

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE HORNÝ KALNÍK

ČISTOPIS

SCHVALOVACÍ ORGÁN : OBEC HORNÝ KALNÍK	
ÚZEMNÝ PLÁN OBCE HORNÝ KALNÍK	
Schválené uznesením Obecného zastupiteľstva v Hornom Kalníku č.5/2021 a. zo dňa 07.04.2021, záväzná časť vyhlásená VZN č.1/2021 uznesením č.5/2021 b. zo dňa 07.04.2021	
Štefan Slav Rokoň starosta obce	

FEBRUÁR 2021

O B S A H

I. Textová a tabuľková časť

A. Základné údaje

A.1 Údaje o obstarávateľovi a spracovateľovi	4
A.2 Hlavné ciele riešenia, ktoré územný plán rieši	4
A.3 Zhodnotenie doterajšej územnoplánovacej dokumentácie obce	5
A.4 Údaje o súlade riešenia územia so zadaním	5

B. Riešenie územného plánu

B.1 Vymedzenie riešeného územia	6
B.2 Väzby vyplývajúce z riešenia a zo záväzných častí územného plánu regiónu	9
B.3 Základné demografické, sociálne a ekonomické rozvojové predpoklady obce	14
B.4 Riešenie záujmového územia a širšie vzťahy dokumentujúce začlenenie riešenej obce do systému osídlenia	20
B.5 Návrh urbanistickej koncepcie priestorového usporiadania územia	20
B.6 Návrh funkčného využitia územia obce.....	22
B.7 Návrh ochrany kultúrnych hodnôt	23
B.8 Návrh riešenia bývania, občianskej vybavenosti, výroby a rekreácie	26
B.9 Vymedzenie zastavaného územia obce	33
B.10 Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov	34
B.11 Návrh riešenia záujmov obrany štátu, požiarnej ochrany, ochrany pred povodňami	35
B.12 Návrh ochrany prírody a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení	37
B.13 Návrh verejného dopravného a technického vybavenia územia	47
B.14 Koncepcia starostlivosti o životné prostredie	59
B.15 Vymedzenie prieskumných území, chránených ložiskových území a dobývacích priestorov	64
B.16 Vymedzenie plôch vyžadujúcich zvýšenú ochranu	65
B.17 Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej a lesnej pôde	67
B.18 Hodnotenie navrhovaného riešenia z hľadiska environmentálnych, ekonomických, sociálnych a územnotechnických dôsledkov	69

D. Doplnujúce údaje	96
---------------------	----

E. Dokladová časť	96
-------------------	----

Záväzná časť riešenia

C.1 Zásady a regulatívy priestorového a funkčného využívania územia	Zč - 1
C.2 Prípustné, obmedzujúce a vylučujúce podmienky na využitie plôch pre funkčné a priestorovo homogénne jednotky	Zč - 2
C.3 Zásady a regulatívy pre umiestnenie bývania a rekreácie	Zč - 12
C.4 Zásady a záväzné regulatívy umiestnenia občianskeho vybavenia	Zč - 12
C.5 Zásady a záväzné regulatívy umiestnenia výroby	Zč - 12
C.6 Zásady a záväzné regulatívy umiestnenia verejného dopravného a technického vybavenia územia	Zč - 14
C.7 Zásady a záväzné regulatívy zachovania kultúrnohistorických hodnôt, pre ochranu prírody a tvorbu krajiny, pre ochranu a využívanie prírodných zdrojov, pre vytváranie a udržiavanie ekologickej stability vrátane plôch zelene	Zč - 17
C.8 Zásady a záväzné regulatívy starostlivosti o životné prostredie a krajinnno-ekologické opatrenia	Zč - 18
C.9 Vymedzenie zastavaného územia obce	Zč - 26
C.10 Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov	Zč - 26
C.11 Plochy pre verejnoprospešné stavby, pre vykonanie delenia a sceľovania pozemkov, pre asanáciu a pre chránené časti krajiny	Zč - 28
C.12 Určenie, pre ktoré časti obce je potrebné obstarat' a schváliť územný plán zóny	Zč - 28
C.13 Zoznam verejnoprospešných stavieb	Zč - 29
C.14 Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb	

II. Grafická časť

1. Širšie vzťahy	M 1 : 50 000
2. Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia - katastrálne územie, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami, výkres ochrany prírody a tvorby krajiny	M 1 : 10 000
3. Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami	M 1 : 2 000
4. Verejné dopravné vybavenie územia	M 1 : 2 000
5. Verejné technické vybavenia územia	M 1 : 2 000
6. Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde a lesných pozemkoch	M 1 : 2 000

Riešiteľský kolektív

Spracovateľ:	Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová, 1629 AA SKA
Hlavný riešiteľ :	Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová
Urbanizmus :	Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová
Životné prostredie, ochrana prírody, demografia:	Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová
Poľnohospodárska a lesná pôda :	Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová
Technická infraštruktúra :	Ing. Darina Koleníková – vodné hospodárstvo
:	Ing. Peter Gebura - energetika_zásobovanie elektrickou energiou
:	p. Róbert Bukovinský - energetika_zásobovanie plynom
Doprava :	Ing. Iveta Kolenčíková
Krajinno-ekologický plán :	Mgr. Táňa Šolomeková, PhD. a kol.

Obstarávateľ

Obec Horný Kalník,
v zastúpení : Ing. arch. Eva Zaťková - OSO pre obstarávanie ÚPP a ÚPD

Dátum

Február 2021

Zoznam použitých skratiek:

BPEJ - bonitovaná pôdno-ekologická jednotka, **CR** - cestovný ruch, **GL** - genofondová lokalita, **IBV** - individuálna bytová výstavba, **IP** - interakčný prvok, **KEP** - krajinnoekologický plán, **KD** - kultúrny dom, **k. ú.** – katastrálne územie, **LHC** – lesný hospodársky celok, **LP**- lesná pôda, **MBc** - miestne biocentrum, **MBk** - miestny biokoridor, **MP** - Ministerstvo pôdohospodárstva, **MÚSES** - miestny územný systém ekologickej stability, **MV** - Ministerstvo vnútra, **MVRR** - Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja, **MZ** - Ministerstvo zdravotníctva, **MŽP** - Ministerstvo životného prostredia, **NN** - nízke napätie, **OP** – ochranné pásmo, **OSO** – odborne spôsobilá osoba, **OcÚ** – obecný úrad, **OV** - občianska vybavenosť, **OZ** – obecné zastupiteľstvo, **PD** – poľnohospodárske družstvo, **PP** – poľnohospodárska pôda, **P+R** - prieskumy a rozbor, **PSL** – program starostlivosti o les, **RBk** - regionálny biokoridor, **RD** – rodinný dom, **RS** - regulačná stanica, **RÚSES** – regionálny územný systém ekologickej stability, **SAŽP** - Slovenská agentúra životného prostredia, **SODB** - sčítanie obyvateľov, domov a bytov, **ŠOP SR** - Štátna ochrana prírody SR, **ŠÚ SR** - Štatistický úrad Slovenskej republiky, **STL** - strednotlaký, **STN** - Slovenská technická norma, **TR** – trafostanica, **TTP**- trvalý trávnatý porast, **TÚV** – teplá úžitková voda, **UŠ** - urbanistická štúdia, **ÚPD** – územnoplánovacia dokumentácia, **ÚPN-O** – územný plán obce, **ÚPN-Z** – územný plán zóny, **ÚSES** – územný systém ekologickej stability, **ÚPP** – územnoplánovací podklad, **VN** - vysoké napätie, **VPS** - verejnoprospešná stavba, **VTL** - vysokotlaký, **VÚC** – veľký územný celok, **VVN** - veľmi vysoké napätie, **VZN** - všeobecne záväzné nariadenie, **z. ú.** – zastavané územie, **ZaD** - zmeny a doplnky, **ZPN** - zemný plyn naftový, **ŽSK** - Žilinský samosprávny kraj

I. Textová a tabuľková časť

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

A.1 Údaje o obstarávateľovi a spracovateľovi

Názov dokumentácie:	ÚZEMNÝ PLÁN OBCE HORNÝ KALNÍK
Obstarávateľ:	Obec Horný Kalník, v zastúpení : Ing. arch. Eva Zaťková - OSO na obstarávanie ÚPP a ÚPD, reg. č. 289
Spracovateľ:	Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová, 1629 AA SKA
Hlavný riešiteľ :	Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová, 1629 AA SKA

Územný plán obce Horný Kalník je spracovaný na základe objednávky od obce. Cieľom procesu obstarania a spracovania ÚPD je vypracovať pre obec územný plán (ďalej len ÚPN-O), ktorý určí základnú koncepciu priestorového usporiadania a funkčného členenia územia tak, aby po jeho schválení všetky funkčné zložky v území boli vo vzájomnej koordinácii pri zachovaní kultúrno-historických a krajinných hodnôt a v konečnom dôsledku priniesli vyšší životný štandard obyvateľom obce.

A.2 Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši

A.2.1 Dôvody obstarania ÚPN - O :

Obec Horný Kalník nemá doteraz spracovaný komplexný dokument priestorového usporiadania a funkčného využívania územia - územný plán obce. V súčasnosti jediným platným územným plánom, vzťahujúcim sa na katastrálne územie obce Horný Kalník je ÚPN – VÚC Žilinského kraja – v znení neskorších zmien a doplnkov, ktorý vzhľadom na svoju podrobnosť zameranú na rozvoj Žilinského kraja nemôže byť relevantným územnoplánovacím nástrojom na stanovenie zásad a regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využívania územia obce, ale je základným územnoplánovacím dokumentom, určujúcim základné princípy pre riešenie Územného plánu obce.

Obec má menej ako 2000 obyvateľov, ale podľa § 11, ods. 2, pís. a) zákona č.50/ 1976 Zb. v platnom znení (stavebný zákon) je povinná mať územný plán obce, ak je treba:

- ✓ riešiť koncepciu územného rozvoja obce,
- ✓ uskutočňovať rozsiahlu novú výstavbu,
- ✓ umiestniť verejnoprospešné stavby.

Ďalšími dôvodmi pre obstaranie územného plánu obce sú:

- ✓ potreba získať právne záväzný dokument, usmerňujúci rozvoj obce na základe odborných kritérií a dohody všetkých zainteresovaných (občanov, samosprávy, štátnej správy a pod.),
- ✓ potreba vytvoriť podmienky pre rozvoj obce spolu s jej katastrálnym územím, zabezpečiť bezkolízny rozvoj jednotlivých funkcií.

Zo strany potenciálnych investorov nastal v posledných rokoch záujem o výstavbu rodinných domov v lokalitách mimo zastavaného územia obce bez prístupových komunikácií a inžinierskych sietí. Vzhľadom na potrebu koncepčného rozvoja obce pre strednodobý horizont (cca 15-20 rokov), začala obec uvažovať o vypracovaní strategického dokumentu, ktorý by vytvoril platformu pre diskusiu nad problémami v území a možnosťami ich riešenia, rozdiskutoval možné perspektívy rozvoja rôznych funkčných zložiek v území a v neposlednom rade odzrkadlil záujmy a predstavy väčšiny obyvateľov obce. ÚPN-O stanoví zásady a regulatívy funkčného využitia všetkých plôch tak, aby nedochádzalo k nežiaducim kolíziám jednotlivých funkcií, vzájomnú koordináciu činností v území, a tak zabezpečí účelné a perspektívne vynakladanie prostriedkov na technickú infraštruktúru.

Vzhľadom na vyššie uvedené problémy Obecné zastupiteľstvo obce Horný Kalník rozhodlo o vypracovaní ÚPN-O Horný Kalník na svojom zasadnutí dňa 14.09.2016, Uznesením č.12/2016.

A.2.2 Hlavné ciele riešenie územného plánu

Riešenie a návrh územného plánu sleduje a napĺňa hlavne tieto ciele:

- *hlavným cieľom územného plánu bude zabezpečenie územných a technických podmienok pre rozvoj obce a jej katastrálneho územia pre plánovaný rast počtu obyvateľov do roku 2038,*
- *komplexné riešenie a určenie zásad priestorového usporiadania a funkčného využívania územia,*
- *stanovenie limitov využitia plôch katastrálneho územia v súlade s prírodnými danosťami a potrebou vytvoriť podmienky pre trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny, dosiahnutie a udržanie ekologickej stability,*

- *stanovenie regulatívov, zabezpečujúcich vytváranie harmonického prostredia v obci a vo voľnej krajine,*
- *vzájomná koordinácia činností v území, zabezpečujúca účelné a perspektívne vynakladanie prostriedkov na technickú infraštruktúru,*
- *vytvorenie ponuky využiteľných voľných plôch, napomáhajúcej rozvoju všetkých funkcií, vrátane hospodárskej základne obce.*

A.3 ZHODNOTENIE DOTERAJŠEJ ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE OBCE

Pre obec Horný Kalník nebola zatiaľ vypracovaná žiadna komplexná územno-plánovacia dokumentácia. Preto je potrebné vypracovanie takého dokumentu, ktorý by komplexne riešil priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia, určil jeho zásady a regulatívy rozvoja vo väzbe na spoločenské a ekonomické zmeny, ktoré vplyvajú na urbanistickú koncepciu obce.

A.4 ÚDAJE O SÚLADE RIEŠENIA ÚZEMIA SO ZADANÍM

Návrh je spracovaný v súlade so Zadaním pre spracovanie Územného plánu obce Horný Kalník, ktoré bolo schválené v Obecnom zastupiteľstve (OZ) v Hornom Kalníku Uznesením č.7/2018 zo dňa 7.2.2018. Následne bolo začaté spracovávanie návrhu riešenia ÚPN-O Horný Kalník, dokončené v 10/2018. Obsah ÚPN-O bol vypracovaný v zmysle vyhlášky č. 55/2001 Z. z.

Návrhovým rokom je r. 2038.

B. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU

B.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA

B.1.1 Riešené územie

Obec Horný Kalník z hľadiska územno-správneho členenia patri do Žilinského samosprávneho kraja, do okresu Martin. Z hľadiska kategorizácie územno-štatistickej jednotky EUROSTAT vystupuje ako úroveň LAU 2 (do r.2002 NUTS V).

Rozhodnutím MV RR SR č.3/2007 zo dňa 06.06.2007 bola obec Horný Kalník zaradená do skupiny obcí mimo kohéznych pólov rastu, ležiacich v záujmovom území inovačného póla rastu.

Obec leží v severovýchodnej časti Turčianskej kotliny, v údolí potoka Kalník, cca 5,5 km od okresného mesta Martin.

Riešené územie obce pozostáva zo zastavaného územia obce a ostatného katastrálneho územia. Zastavané územie je v súčasnosti legislatívne vymedzené hranicou zastavaného územia k 1.1.1990. Celková výmera riešeného katastrálneho územia je cca 206 ha. Plocha zastavaného územia obce k 1.1.1990 je 12,65 ha.

Územný plán obce Horný Kalník rieši celé katastrálne územie obce v mierke 1:10 000 a ťažiskové územie obce v rozsahu zastavaného územia a predpokladaných rozvojových plôch v mierke 1:2000.

Tab. č.1 - Základné údaje charakterizujúce územie obce (k 30.06.2017) :

	Horný Kalník
Rozloha riešeného katastrálneho územia	206 ha
Počet obyvateľov	187
Počet trvalo obývaných bytov	62
Počet súpisných čísiel	70
Počet objektov využívaných na rekreáciu	8

*zdroj: Obecná štatistika obce Horný Kalník, 2017

B.1.2 GEOGRAFICKÝ OPIS A PRÍRODNÉ PODMIENKY RIEŠENÉHO ÚZEMIA

zdroj: *KEP, Mgr. T. Šolomeková a kol., 2017

Geologické pomery

Podľa regionálneho geologického členenia (Vass et al. 1988) je možné v záujmovom území vyčleniť:

oblasť: vnútrohorské panvy a kotliny

podoblasť: vnútorné kotliny

jednotka III. rádu: Turčianska kotlina

Základnou geologickou jednotkou sú sedimenty paleogénu a vrchnej kriedy: Hutianske súvrstie. Je tvorené ílovcovým flyšom

Kvartérny pokryv (podľa Maglaya & Pristaša, 2002) tvoria genetické typy:

- Fluviálne sedimenty nív: piesčité hliny, hliny, hlinité piesky, hlinité štrky,
- Deluviálne sedimenty: svahové hliny a piesčité hliny (sporadicky s úlomkami)

Litológia:

- piesčité hliny, hliny, hlinité piesky, hlinité štrky,
- svahové hliny a piesčité hliny (sporadicky s úlomkami),
- nesúvislý kvartérny pokryv na sedimentoch vnútrokarpatského paleogénu,
- nesúvislý kvartérny pokryv na neogénnych sedimentoch,
- litofaciálne nerozlíšené svahové sedimenty – hliny, piesky, úlomky hornín.

V zmysle inžinierskogeologickej rajonizácie Slovenska (Hrašna & Klukanová 2002) zasahuje do riešeného územia:

- Sf – rajón flyšoidných hornín: je vyčlenený na územiach, kde na povrch vystupujú zbridičnatelé ílovcovo – prachovcové (aj slieňovcové) horniny, pravidelne sa striedajúce s pieskovcami (príp. zlepenkami alebo karbonátmi). Súvrstvia sú spravidla zvrásnené a značne tektonicky porušené. Striedanie relatívne priepustných (pieskovce) a nepriepustných (ílovce, prachovce) hornín spôsobuje, že územia bývajú málo zvodnelé. Morfológický ráz územia je charakteristický miernymi až strednými svahmi a plochými chrbátmi. Veľmi časté sú zosuvy a to nie len po plochách vrstevnatosti, ale aj v prípade, ak vrstvy zapadajú do svahu, kedy horniny sú vystavené

intenzívnejšiemu zvetrávaniu prenikajúcemu po vrstvách. V tomto prípade sú šmykové plochy obyčajne na rozhraní zvetraných a zdravých hornín.

Geomorfologické členenie

V zmysle geomorfologických jednotiek Slovenska (Mazúr & Lukniš, 1986) je riešené územie tvorené nasledovne:

Sústava: Alpsko-Himalájska
Podsústava: Karpaty
Provincia: Západné Karpaty
Subprovincia: Vnútorne západné Karpaty
Oblasť: Fatransko - tatranská oblasť
Celok: Turčianska kotlina
Podcelky: Mošovská pahorkatina.

Sklonitosť reliéfu - reliéf patrí medzi morfometrické parametre. Je dôležitou charakteristikou reliéfu, pretože determinuje výskyt reliéfových procesov, charakter pôdneho krytu a spôsob využívania krajiny. Na približne polovici rozlohy k. ú. dosahuje sklon reliéfu hodnoty 3° - 7°. Lokality so sklonom reliéfu pod 3° lemuje predovšetkým línie vodných tokov.

Hlavným typom reliéfu je kotlinový reliéf, t.j. fluvialna rovina, málo členitá hladko modelovaná rovina až kotlinová eróznodenudačná členená pahorkatina.

Orientácia reliéfu voči svetovým stranám je ďalším dôležitým morfometrickým parametrom. Do značnej miery od nej závisí charakter biotopu a vhodnosť lokality pre realizáciu socioekonomických aktivít, najmä v oblasti poľnohospodárstva. V intraviláne mierne prevláda rovina nad západnou a juhozápadnou orientáciou.

Klimatické podmienky

Z hľadiska podnebných podmienok sa k. ú. Horný Kalník rozprestiera v jednej z troch klimatických oblastí rozlišovaných na území Slovenska: chladná oblasť s mierne chladným a veľmi vlhkým okrskom (júl 12 °C – 16 °C) (Lapin et al. 2002).

Najchladnejším mesiacom je január s priemernou teplotou -4 až -5°C. Priemerná júlová teplota je v k.ú. 16°C.

Priemerný ročný úhrn zrážok je 800 mm (priemer za r. 1961-1990) (Faško & Šťastný 2002). Obdobia so snehovou pokrývkou trvajú 80 dní a maximálna hrúbka snehovej pokrývky dosahuje 30-50 cm v stredných polohách. Rozdiely podľa rokov sú značné a môžu sa vyskytnúť prípady, keď snehová prikrývka i v nižších polohách trvá extrémne dlho, alebo sa naopak nevytvorí.

V súčasnosti sú známe trendové zmeny bilančných úhrnov zrážok pre celé povodie, kotlinu a pohoria za obdobie 1901-1990. Z analýz SHMÚ vyplynulo, že v celom povodí dochádza k úbytku ročných bilančných hodnôt zrážok o 5 %, pričom výraznejšie zmeny boli zaznamenané v kotline (SAŽP 2014).

Najbližšia zrážkomerná stanica k riešenému k.ú: (IND 24240) Belá – Dulice.

Turčianska kotlina, v s ohľadom na geografické a geomorfologické danosti sa radí medzi kotliny s nevhodnými rozptylovými podmienkami. Ide o pomerne úzku vysočinnú kotlinu, výrazne ohraničenú vrstvami, zvažujúcu sa z juhu na sever, kotlina je menej vetrateľná a v prechodných obdobiach sa v nižších nadmorských výškach vyskytujú časté inverzné stavy ovzdušia. Sledovaná oblasť je charakteristická veľkou početnosťou stavov bezvetria a malých rýchlostí vetra do 2 m/s, čo predstavuje až 74 % týchto situácií v roku (SAŽP 2014).

Podľa údajov z meteorologickej stanice Bystrička (470 m n.m.) prevláda južné a juhozápadné prúdenie vetra s priemernou rýchlosťou 3,1 - 3,2 m.s⁻¹. K. ú. Horný Kalník leží v priemernej inverznej polohe.

Hydrologické a hydrogeologické podmienky

K. ú. Horný Kalník patrí do základného povodia č. 4-21-05 Váh od ústia Oravy po ústie Varínky - odvodňuje ho rieka Váh so svojimi prítokmi. Riešený úsek povodia toku Kalník leží vo vrchovinovo-nížinnéj oblasti charakterizovanej dažďovo-snehovým režimom odtoku s akumuláciou vody v decembri až februári, vysokou vodnosťou v marci až apríli, najvyšším prietokom v druhej polovici marca, najnižším prietokom v apríli a výrazným podružným zvýšením vodnosti koncom jesene a začiatkom zimy (Malik & Švasta, AK SR 2002).

a) Vodné toky

V prílohe č. 1 k vyhláške č. 211/2005 Z.z., ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov sa v riešenom k. ú. neuvádzajú vodohospodársky významné vodné toky.

Tok **Kalník** je tokom V. rádu, h. p. 4-21-05-103 (sporný iný názov Jordán), dĺžka 5,3 km. Pramení v Sklabinskom podhorí v lokalite Prielohy v nadmorskej výške približne 630 m n. m. Ústi do Sklabinského potoka (vodohospodársky významný vodný tok, s p. č. 156 ústiaci do Turca v k. ú. Martin) v k.ú. Dražkovce ako jeho ľavostranný prítok. Názov Jordán sa podľa správnosti používa pre Sklabinský potok, ktorého najhodnotnejšia časť je v lokalite medzi Tomčanmi a Košútami.

Kalník má v k. ú. 1 ľavostranný bezmenný prítok. Dreviny sa vyskytujú najmä v hornej – juhozápadnej časti, smerom dole sa porast drevín prerieďuje a postupne prechádza do neobhospodarovaneho pásu. Z drevín sa tu vyskytuje najmä jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*) a breza previsnutá (*Betula pendula*), z krov prevládajú vrby (*Salix* sp.), čremcha obyčajná (*Padus avium*), slivka trnková (*Prunus spinosa*), baza čierna (*Sambucus nigra*) a hlohy (*Crataegus* sp.).

b) Hydrogeológia

Podzemná voda je definovaná ako voda vyplňujúca dutiny zvodnených hornín. Základnou jednotkou pre hodnotenie podzemných vôd je hydrogeologický región. Hranice hydrogeologických regiónov sa nekryjú s hranicami povodí povrchových tokov. Podľa poslednej hydrogeologickej rajonizácie (1984) bolo územie Slovenska rozdelené na 142 hydrogeologických rajónov (Belan et al. 2015).

Z 8 hydrogeologických regiónov v okrese Martin sa v riešenom území nachádza 1, uvádzame ho s bilančným množstvom podzemnej vody za rok 2012:

- QP 033 paleogén, neogén a kvartér Turčianskej kotliny, povodie Turiec, využiteľné množstvá: 887,53 l.s⁻¹, odber: 45,34 l.s⁻¹.

Geochemická charakteristika prostredia vodných zdrojov

V k. ú sa vyskytuje genetický typ podzemnej vody: silikátovo-karbonátogénne podzemné vody, typ priepustnosti: puklinová, chem. typ: Ca-HCO³, celková mineralizácia: 500-800 mg/l. Podzemné vody dosahujú triedu kvality A, zväčša v plnom rozsahu vyhovujú všetkým ukazovateľom podľa Vyhlášky MZ SR č. 151/2004 pre pitnú vodu. V k. ú. Horný Kalník vyvierá 1 studňa: Horný Kalník č. d. 28, trieda kvality D, kontaminácia (zdroj: <http://mapserver.geology.sk/hydrochem/>).

Prírodné stresové javy

a) Seizmicita

Obce v okrese Martin boli v 15 storočí postihnuté silnými zemetraseniami, (r. 1443 až 1445 a 1453) Ďalšie zemetrasenia boli zaznamenané v rokoch 1578 a 15. januára 1858. Podľa STN 73 0036 - „Seizmické zaťaženie stavieb“ - príloha A2 "Seizmotektonická mapa Slovenska" sa predmetné územie nachádza v seizmickej oblasti 6 a 7° MSK-64. Základné seizmické zrýchlenie zodpovedá zemetraseniu s periódou výskytu 450 rokov a vzťahuje sa na objekty so súčiniteľom významnosti $g_l=1,0$ s priemernou životnosťou 50-100 rokov (SAŽP 2014).

b) Radónové riziko

Pre rádioekologické hodnotenie územia je dôležité poznať úroveň prirodzenej rádioaktivity hornín a vôd a radónové riziko. Prírodná rádioaktivita sa v k.ú. nevyskytuje sa nad rámec prirodzeného žiarenia prostredia. Zastavané územie a prevažná časť extravilánu je zaradená medzi územia so stredným radónovým rizikom. Nízke radónové riziko pôsobí na SZ katastra

V katastri obce je zaznamenané stredné radónové riziko. Pre riešené k.ú nie je prognóza zvýšeného radónového rizika (eU nad 4 ppm) (zdroj: <http://mapserver.geology.sk/>).

c) Erózia pôdy

Pôdna erózia sa v našich pôdno-klimatických podmienkach najčastejšie vyskytuje ako vodná a veterná erózia pôdy. Samotný erózný proces zahŕňa čiastkové subprocesy, ktorými je pôdny materiál uvoľnený (dezintegrácia pôdneho povrchu), transportovaný (po pôdnom povrchu) a sedimentovaný (v svahových depresiách). Potenciálne extrémnou vodnou eróziou je ohrozená viac než polovica poľnohospodárskej pôdy okresu (predovšetkým kambizeme a rendziny - plytké pôdy na strmých svahoch), protierozná ochrana väčšiny týchto pôd je však zabezpečená zatrávením (stupeň zornenia v okrese dosahuje len 42% PPF).(SAŽP Banská Bystrica 2014).

d) Svahové pohyby a deformácie

Pri rôznych antropogénnych činnostiach, najmä tých, ktoré sú spojené s hĺbením výkopov, zárezov a odrezov, môže byť ohrozená stabilita svahov. Týka sa to najmä svahov, na ktorých spodnú vrstvu delúvií tvoria flyšoidné sedimenty s podstatným zastúpením ílovcových a slieňovcových hornín.

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (č. 231-1132/1438/17) sa v riešenom území evidujú 3 svahové deformácie. Najrozsiahlejšia z nich sa nachádza v severovýchodnom cípe k.ú.

Aktivizácia svahových deformácií, dosiaľ nezmapovaných, hrozí vplyvom prírodných pomerov alebo negatívnymi antropogénnymi faktormi, resp. ich kombináciou na plochách v k.ú., ktoré sú v rajónoch nestabilných a potenciálne nestabilných území.

V Atlase stability svahov je znázornený v riešenom k. ú. „rajón nestabilných území“, a to po ľavej strane intravilánu. Tiahne sa k Záboriu a Hornému Jasenu. Charakteristika podrajónu je nasledovná: územie bezprostredného okolia registrovaných svahových deformácií a územia s doteraz nezaregistrovanými svahovými deformáciami, s priaznivou geologickou stavbou ku vzniku svahových deformácií (najmä skupiny zosúvania a tečenia) (<http://apl.geology.sk/atlassd/>).

B.1.3 KRAJINNÁ EKOLÓGIA, KRAJINÁRSKE HODNOTENIE ÚZEMIA

a) Krajinná-estetické hodnoty územia

Pri krajinárskom hodnotení územia je potrebné sa zaoberať s vybranými vlastnosťami krajiny – krajinným rázom, ekologickou stabilitou a diverzitou. Krajinný ráz úzko súvisí s vnímaním ľudí a ich stotožnením sa s krajinou. Je významnou súčasťou sociálneho i ekologického piliera udržateľného rozvoja, pričom hlavnými piliermi sú ekologická stabilita a diverzita. Ekologickú stabilitu v území zabezpečujú chránené územia a prvky územného systému ekologickej stability.

Krajinársku stabilitu riešeného územia zvyšuje genofondová lokalita a sieť prvkov územného systému ekologickej stability regionálneho charakteru s prvkami:

- Biokoridor regionálneho významu RBk 9 Trebostovo – Záborie,
- GL č. 141: Kalnický háj.

Na základe interpretácie zastúpenia a zoskupenia prvkov súčasnej krajinnej štruktúry sa hodnotí charakteristický vzhľad krajiny. Záujem o vizuálne hodnoty krajiny má nielen etický, estetický, ale aj pragmatický význam pre cestovný ruch a rozvoj iniciatív v obci. Podmienkou však je, aby sa v charakteristickom vzhľade neprejavilo neprimerané množstvo rušivých, negatívne pôsobiacich a zanikajúcich hodnotných prvkov.

b) Krajinná-ekologická významnosť územia

Krajinná ekológia je vedeckým základom krajinného plánovania. Základným teoretickým východiskom krajinnoekologického plánovania z environmentálneho hľadiska je, že pre každú, pre rozvoj spoločnosti nevyhnutnú činnosť, je potrebné nájsť vhodný priestor, v čo najmenšom rozpore s prírodnými podmienkami. Krajinná-ekologická významnosť územia bola hodnotená na základe významnosti prvkov SKŠ v troch stupňoch: prvky veľmi významné, stredne významné a nevýznamné. Hodnotenie slúži pre stanovenie limitov súčasného využitia územia. Obec Horný Kalník patrí medzi územia s nízkou ekologickou významnosťou.

Ekologická významnosť územia sa hodnotí z hľadiska výskytu chránených území, prvkov územného systému ekologickej stability (ÚSES) a ostatných ekostabilizačných prvkov krajiny. Priemerný koeficient ekologickej stability pre okres Martin je 2,297. **Koeficient ekologickej stability pre katastrálne územie Horný Kalník je 1,1.** Do ekologicky najstabilnejších katastrálnych území patria k.ú. s najvyšším zastúpením lesných porastov a trvalých trávnych porastov (SAŽP Banská bystrica 2014). Za ekostabilizačné prvky sa považujú lesy, porasty krovín, heterogénne poľnohospodárske areály a rôzne trávne porasty, ktoré sa nenachádzajú medzi chránenými územiami, ani medzi prvkami ÚSES.

Krajinno – ekologický plán je spracovaný osobitne krajinným ekológom Mgr. Táňou Šolomekovou, PhD. s kolektívom a výstup z neho boli zapracované do návrhu ÚPN-O Horný Kalník.

B.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZO ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚZEMNÉHO PLÁNU REGIÓNU

V rámci Slovenska patri obec Horný Kalník do Žilinského samosprávneho kraja, ktorého územný rozvoj sa riadi platným Územným plánom veľkého územného celku Žilinského kraja.

Pri riešení ÚPN-O Horný Kalník bola rešpektovaná nadradená územnoplánovacia dokumentácia, ktorou je Územný plán veľkého územného celku Žilinského kraja (ďalej len ÚPN-VÚC ŽK), schválený uznesením vlády SR č. 359 zo dňa 26.5.1998. Záväzná časť ÚPN-VÚC ŽK bola vyhlásená nariadením vlády SR č.223/98 Z.z. Všeobecne záväzným nariadením Žilinského samosprávneho kraja č.6/2005 boli vyhlásené záväzné časti Zmien a doplnkov ÚPN-VÚC ŽK. V roku 2008 boli obstarané Zmeny a doplnky ÚPN-VÚC ŽK č.3, ktorých záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č.17/2009 zo dňa 17.03.2009. V roku 2011 boli obstarané Zmeny a doplnky ÚPN-VÚC ŽK č.4, ich záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č.26/2011 zo dňa 27.06.2011. V r. 2018 boli obstarané Zmeny a doplnky ÚPN-VÚC ŽK č.5, ich záväzná časť bola vyhlásená VZN ŽSK č.49/2018 zo dňa 19.03.2018.

Riešeného územia sa dotýkajú nasledovné body (číslovanie je totožné s číslovaním v ÚPN-VÚC ZaD, resp. NV SR č.223/1998 Z. z., VZN č.6/2005, VZN č.17/2009, VZN 26/2011, VZN 49/2018):

Návrhový rok 2015 uvedený v záväznej časti platného Územného plánu veľkého územného celku Žilinského kraja sa nahrádza návrhovým rokom 2025 v celom rozsahu záväznej časti. Výhľadový rok sa posúva po roku 2025.

I. ČASŤ - ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY FUNKČNÉHO A PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry

- 1.1 vytvárať podmienky pre vyvážený rozvoj Žilinského kraja v oblastiach osídlenia, ekonomickej, sociálnej a technickej infraštruktúry pri zachovaní zdravého životného prostredia a biodiverzity v súlade s princípmi trvalo udržateľného rozvoja,
- 1.3 formovať koncepciu sídelnej štruktúry Žilinského kraja v nadväznosti na národnú a celoeurópsku polycentrickú sídelnú sústavu a komunikačnú kostru medzinárodne odsúhlasených dopravných koridorov, upevňovať sídelné väzby považských ťažísk osídlenia a považského sídelného pásu na paralelný sídelný pás v Českej republike,
- 1.5 formovať sídelnú štruktúru na nadregionálnej úrovni prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov,
- 1.8 podporovať vznik a posilnenie suburbánnych pásiem okolo miest Žilina, Martin, Čadca, Liptovský Mikuláš, Ružomberok a Dolný Kubín,
- 1.9. podporovať ako ťažisko osídlenia najvyššej úrovne žilinsko-martinské ťažisko osídlenia ako aglomeráciu celoštátneho a medzinárodného významu s významným postavením v Euroregióne Beskydy, zahŕňajúcom príhraničné územie styku troch štátov : SR, ČR a PR,
- 1.11 podporovať ťažiská osídlenia ako rozvojové sídelné priestory vytváraním ich funkčnej komplexnosti so zohľadnením ich regionálnych súvislostí,
- 1.12 podporovať nástrojmi územného rozvoja diverzifikáciu ekonomickej základne ťažísk osídlenia pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území,
- 1.13 sledovať pri decentralizácii riadenia rozvoja územia vytváranie polycentrických systémov - sietí miest a aglomerácií, ktoré efektívne podporujú vytváranie vyššej komplexnosti regionálnych celkov,
- 1.14 formovať ťažiská osídlenia uplatňovaním princípov decentralizovanej koncentrácie,
- 1.17 napomáhať rozvoju vidieckeho priestoru a náprave vzťahu medzi mestom a vidiekom na základe nového partnerstva, založeného na vyššej integrácii funkčných vzťahov mesta a vidieka nasledovnými opatreniami :
  - 1.17.1 vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka,
  - 1.17.2 podporovať rozvoj vidieckeho osídlenia s cieľom vytvárania rovnocenných životných podmienok obyvateľov a zachovania vidieckej (rurálnej) krajiny ako rovnocenného typu sídelnej štruktúry,
  - 1.17.3 zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru a pri rozvoji vidieckeho osídlenia zohľadňovať špecifické prírodné, krajinné a architektonicko-priestorové prostredie,
  - 1.17.4 vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centrom, podporovať výstavbu verejného dopravného a technického vybavenia obcí, moderných informačných technológií tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie voči urbánnym priestorom a dosiahnuť tak skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,
- 1.20 rešpektovať existenciu pamiatkovo chránených historických sídelných a krajinných štruktúr, a to najmä lokalít svetového kultúrneho dedičstva, archeologických nálezov, pamiatkových rezervácií, pamiatkových zón, areálov historickej zelene a národných kultúrnych pamiatok, lokalít tvoriacich charakteristické panorámy chránených území, národnú sústavu chránených území v príslušnej kategórii a stupni ochrany a medzinárodne chránených území (ramsarské lokality, lokality NATURA),
- 1.21 ďalšie rozvojové plochy v katastrálnych územiach jednotlivých obcí riešiť v nadväznosti na zastavané územia, nevytvárať izolované urbanistické celky, rešpektovať prírodné a historické danosti územia obce; v novovytváraných územných celkoch ponechať rezervu pre vnútro sídelnú a vnútroareálovú zeleň.

2. V oblasti sociálnej infraštruktúry

- 2.12 riešiť nedostatočné kapacity zariadení sociálnej starostlivosti a ich zaostalú materiálnotechnickú základňu v regiónoch,
- 2.14 zachovať územné predpoklady pre prevádzku a činnosť existujúcej siete a rozvoj nových kultúrnych zariadení v regiónoch ako neoddeliteľnej súčasť existujúcej infraštruktúry a kultúrnych služieb obyvateľstvu.

3. V oblasti rozvoja rekreácie, turistiky, cestovného ruchu a kúpeľníctva a

- 3.1 vytvoriť nadregionálny, regionálny a miestny funkčno - priestorový subsystém turistiky, rekreácie a cestovného ruchu v súlade s prírodnými a civilizačnými danosťami kraja, ktorý zabezpečí každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov kraja, hlavne z miest a ktorý vytvorí optimálnu ponuku pre domácu a zahraničnú turistiku, prednostne kúpeľnú, poznávaciu, športovú a relaxačnú,
- 3.2 podporovať diferencované regionálne možnosti využitia rekreácie, turistiky a cestovného ruchu na zlepšenie hospodárskej stability a zamestnanosti, najmä na Kysuciach, Orave a v Turci, na upevňovanie zdravia a rekondíciu obyvateľstva, predovšetkým v mestách Žilina, Ružomberok, Martin a Liptovský Mikuláš a na zachovanie a využitie kultúrneho dedičstva vo všetkých okresoch kraja,
- 3.11 podporovať aktivity súvisiace s rozvojom vidieckeho turizmu v podhorských oblastiach najmä na Kysuciach, Orave a v Turci,
- 3.14 podporovať aktivity, ktoré súvisia s realizáciou siete miestnych cyklotrás nadväzujúcich na navrhované cyklomagistrály.

4. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany pôdneho fondu, ochrany prírody a krajiny a ochrany kultúrneho dedičstva

- 4.1 rešpektovať prvky územného systému ekologickej stability kraja a ich funkčný význam v kategóriách
  - 4.1.4 biokoridory nadregionálneho a regionálneho významu podľa schváleného územného plánu regiónu,
- 4.3 dodržiavať pri hospodárskom využívaní území začlenených medzi prvky územného systému ekologickej stability podmienky
  - 4.3.2 pre lesné ekosystémy vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane lesov v kategóriách ochranné lesy a lesy osobitného určenia,
  - 4.3.3 pre poľnohospodárske ekosystémy vyplývajúce z osobitných predpisov o ochrane poľnohospodárskeho pôdneho fondu v kategóriách podporujúce a zabezpečujúce ekologickú stabilitu územia (trvalé trávne porasty),
- 4.4 zachovať prirodzený charakter vodných tokov, zaradených medzi biokoridory, chrániť jestvujúcu sprievodnú vegetáciu a chýbajúcu vegetáciu doplniť autochtónnymi druhmi,
- 4.5 zabezpečiť skladbu terestrických biokoridorov vo voľnej krajine len prírodnými prvkami - trávne porasty, stromová a krovinová vegetácia a vylúčiť všetky aktivity, ohrozujúce prirodzený vývoj (vylúčenie chemických vyživovacích a ochranných látok, skládky odpadov a pod.),
- 4.6 stabilizovať spodnú hranicu lesov a zvýšiť ich biodiverzitu ako ekotónovú zónu les - bezlesie,
- 4.7 podporovať extenzívne leso-pasienkárske využívanie podhorských častí, s cieľom zachovania krajinný a ekologicky hodnotných území s rozptýlenou vegetáciou,
- 4.8 zachovať územné časti s typickou rázovitosťou krajinnéj štruktúry daného regiónu (Kysuce, Orava, Liptov, Turiec),
  - 4.8.1 ak nie je schválená ÚPD obce, tak chrániť pred optickým znehodnotením stavebnou činnosťou lokality, tvoriace charakteristické krajinné panorámy,
  - 4.8.2 preveriť pri každom navrhovanom veľkoplošnom zábere, líniom zábere krajiny, alebo inom technickom diele :
    - a) dopad navrhovaných stavieb na okolitú krajinu - krajinný obraz (harmónia, kompozícia, vyváženosť, mierkovitosť),
    - b) dopad navrhovaných stavieb na zmenu krajinnéj panorámy miesta alebo línie,
    - c) bezprostredný dopad a mieru devastácie lokálnych krajinných scenérií, alebo ich zmenu,
    - d) prínos možných vizuálnych vnemov z krajinného obrazu priamo z navrhovaných diel (diaľnice),
    - e) dopad na psychologické pôsobenie navrhovaných stavieb v krajine,
    - f) dopad na biodiverzitu, prvky ÚSES a biotopy chránených druhov,
- 4.10 prispôbovať trasy dopravnej a technickej infraštruktúry prvkom ekologickej siete tak, aby bola maximálne zabezpečená ich vodivosť a homogénnosť, a nezasahovať do bezcestných území v rámci chránených území s 3. a vyšším stupňom ochrany prírody,
- 4.11 eliminovať systémovými opatreniami stresové faktory, pôsobiace na prvky územného systému ekologickej stability (pôsobenie priemyselných a dopravných exhalácií, znečisťovanie vodných tokov a pod.),
- 4.12 rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond a lesný pôdny fond ako faktor limitujúci urbanistický rozvoj kraja, definovaný v záväznej časti územného plánu; osobitne chrániť ornú pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, ornú pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia, ako aj poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vykonané osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti,
- 4.17 rešpektovať zásady rekreačnej funkcie krajinných celkov a limity rekreačnej návštevnosti podľa schválených územných plánov obcí, aktualizovaných územnoplánovacích podkladov a dokumentov a

- konceptí rozvoja jednotlivých oblastí kraja a obcí v záujme trvalej a objektívnej ochrany prírodného prostredia Žilinského kraja,
- 4.20 vymedziť hranice zátopových území vodných tokov v ÚPD obcí za účelom ochrany priestoru riečnych alúvií pre situácie vysokých vodných stavov a ochrany biotických prvkov a ich stanovísk v alúviách vodných tokov,
- 4.21 zabezpečiť pri ochrane pamiatkových území ich primerané funkčné využitie, zachovanie, údržbu a regeneráciu historického pôdorysu a parcelácie, vylúčenie veľkoplošných asanácií, zachovanie objektovej skladby, výškového a priestorového usporiadania objektov, uličného parteru, zachovania charakteristických pohľadov, siluety a panorámy, rešpektovanie historických a architektonických dominánt, zachovanie archeologických nálezísk.

5. V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry

- 5.1 dopravná regionizácia
- 5.1.1 v návrhovom období realizovať opatrenia, stabilizujúce pozíciu Žilinského kraja v dopravno - gravitačnom regióne Severozápadné Slovensko a v tejto súvislosti premyslene a koordinovane uprednostňovať dopravné stavby, podporujúce efektívnu dopravnú obsluhu územia Severozápadného Slovenska ako jedného kompaktného územia, hlavne dopravno - gravitačného centra Žilina - Martin,
- 5.2 paneurópska dopravná infraštruktúra ITF a TEN-T
- 5.2.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať nadradené postavenie paneurópskych multimodálnych koridorov Medzinárodného dopravného fóra (ďalej len ITF, ktoré je nástupníčkou organizáciou Európskej konferencie ministrov dopravy CEMT) a dopravných sietí TEN-T.
- c) rešpektovať cestnú infraštruktúru alokovanú v trasách doplnkových sietí TEN-T Martin - Turčianske Teplice - Šášovské Podhradie - Zvolen - Šahy - Maďarská republika, schválené pre rýchlostnú cestu R3,
- 5.3 infraštruktúra cestnej dopravy
- 5.3.1 v návrhovom i výhľadovom období rešpektovať lokalizáciu existujúcej cestnej infraštruktúry diaľnic až ciest III. triedy - definovanú pasportom Slovenskej správy ciest „Miestopisný priebeh cestných komunikácií“ - ohraničenú jej ochrannými pásmami mimo zastavaného územia a cestnými pozemkami v rámci zastavaného územia kraja,
- 5.3.6 v návrhovom a výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať rýchlostnú cestu R3, cieľový stav podľa záťaže úsekov v kategórii R 24,5/120 - 80, v trase a úsekoch :
- b) križovatka s cestou I/18 Martin - Horná Štubňa, súčasť doplnkovej siete TEN-T, sieť AGR č. E77, trasa TEM 5,
- 5.8 infraštruktúra cyklistickej dopravy
- 5.8.1 chrániť územný koridor a realizovať sieť cyklomagistrál (cyklistické trasy celoštátneho významu) v nasledovných trasách a úsekoch :
- f) Turčianska cyklomagistrála v trase cesty III/01892 (po prečíslovaní III/2130) Vrútky - Lipovec - Turčianske Kľačany, v trase účelovej cesty Turčianske Kľačany - Sučany - v trase cesty III/01899 most cez Váh Sučany, v trase cesty III/01894 (po prečíslovaní III/2132) Sučany - Turčianska Štiavnička - Blatnica - Turčiansky Michal, v trase spevnenj poľnej cesty Turčiansky Michal - Háj, v trase ciest III/06536 (po prečíslovaní III/2174) a III/06537 (po prečíslovaní III/2175) Háj - Turčianske Teplice, v trase miestnych komunikácií a spevnených poľných ciest na území Turčianskych Teplíc, v trase cesty III/06545 (po prečíslovaní III/2183) Turčianske Teplice - Budiš, v trase spevnených lesných ciest Budiš - Za hájom - hranica Žilinského a Trenčianskeho kraja s napojením cez Prievidzu a Bojnice na Hornonitriansku cyklomagistrálu,

6. V oblasti vodného hospodárstva

- 6.4 podporovať rozvoj skupinových vodovodov pre zásobovanie obyvateľov a uvažovaný územný rozvoj zabezpečením výstavby týchto stavieb:
- 6.4.22 rekonštrukcie a rozšírenia verejných vodovodov v obciach s cieľom znížiť straty vody a zabezpečiť zásobovanie pitnou vodou pre uvažovaný územný rozvoj,
- 6.6. zabezpečiť rozvoj verejných kanalizácií v súlade s vecnými požiadavkami smernice 91/271/EHS (trasponovanými do zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách), vrátane časového harmonogramu, s cieľom vytvoriť podmienky pre zabezpečenie dobrého stavu vôd do roku 2025. To znamená :
- 6.6.4. zabezpečiť realizáciu opatrení pre zmiernenie negatívneho dopadu odľahčovania a odvádzania vôd z povrchového odtoku na ekosystém recipienta,
- 6.6.5. vylúčiť vypúšťanie čistiarenskeho kalu a obsahu žúmp do povrchových vôd a podzemných vôd,
- 6.8. podporovať rozvoj kanalizácií a ČOV v obciach a miestnych častiach, ktoré nie je možné riešiť formou skupinových kanalizácií,

- 6.11 v súlade s Plánom manažmentu čiastkového povodia Váh realizovať opatrenia na dosiahnutie dobrého stavu vôd do roku 2015,
- 6.12. zabezpečiť likvidáciu povodňových škôd z predchádzajúcich rokov a budovať protipovodňové opatrenia na tokoch v území, ktoré je ohrozované povodňovými prietokmi s dôrazom na ochranu intravilánov miest a obcí,
- 6.13. na ochranu územia pred povodňami po dohode s ochranou prírody:
  - 6.13.2 vytvoriť podmienky účasti obcí na riešení povodňovej ochrany v zmysle Organizačnej smernice č. 5/2008 Slovenského vodohospodárskeho podniku š.p. Žilina a možnosti financovania v rámci Operačného programu Životné prostredie, Prioritná os 2 „Ochrana pred povodňami“, operačný cieľ : 2.1. Preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami,
  - 6.13.4 komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach tokov opatreniami, ktorých výsledkom bude zvýšenie retenčného účinku pôdy, spomalenie a vyrovnanie odtoku vody z povodia a zníženie erózneho účinku vody v súlade s opatreniami Plánu manažmentu čiastkového povodia Váh; úpravy tokov realizovať tak, aby nedochádzalo k napriameniam tokov,
  - 6.13.5 rešpektovať záplavové čiary z máp povodňového ohrozenia a zamedziť výstavbu v okolí vodných tokov a v území ohrozovanom povodňami,
  - 6.13.6 rešpektovať preventívne protipovodňové opatrenia navrhované v pláne manažmentu povodňového rizika,
- 6.14 rešpektovať pásma ochrany verejných vodovodov, verejných kanalizácií a vodohospodárskych stavieb.

7. V oblasti nadradenej energetickej infraštruktúry :

- 7.1 zohľadniť ekonomické a ekologické hľadiská pri zabezpečení územia energiami a vytvárať efektívne diverzifikované systémy energetického zásobovania kraja,
- 7.3 zabezpečiť spoľahlivú a bezpečnú dodávku a prenos elektrickej energie dobudovaním elektrizačnej rozvodnej sústavy kraja v nadväznosti na sústavu SR a sústavu medzištátnu,
- 7.4 v energetickej náročnosti spotreby :
  - 7.4.2 minimalizovať využívanie elektrickej energie na výrobu tepla,
- 7.6 chrániť územné koridory a plochy pre vedenia a zariadenia vo výhlade po roku 2025:
  - 7.6.11 2x110 kV vedenie Košúty - Turčianske Teplice,
- 7.7 podporovať rozvoj plynofikácie územia kraja, chrániť koridory existujúcich a navrhovaných plynovodov a plynárenských zariadení,
- 7.8 zvýšiť percento plynofikácie obcí v kraji v ekonomicky efektívnych oblastiach a v územiach so zvýšenými požiadavkami na ochranu životného a prírodného prostredia (Národné parky, ich OP, CHKO a pod.),
- 7.11 vytvoriť územné podmienky pre realizáciu plynárenských zariadení, prípadne ich rekonštrukciu a pri využívaní územia chrániť vybudované plynárenské zariadenia predpísanými ochrannými pásmami,
- 7.12 presadzovať v oblasti zásobovania teplom uplatnenie energetickej politiky SR a regionálnej energetickej politiky Žilinského samosprávneho kraja (ŽSK); s využitím kompetencie miestnych orgánov samosprávy budovanie kogeneračných zdrojov na výrobu elektriny a tepla tam, kde je to ekonomicky a environmentálne zdôvodniteľné, udržať a inovovať už vybudované systémy s centralizovaným zásobovaním obyvateľstva teplom,
- 7.13 vytvárať priaznivé podmienky na intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike,
- 7.14 podporovať a presadzovať v regióne ŽSK s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov (biomasa, geotermálna a solárna energia, MVE a pod.) pre potreby obyvateľstva a služieb pri zohľadnení miestnych podmienok,
- 7.15 znižovať energetickú náročnosť objektov (budov) z hľadiska tepelných strát.

8. V oblasti odpadového hospodárstva

- 8.3 zabezpečiť lokality pre výstavbu zariadení súvisiacich s triedením, recykláciou, využívaním a zneškodňovaním odpadov v obciach, určených v územnom pláne,
- 8.4 zneškodňovanie nevyužitých komunálnych odpadov riešiť prednostne na zabezpečených regionálnych skládkach odpadov obcí, určených v ÚPD,

9. V oblasti usporiadania územia z hľadiska hospodárskeho rozvoja

- 9.1. zamerať hospodársky rozvoj jednotlivých okresov v kraji na zvýšenie počtu pracovných príležitostí v súlade s kvalifikačnou štruktúrou obyvateľstva s cieľom znížiť vysokú mieru nezamestnanosti vo väčšine okresov kraja,

10. V oblasti telekomunikácií

- 10.1 zabezpečiť realizáciu hlavných a strategických cieľov, stanovených v telekomunikačných projektoch,

11. V oblasti pôšt

11.1 rešpektovať koncepcné materiály schválené vládou SR a MDPT SR,

II. ČASŤ - VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

Verejnoprospešné stavby spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú tieto:

1. Stavby na sledovanie stavu životného prostredia – sieť sledovacích, dokumentačných a výskumných staníc /stanovíšť/ v blízkosti, resp. v areáloch nadregionálnych biocentier a biokoridorov a lokalít medzinárodného významu.

2. Dopravné stavby

2.1 stavby cestnej dopravy :

2.1.3 rýchlostná cesta R3 v kompletnej trase, križovatky a privádzače, sprievodné komunikácie alternatívne I/59 a I/70, cestný ťah alternatívne I/65, II/519, III/06538 (po prečíslovaní III/2176) a I/14,

3. Technická infraštruktúra

3.1. vodohospodárske stavby

3.1.2 skupinové vodovody pre zásobovanie obyvateľov pitnou vodou a s nimi súvisiace stavby :

v) rekonštrukcie a rozšírenia verejných vodovodov v obciach,

3.1.10 odstraňovanie povodňových škôd,

3.1.11 preventívne protipovodňové opatrenia v povodiach drobných tokov,

3.2. energetické stavby

3.2.4 stavby súvisiace s plynifikáciou v okresoch Žilinského kraja,

3.4 stavby na zneškodňovanie, využívanie a spracovanie odpadov

3.4.2 stavby a zariadenia na zneškodňovanie, dotriedňovanie, kompostovanie a recykláciu odpadov

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb je možné, podľa platného znenia stavebného zákona, pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

B.3 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE**B.3.1 Demografická charakteristika**

Povojnový rozvoj obce trval do 80-tych rokov 20. storočia. Bol založený na pracovných príležitostiach hlavne v blízkom okresnom meste, kde sa rozvíjal ťažký priemysel s veľkými nárokmi na pracovné sily. Obec sa stala satelitným sídlom Martina, bez dostatočných vlastných ekonomických aktivít. Pre potreby vzhľadom na ÚPN-O sú dôležité údaje o počtoch obyvateľov z posledného obdobia (Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011-základné údaje, Žilinský kraj) a navrhované trendy rastu.

Obec Horný Kalník mala pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov v r. 2011 158 obyvateľov, z toho 83 žien a 77 mužov. Pri sčítaní k v roku 2001 mala obec 140 trvale bývajúcich obyvateľov. Od roku 1980 až po r. 2001 počet obyvateľov obce klesal, odvtedy počet obyvateľov obce stúpa, medziročne o 3,9 obyvateľa. V období od sčítania v roku 2001 do roku 2011 má priemerný ročný prírastok hodnotu 1,8%.

Katastrálne územie obce má rozlohu 205,76 ha. Hustota osídlenia bola v r.2011 (SODB) 77,27 obyv./km² v súčasnosti (k 31.12.2016) vzrástla na 88,69 obyv./km² a je na úrovni 67,2% celookresného priemeru, ktorý dosahuje hodnotu 132,0 obyvateľov na km².

Tab. č.2 - Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov od r. 1980

Rok	Počet obyvateľov	Index rastu
1980	146	100,0
1991	130	89,0
2001	140	95,9
2011	158	108,2
2012	160	109,6
2013	168	115,1
2014	173	118,5
2015	176	120,5
2016	180	123,3
2017(k 30.06.)	185	126,7

Za obdobie 37 rokov (r.1980-2017) narástol počet obyvateľov o 39 osôb a priemerný ročný prírastok predstavuje 1,05 obyvateľa. Počet obyvateľov za sledované obdobie narástol zhruba o štvrtinu, o 26,7%.

Intenzívnejší rozvoj obec zaznamenala za posledných 5-6 rokov. K 30.06.2017 žilo v obci 185 obyvateľov. Za posledné obdobie od r. 2011 do súčasnosti stúpol počet obyvateľov obce až o 27 osôb a priemerný ročný prírastok predstavuje až 4,5 osoby (3,1%). Možno konštatovať, že ľudia majú veľký záujem o bývanie v obci.

Tab. č.3 - Pohyb obyvateľstva za posledné obdobie od r.2007 (zdroj: obecná štatistika, 2017)

rok	narodení	zomrelí	prírodný prírastok/ úbytok	prist'ahovaní	vyst'ahovaní	migračné saldo	celkový prírastok	počet obyvateľov k 31.12.
2007	0	1	-1	4	11	-7	-8	150
2008	3	3	0	1	0	+1	+1	151
2009	0	2	-2	5	6	-1	-3	148
2010	3	0	+3	7	1	+6	+9	157
2011	1	1	0	5	0	+5	+5	162
2012	4	1	+3	6	1	+5	+8	170
2013	1	0	+1	5	1	+4	+5	175
2014	1	0	+1	2	0	+2	+3	178
2015	3	1	+2	3	1	+2	+4	182
2016	2	0	+2	3	0	+3	+5	187
Spolu	18	9	+9	41	21	+20	+29	

Pozn. Tabuľka bola spracovaná bez korekcií s použitím údajov obcej štatistiky obce Horný Kalník.

V období rokov 2007 – 2016 počet obyvateľov obce vzrástol o 29 osôb. Počet obyvateľov obce od roku 2007 prirodzeným úbytkom mierne stúpala a zároveň rástol kladným migračným saldom, pričom počet obyvateľov rástol jednak migračným saldom (+20 obyvateľov/ 9 rokov) ako aj prirodzeným prírastkom (+9 obyv./9 rokov).

Základné údaje o obyvateľstve

Tab. č.4 - Veková štruktúra obyvateľstva v obci k 30.06.2017

Obec	Počet trvale bývajúcich obyvateľov			Veková štruktúra obyvateľov					nezistený
	celkom	muži	ženy	0 – 14	15-64 muži	15-64 ženy	65+ muži	65+ ženy	
Horný Kalník	185	87	98	33	62	68	8	13	1

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o počte obyvateľov a vekovej skladbe zo zdroja obcej štatistiky obce Horný Kalník

Podiel žien z trvale bývajúcего obyvateľstva je 52,97 %.

Osoby v produktívnom veku: spolu 130, z toho 68 žien, 62 mužov.

Podiel obyvateľov v produktívnom veku z trvale bývajúcего obyvateľstva je 70,3 % .

Tab. č.5 - Vývoj zloženia obyvateľstva obce podľa charakteristických vekových skupín, index vitality

	Počet obyvateľov	Predproduk.věk		Produktívny vek		Poprodukt. vek		Index vitality
		Počet	%	Počet	%	Počet	%	
sčítanie 1991	130	26	20	71	54,6	33	25,4	78,8
sčítanie 2001	140	28	20	73	52,1	39	27,9	71,8
sčítanie 2011	158	25	15,7	115	72,9	18	11,4	138,9

Z tabuľky vyplýva, že veková skladba obyvateľov obce sa zlepšila od r.2001, výrazne pri poslednom sčítaní. Podľa hodnoty indexu vitality možno konštatovať, že typ populácie sa zmenil z regresívneho (menej ako 120) na stabilizovaný (121 - 200). Za sledované obdobie je v skupine predproduktívneho veku stagnácia; v skupine produktívneho veku nárast, čo vyplýva z faktu, že sú v ňom silné ročníky (ľudia narodení od cca polovice 50-tych do polovice 70-tych rokov 20.stor.) a v skupine poproduktívnej mierny úbytok. Zvýšenie indexu vitality ovplyvnila aj skutočnosť, že v súčasnosti sa do skupiny obyvateľov poproduktívneho veku zaraďujú obyvatelia s vekom vyšším ako 65 rokov (predtým 60).

Tab. č.6 - Veková štruktúra obyvateľstva v obci a vo vyšších územných celkoch (SODB,2011)

Veková skupina	Horný Kalník		Okres Martin		Slovenská republika	
	poč. obyv	v %	poč.obyv.	v %	poč.obyv.	v %
Predprodukt.vek	25	15,7	17 474	17,9	1 015 493	18,9
Produktívny vek	115	72,9	62 403	63,8	3 349 231	62,3
Poprodukt. Vek	18	11,4	17 475	17,9	967 207	18,0
Nezistený	-	-	461	0,4	47 524	0,8
Spolu	158	100,0	97 813	100,0	5 379 455	100,0
Index vitality	138,9		100,0		105,0	
Priemerný vek	38,5		31,4		38,7	

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o počte obyvateľov a vekovej skladbe zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2017

K 31.06.2016 sa veková štruktúra obyvateľstva obce oproti sčítaniu v r.2011 zlepšila, index vitality sa zvýšil na 138,9 (v predproduktívnom veku bolo v obci 33 obyvateľov, v produktívnom veku 130 obyvateľov a v poproduktívnom veku 21 obyvateľov). Z uvedených údajov vyplýva, že v obci Horný Kalník žije obyvateľstvo s priemerným vekom približným ako v SR. V obci je index vitality vyšší ako 120, čiže populačný vývoj má stabilizovaný charakter, na rozdiel od okresu Martin a v Slovenskej republike (vývoj obyvateľstva vzhľadom na vekovú štruktúru je ubúdajúci).

V Žilinskom kraji sa v období do roku 2015 predpokladá postupné zhoršovanie vekovej skladby obyvateľov kraja aj okresu. Z hľadiska typu populácie predpokladáme, že v návrhovom období do roku 2038 index vitality zostane v pásme stabilizovaného typu populácie.

Index maskulinity

K 31.12.2011 bol počet mužov v obci 77 a žien 83 (*zdroj: SODB,2011). V prepočte na 1000 mužov v obci pripadá 1078 žien, čo sa nepokladá za výrazné porušenie početnej rovnováhy medzi mužmi a ženami.

Obyvateľstvo podľa národností

Tab. č.7 - Obyvateľstvo podľa národnostného zloženia (SODB, 2011)

Národnosť	Počet osôb	Podiel v %
slovenská	160	100,0
iná	-	-
nezistená	-	-
Spolu	160	100,0

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o obyvateľstva zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2017

V obci je výlučne zastúpené obyvateľstvo slovenskej národnosti - 100,0 %.

Štruktúra obyvateľstvo podľa vierovyznania

Tab. č.8 - Obyvateľstvo podľa vierovyznania (SODB, 2011)

Vierovyznanie	Počet osôb	Podiel v %
Rímsko-katolícka cirkev	42	26,4
Grékokatolícka cirkev	1	0,6
Evanjelická cirkev a.v.	97	61,0
Cirkev adventistov siedmeho dňa	2	1,3
Bez vyznania	16	10,1
Nezistené	1	0,6
Spolu	159	100,0

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o obyvateľstva zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2017

V obci je veriacich okolo 89,3%, až 61,0% je evanjelického a. v. vyznania a v malej miere 26,4% je zastúpené rímsko-katolícke náboženstvo. Bez vyznania je 16 osôb (10,1%), nezistené vierovyznanie bolo u 1 osoby (0,6%).

Prognóza demografického vývoja

Pre obdobie do roku 2015 ÚPN – VÚC Žilinského kraja predpokladal nerovnomerný vývoj – do roku 2005 intenzívnejší s indexom rastu 102,2 a v rokoch 2006 – 2015 pomalší vývoj a indexom rastu 101,7 s postupným zhoršovaním vekovej skladby obyvateľov a zmenu typu populácie zo stabilizovanej až stagnujúcej (index vitality v rozmedzí 120 – 200) na ubúdajúcu (index vitality menší ako 120) v období po

roku 2015. V najbližších rokoch sa predpokladá ďalšie zhoršovanie vekovej skladby obyvateľov kraja aj okresu.

Vzhľadom na blízkosť okresného mesta Martin, ako aj novobudovanej priemyselnej zóny v obci Sučany, je v prijateľnej dochádzkovej vzdialenosti od obce dostatok pracovných príležitostí. Z uvedeného dôvodu ako aj vzhľadom na vhodné prostredie pre bývanie je v obci veľký záujem o výstavbu nových rodinných domov, čo sa prejavuje aj kladným migračným saldom, za posledných 7 rokov pribudlo prisťahovaním priemerne ročne 3,9 obyvateľa.

Vzhľadom k pracovným príležitostiam v dostupnej vzdialenosti je predpokladom stabilizácie obyvateľstva a zlepšenia vekovej štruktúry obyvateľstva vytvorenie dobrých podmienok pre bytovú výstavbu v obci a dobudovanie vybavenosti na zodpovedajúcu úroveň.

Na základe vyhodnotenia uvedených východísk **predpokladáme nasledovný vývoj počtu obyvateľov obce :**

Tab.č.9 - Prognóza demografického vývoja počtu obyvateľov obce

Rok	Počet obyvateľov	%	Priemerný ročný prírastok v %
2017	187	100,0	-
2028	240	129,7	2,7
2038	300	160,4	2,5

B.3.2 Ekonomická aktivita a nezamestnanosť

V súčasnej dobe má SR priaznivý ekonomický rast, čo sa prejavuje aj znižovaním nezamestnanosti.

Pri sčítaní v roku 2011 bolo v obci 90 ekonomicky aktívnych osôb. Zo 115 obyvateľov v produktívnom veku bolo ekonomicky aktívnych 78,3%. V okrese Martin bolo pri sčítaní v r.2011 ekonomicky aktívnych 46.726 osôb, tj. 48,1 % z celkového počtu obyvateľov. Podiel ekonomicky aktívnych z trvale bývajúceho obyvateľstva je vyšší ako v okrese Martin.

Tab. č.10 - Ekonomicky aktívne obyvateľstvo (SOBD, 2011)

Obec	Počet obyvateľov	Ekonomicky aktívne osoby	
		Spolu	%
Horný Kalník	159	90	56,6
Okres Martin	97.110	46.726	48,1

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o počte obyvateľov a vekovej skladbe zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2017

Tab. č.11 - Ekonomická aktivita obyvateľov podľa sektorov (SOBD,2011)

	spolu	%	primárny sektor	% z ekonom. aktívnych	sekundárny sektor	% z ekonom. aktívnych	terciálny sektor	% z ekonom. aktívnych
obyvatelia	159							
Ekonomicky aktívny (EA)	90	56,6						
Odchádza z obce	78	86,7 z EA	1	3,3	33	36,7	51	56,7
Prichádza do obce	-		-		-		1	1,1

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o obyvateľstve zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2017

Z celkového počtu bolo ekonomicky aktívnych 90 obyvateľov (z toho 41 žien, 49 mužov), čo predstavuje 56,6% všetkých obyvateľov, 86,7 % z ekonomicky aktívnych odchádzalo za prácou mimo obec. Z ekonomicky aktívnych pracovalo v primárnom sektore 3,31%, v sekundárnom 36,7% a v terciálnom 56,7%.

Tab. č.12 - Počet uchádzačov o zamestnanie

	r.2011	r.2012	r.2013	r.2014	r.2015	r.2016
muži	2	2	1	2	1	2
ženy	1	5	3	4	3	1
Spolu	3	7	4	6	4	3

* tabuľka bola spracovaná zo zdroja : Štatistický úrad SR,2017

V r.2016 boli v obci evidovaní 3 uchádzači o zamestnanie, čo predstavuje 3,3% z ekonomicky aktívnych obyvateľov.

Počet uchádzačov o zamestnanie je v sledovanom období stabilizovaný a pomerne nízky. Vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v obci kopíruje vývoj počtu uchádzačov o zamestnanie v celom okrese Martin.

Hospodárska základňa obce úplne absentuje, vo všetkých troch sektoroch. Vzhľadom na nízky počet pracovných príležitostí v obci (podľa SODB r.2011) veľká časť pracujúcich (78) odchádzala za prácou do iných sídel: najmä do Martina. Okresné mesto Martin, ale aj susedné mesto Vrútky a obec Sučany sú zdrojom pracovných príležitostí predovšetkým v sekundárnom aj terciárnom sektore.

V ďalších rokoch predpokladáme zvýšenie počtu pracovných príležitostí najmä v terciárnej sfére (predpokladaný rozvoj služieb).

B.3.3 Charakteristika bytového a domového fondu

Podľa výsledkov sčítania v roku 2001 bolo v obci 47 domov, z toho trvale obývaných 36 (76,6%), spolu bolo 54 bytov, z toho trvale obývaných 43 (79,6%).

Ku dňu sčítania v r.2011 bolo na území obce Horný Kalník 63 bytových jednotiek, z toho 52 (82,5%) trvalo obývaných bytov. Celkový počet domov bol 53, z toho trvale obývaných 43 (81,1%). Neobývaných domov bolo 10.

V roku 2011 dosiahol počet trvale obývaných bytov v obci 329/1000 obyvateľov (priemer SR 307/1000 obyv., priemer EÚ je viac ako 400 bytov/1000 obyv.) a 396 bytov/1000 obyvateľov v celkovom bytovom fonde vrátane neobývaných bytov. Domov bolo spolu 53, obývaných domov 43, z toho 42 rodinných domov, 1 bytový dom. V obci sú zastúpené individuálne formy bývania, hromadné formy bývania len v 1 bytovom dome. V roku 2001 pripadalo v obci na 1 obyvateľa priemerne 18,1 m² obytnej plochy – na Slovensku to bolo 14,8 m², vo vyspelých krajinách EÚ 30 – 40 m².

Za posledné desaťročie (SODB 2001 - SODB 2011) sa podiel trvale obývaných bytov nezmenil.

Tab. č. 13 - Základné údaje o domovom a bytovom fonde (SODB, 2011)

Obec	Domy spolu	Trvalo obývané domy		Neobývané domy	Byty spolu	Trvale obývané byty		Neobývané byty
		spolu	z toho rodinné			spolu	z toho v rod. domoch	
H.Kalník	53	43	42	10	63	52	40	11

* tabuľka bola spracovaná zo zdroja : Štatistický úrad SR,2017

Tab. č. 14 - Neobývané byty podľa dôvodu neobývanosti (SODB, 2011)

Neobývané byty podľa dôvodu neobývanosti	Počet bytov	Podiel v %
Zmena vlastníkov	-	-
Určený na rekreáciu	11	100,0
Nespôsobilý na bývanie	-	-
Z iných dôvodov	-	-
Spolu	11	100,0

* tabuľka bola spracovaná zo zdroja : Štatistický úrad SR,2017

Tab. č. 15 - Vývoj domového a bytového fondu (SODB,2011)

Rok	Trvale obývané domy		Trvale obývané byty	
	Počet domov	Index rastu	Počet bytov	Index rastu
1980	38	100,0	38	100,0
1991	35	92,0	38	100,0
2001	36	94,7	43	113,2
2011	43	113,2	48	126,3

* tabuľka bola spracovaná zo zdroja : Štatistický úrad SR,2017

V obci prevládajú individuálne rodinné domy a tvoria 88,5% z celkového bytového fondu.

Z celkového počtu 52 trvale obývaných bytov bolo v r.2011 42 situovaných v rodinných domoch, 6 v bytových domoch.

Na jeden trvale obývaný byt pripadalo v priemere 3,04 obyv.

Tab. č. 16 - Štruktúra bytov podľa veľkosti (SODB, 2011)

Veľkosť bytu	Počet bytov	Podiel v %
1 obytná miestnosť	4	7,7
2 izby	4	7,7
3 izby	13	25,0
4 izby	17	32,7
5 a viac izieb	14	26,9
Spolu	52	100,0

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o bytoch zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2017

V obci Horný Kalník sú rovnomerne zastúpené všetky veľkostné kategórie bytov, okrem 1 a 2 - izbových, len po 7,7% z celkového počtu trvale obývaných bytov.

Tab. č.17 - Byty podľa veľkosti obytnej plochy v m² (SODB, 2011)

Ukazovateľ	
Počet bytov s obytňou plochou < 40 m ²	9
Počet bytov s obytňou plochou 40 - 80 m ²	23
Počet bytov s obytňou plochou 81 - 100 m ²	15
Počet bytov s obytňou plochou 100 + m ²	5

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o bytoch zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2017

V obci najviac prevládajú byty s plošnou výmerou od 40 do 80 m².

Tab. č.18 - Charakteristika bytového fondu v obci

Ukazovateľ	
Počet osôb na 1 byt v r.1991	3,42
Počet osôb na 1 byt v r.2001	3,26
Počet osôb na 1 byt v r.2011	3,06

*Tabuľka bola spracovaná s použitím údajov o bytoch zo zdroja: Štatistický úrad SR, 2017

Na 1 trvale obývaný byt pripadalo v Hornom Kalníku 3,06 obyvateľa pri sčítaní v roku 2011 (3,26 obyvateľa na 1 trvale obývaný byt pri sčítaní v roku 2001). Koeficient obývanosti v obci sa oproti roku 2001 zlepšil o 0,20 osoby.

V Žilinskom kraji pripadalo pri sčítaní v roku 2011 pripadalo 3,20 obyvateľa/1 byt, v okrese Martin 2,94 obyvateľa/1 byt. Obývanosť bytového fondu v obci bola v r.2011 vyššia ako v okrese Martin a nižšia ako v Žilinskom kraji.

V najbližších rokoch predpokladáme v súlade so všeobecným trendom vo vyspelých štátoch a prognózami v ÚPN-VÚC Žilinského kraja **dalšie znižovanie koeficientu obývanosti v obci nasledovne :**

v roku 2001	3,26 obyv. / 1 byt
v roku 2011	3,04 obyv./ 1 byt
v roku 2027	2,86 obyv. / 1 byt
v roku 2038	2,75 obyv./ 1 byt

Predpokladáme, že v návrhovom období do roku 2 038 sa bude potreba nových bytov v obci uspokojovať len výstavbou rodinných domov.

Dôvody záujmu o výstavbu rodinných domov v obci Horný Kalník sú nasledovné :

- obec má optimálne geografické a morfológické podmienky pre rozvoj bývania, vzhľadom na blízku polohu aglomerácie Martin-Vrútky,
- blízkosť pracovných príležitostí vo výrobe - priemyselný park (Martin - Sučany) a v službách,
- v obci sú optimálne podmienky na bývanie s kvalitným životným prostredím, v minimálnej miere zaťaženým negatívnymi civilizačnými vplyvmi.

B.3.4 Súčasný dopyt po bytoch

Výstavba rodinných domov v poslednom desaťročí stagnuje, ale v posledných pár rokoch začal narastať záujem o výstavbu. Ročne vydá obec cca 1 - 2 nové stavebné povolenia a skolauduje 1 nový dom. Predpokladáme, že v návrhovom období do roku 2 038 sa bude výstavba nových bytov realizovať takmer výlučne formou rodinných domov.

Z hľadiska nákladov na technickú infraštruktúru je najvýhodnejšou formou využitie jednak prieluk medzi jestvujúcou zástavbou pozdĺž existujúcich komunikácií a intenzifikácia súčasných obytných plôch, ale aj plôch priamo nadväzujúce na obytné územie. Možnosť výstavby rodinných domov v prielukách je v obci obmedzená, vzhľadom ku súvislej zástavbe z minulých období.

B.4 RIEŠENIE ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY, DOKUMENTUJÚCE ZAČLENENIE RIEŠENEJ OBCE DO SYSTÉMU OSÍDLENIA**B.4.1 Funkcia a poloha obce v sídelnej štruktúre**

Obec Horný Kalník leží vo východnej časti okresu Martin, cca 5,5 km na juhovýchod od okresného mesta Martin a spadá medzi malé vidiecke sídla regiónu Turiec. Patrí medzi jednu z najmenších obcí v Turci. Leží v rurálnej poľnohospodárskej krajine, s minimálnymi lesnými porastmi. Z hľadiska širších územných vzťahov je súčasťou Žilinského samosprávneho kraja.

Územie sa rozprestiera v nadmorských výškach od 431 m n. m. po 526 m n. m., v strede obce je 470 m n. m.

Vymedzené katastrálne územie hraničí: zo severozápadu a severu s k. ú. obce Dražkovce a Dolný Kalník, zo západu s k. ú. obce Žabokreky, z juhu s k. ú. obce Belá - Dulice a z východu s k. ú. obce Turčianske Jaseno.

Obec je súčasťou Združenia miest a obcí Turca a Regionálnej rozvojovej agentúry Dolný Turiec.

Riešené územie má dobré dopravné napojenie na okresné mesto Martin a tým aj na hlavné cestné trasy Slovenska cestou č. III/2148 na III/2145 a tou na cestu I/65 Martin - Turčianske Teplice - Žiar nad Hronom a prostredníctvom I/65 na I/18 Bratislava – Košice a na diaľnicu D1 Dubná Skala - Turany, ako aj na cestu III/2132 (cesta SNP) Sučany - Turčianske Teplice.

Najbližšia železničná stanica sa nachádza v meste Martin. Regionálne letisko sa nachádza v Martine v Tomčanoch, regionálne letisko pre medzinárodnú dopravu v Žiline a v Poprade.

Katastrálne územie obce má význam z hľadiska poľnohospodárskeho.

B.4.2 Vzťah k ťažiskám a centráм osídlenia

ÚPN-VÚC Žilinského kraja v súlade s Konceptiou územného rozvoja Slovenska člení ťažiská osídlenia podľa významu do štyroch kategórií, z ktorých sa riešeného územia týka bod:

1. Ťažiská osídlenia celoštátneho až medzinárodného významu (6 ťažísk v SR). Na území Žilinského kraja je to žilinsko-martinské ťažisko, ktoré je vytvorené okresmi: Žilina, Čadca, Kysucké Nové Mesto, Bytča, Považská Bystrica, Púchov, Martin a Turčianske Teplice. Obec Horný Kalník je súčasťou prímestského pásma aglomerácie okolo okresného mesta Martin.

Poloha na rozvojových osiach

Obec Horný Kalník sa v rámci Žilinského kraja nenachádza na žiadnej hlavnej rozvojovej osi.

Vzťah k sídelným centráм

Sídelná štruktúra územia kraja pozostáva z 315 administratívnych sídel, so 16 centrami. K. ú. obce Horný Kalník spadá k centru s nasledovným významom :

- *Martin nadregionálny až celoštátny*

B.4.3 Záujmové územie

Záujmové územie je územie príhlé k územiu obce, v ktorom prevládajú súčasné alebo výhľadové vzťahy k obci a ktorého usporiadanie je potrebné riešiť vo vzájomnej funkčnej a technickej súvislosti s územím obce. Z hľadiska funkčných a technických súvislostí je za takéto územie možné pokladať:

- Územie susedných obcí Dolný Kalník, Turčianske Jaseno a Belá-Dulice, ktoré sú s obcou Horný Kalník prepojené sústavou sietí dopravnej a technickej infraštruktúry (vodovod, plánovaná kanalizácia, elektrina). Obytné územie obce pozdĺž cesty III/2148 plynule pokračuje východným smerom do kat. územia Turčianske Jaseno.

B.5 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA ÚZEMIA**B.5.1 Zhodnotenie možností rozvoja obce**

Obec leží v blízkosti mesta Martin, ktoré je centrom osídlenia regionálneho významu. Vlastné zastavané územie obce leží v severovýchodnej časti katastra, v poľnohospodárskej krajine, v blízkosti potoka Kalník a cesty III. triedy. Prevažnú časť katastra tvorí poľnohospodárska krajina: lúky a pasienky. Možnosti rozvoja obce, sú dané jej geografickou polohou. Obec má, vzhľadom na svoju polohu ako aj terénne danosti, dobré predpoklady hlavne pre rozvoj bývania. Plochy pre doplnenie urbanistickej štruktúry sa nachádzajú jednak v rámci zastavaného územia, ako aj v priamom dotyku s ním.

Vzhľadom na svoju polohu, dopravné napojenie ako aj na zachovalé, kvalitné a relatívne nedotknuté prírodné prostredie, má obec dobré predpoklady aj na dobudovanie služieb súvisiacich s cestovným ruchom. Priamo v obci sa nachádza nevyužívaný areál hospodárskeho dvora, ktorý je možné postupne pretransformovať na areál služieb a nezávadnej výroby.

Budúci rozvoj obce je zameraný hlavne na rozvoj bývania a služieb súvisiacich s cestovným ruchom. Katastrálne územie má dobré prírodné podmienky pre poľnohospodárstvo. Vzhľadom k možnostiam dopravného napojenia má obec veľmi obmedzené možnosti rozvoja priemyselnej výroby.

B.5.2 Urbanistická koncepcia priestorového usporiadania a funkčného využívania územia

B.5.2.1 Súčasný stav

V urbanistickej štruktúre je jasne rozoznateľný historický vývoj. Miestne prírodné podmienky v minulosti určovali situovanie a počiatočnú formu osady ako aj komunikačné väzby s jej vzdialenejším aj bližším okolím, predovšetkým poľami, pastvinami a lesmi.

Urbanistická štruktúra postupne vznikla z južnej strany obchodnej cesty (teraz cesta III/2148), kde je možné dodnes pozorovať najstaršiu zástavbu. Pôvodné rodinné domy boli otočené prevažne štítom do ulice, smerom k potoku boli umiestnené hospodárske stavby. Najstaršie domy boli väčšinou jednopriestorové, drevené, pokryté slamenou strechou.

Súčasná urbanistická forma sa vyvinula z historického pôdorysu. Na mieste vtedajšieho centra obce, zrejme pri moste cez potok Kalník, na jeho pravom brehu stála dnes už zaniknutá kaplnka. V tejto časti obce je aj dnes čiastočne zachovaná zástavba na pôvodnej úzkej parcelácii. Súčasná urbanistická forma sa vyvinula z historického pôdorysu pokračovaním obytnej zástavby pozdĺž hlavnej cesty, ťažisko sa presunulo z priestoru okolo zaniknutej kaplnky do priestoru so súčasnou centrálnou vybavenosťou obce - objektom kultúrneho domu s obecným úradom. Do pôvodnej drobnej štruktúry výrazne zasahuje areál hospodárskeho dvora poľnohospodárskeho družstva. V súčasnej urbanistickej štruktúre chýba centrum so zodpovedajúcimi verejnými priestormi. V území sa nenachádzajú žiadne priestorové dominanty.

Územie je zastavané rodinnými domami, občiansku vybavenosť v súčasnosti reprezentuje len budova kultúrneho domu s obecným úradom a hasičská zbrojnica, cintorín je vhodne umiestnený mimo zastavaného územia obce. Popri obytnej funkcii s občianskou vybavenosťou je v súčasnosti v zastavanom území najviac zastúpená funkcia poľnohospodárskej výroby (hospodársky areál poľnohospodárskeho družstva, plochy záhrad a sádov). Funkčnú štruktúru zastavaného územia dopĺňajú plochy dopravnej, technickej infraštruktúry, vodné toky a plochy nelesnej drevinnej vegetácie. V katastrálnom území výrazne prevláda poľnohospodárska pôda nad lesnými pozemkami.

Obec plní vo svojej sídelnej štruktúre funkciu mikroregionálneho významu s úzkymi väzbami na obce Turčianske Jaseno, Záborie, Dolný Kalník a Dražkovce.

Obec tvorí v krajine svojou kompaktnou zástavbou ucelený priestorový útvar, situovaný medzi cestou III. triedy a potokom Kalník. V rámci starej urbanistickej štruktúry disponuje iba sčasti potenciálom na ďalšiu zástavbu.

B.5.2.2 Navrhovaný stav

Návrh urbanistickej koncepcie má zachovať prírodné a krajinné prostredie, eliminovať v čo najväčšej možnej miere negatívny dopad jednotlivých činností v území, vytvárať podmienky pre koordináciu vidieckeho prostredia a moderného spôsobu života.

Návrh vychádza z obmedzených možností rozvoja v rámci urbanistickej štruktúry v súčasne zastavanom území, dopĺňa však rozvojové plochy v priamom dotyku s ním. Urbanistický návrh smeruje k vytvoreniu priestorovo prehľadnej a hierarchizovanej štruktúry sídla s funkčným a priestorovým zjednotením jednotlivých častí do jedného sídelného celku.

Za hlavnú kompozičnú os je treba považovať urbanistickú štruktúru okolo cesty III. triedy, za hlavné ťažiskové priestory obce - priestory okolo obecného úradu a domu kultúry, za vedľajšiu kompozičnú os cestu od križovatky s III/2148 po priestor s detským ihriskom ihriskom (priestor okolo historickej strednej priečnej cesty).

Návrh rieši vytvorenie centra v ťažiskovom priestore, obce pomocou funkčných a priestorových regulatívov, ktorými definuje podmienky pre vytvorenie centrálnych funkcií.

Verejné priestory, ktoré podporujú verejný a spoločenský život obyvateľov, sú navrhované hlavne v polohách hlavného a podružného ťažiskového priestoru.

V rámci vytypovaných plôch je potrebné vytvoriť podmienky pre formovanie kvalitných verejných priestorov ako miest pre spoločenské kontakty obyvateľov, ich každodenný relax a oddych. Stváranie verejných priestorov a ich mierka by mali zodpovedať charakteru malého vidieckeho sídla.

V rámci formovania urbanistickej štruktúry je potrebné vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru, prírodné a krajinné prostredie, eliminovať v čo najväčšej možnej miere negatívny dopad jednotlivých činností v území, vytvárať podmienky pre koordináciu vidieckeho prostredia a moderného spôsobu života.

Charakter obce v rámci krajiny by mal byť zachovaný, panoráma by nemala byť narušená výškovými dominantami. Dôležitá je harmonizácia urbanistickej štruktúry s okolitým krajinným prostredím. Na vyvýšených, pohľadovo exponovaných polohách je potrebné zabezpečiť nenarušenie súčasnej sídelnej štruktúry nevhodnou schématickou zástavbou..

V rámci formovania urbanistickej štruktúry je potrebné uvažovať o väčšom zapojení prírodných, ekologických štruktúr do organizmu obce pri zachovaní krajinných prvkov, v území nevytvárať izolované urbanistické celky, zamedziť rozptýlenej obytnej zástavbe.

B.6 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE, VRÁTANE URČENIA PRÍPUSTNÉHO, OBMEDZUJÚCEHO A ZAKAZUJÚCEHO VYUŽÍVANIA

B.6.1 Súčasný stav

Z hľadiska funkčného využívania pozemkov môžeme konštatovať, že prevažnú časť súčasného zastavaného územia tvorí obytné územie s nízkopodlažnou zástavbou. Pozdĺž hlavnej komunikácie - cesta III. tr. - môžeme pozorovať jednostrannú súvislú zástavbu 1 – 2 podlažnými rodinnými domami, v časti obce je urbanistická štruktúra viac rozvoľnená. Prevažnú časť bytového fondu tvoria domy v dobrom a vyhovujúcom stavebno-technickom stave. Výškové zónovanie zástavby je pomerne vyrovnané, v území sa nenachádzajú priestorové dominanty.

V rámci organizmu obce nachádzame minimálne štruktúry občianskej vybavenosti, ktoré sú zredukované na centrálny objekt, v ktorom sa nachádza obecný úrad, knižnica a predajňa potravín; a objekt požiarnej zbrojnice.

Plochy športovej vybavenosti v obci absentujú, nachádza sa tu len detské ihrisko. Cez k. ú. prechádza značková cyklistická trasa.

Plochy rekreačnej vybavenosti v obci absentujú, v obci sú zastúpené niekoľkými objektmi na individuálnu rekreáciu.

Výrobné plochy sú v štruktúre sídla zastúpené areálom hospodárskeho dvora, ktorý majetkovo spravuje poľnohospodárske družstvo Sklabiňa, ktorý však družstvo už neprevádzkuje.

Z plôch dopravy sú v štruktúre obce zastúpené najmä plochy automobilových komunikácií. V území úplne absentujú pešie komunikácie a priestranstvá a odstavné plochy.

Plochy zelene v intraviláne tvoria najmä súkromné záhrady a sad, verejná zeleň absentuje. Vyhradená zeleň je v malom množstve zastúpená na cintoríne. Krajinný obraz dotvára extravilánová zeleň lúk a pasienkov a drevitá zeleň - zmiešané porasty stromov a kríkov.

Plochy, nadväzujúce na zastavané územie, sa využívajú na poľnohospodárske účely – poľnohospodárska pôda, sady, lúky a pasienky.

B.6.2 Navrhovaný stav

Návrh rozvoja funkčných plôch zodpovedá súčasnému využitiu územia a nadväzuje naň, zároveň zohľadňuje všetky požiadavky a obmedzenia vyplývajúce z platnej legislatívy tak, aby územie obce bolo využité čo najoptimálnejšie.

Rozvoj obytnej funkcie

je navrhnutý hlavne doplnením prieluk urbanistickej štruktúry v hraniciach zastavaného územia obce, ako aj v priamej nadväznosti naň tak, aby sa skompaktnilo urbanizované územie.

Rozvoj občianskej vybavenosti

je navrhnutý hlavne na funkčne zmiešanom území (bývanie a občianska vybavenosť) v centrálnom a podružnom ťažiskovom priestore urbanizačných osí, ďalej v rámci transformácie hospodárskeho dvora (služby) ako aj v plochách navrhovanej novej výstavby v rámci prízemnej rodinných domov, resp. v samostatných objektoch občianskej vybavenosti.

Rozvoj plôch služieb a nezávadnej výroby

je navrhnutý v areáli hospodárskeho dvora, v ktorej sa uvažuje s vytvorením funkcie pre malé, hygienicky nezávadné prevádzky a služby, ktoré nemajú negatívny vplyv na obytné územie.

Plochy je potrebné oddeliť od obytného územia vhodnou izolačnou zeleňou.

Rozvoj športovej vybavenosti

navrhujeme jej doplnenie v blízkosti bývalého hospodárskeho dvora o polyfunkčné ihrisko, ako aj plochy pre nenáročné rodinné športovanie – streetbal, petang, minigolf, disc golf, kanjam, spikeball, slackline, ap., príp. oddychovú zónu, ap. V súčasnosti chýbajúce ihriská (pre rôzne vekové kategórie detí), navrhujeme doplniť v lokalitách navrhovaných na bývanie, ako aj na plochách navrhovanej verejnej zelene.

Rozvoj rekreačnej funkcie

je možný len v rámci obce a to prestavbou rodinných domov na rekreačné objekty. Rekreačné zázemie pre obec bude naďalej rekreačné územie neďalekej Jasenskej doliny a NP Veľká Fatra.

Navrhujeme vybudovať náučné chodníky a multifunkčné vychádzkové trasy.

Rozvoj plôch zelene

je navrhnutý hlavne popri ceste vedúcej k bytovke (medzi potokom a plochami športu), v rámci navrhovaných plôch výroby a služieb, ako aj doplnením plochy ovocného sadu na východ od z.ú. Plochy izolačnej zelene sú navrhnuté, ako hygienický filter, medzi navrhovaným areálom výroby a služieb. Zeleň je v z. ú. zastúpená hlavne súkromnou zeleňou záhrad. Navrhujeme v území doplniť plochy sadov.

V rámci zachovania ekologickej stability je potrebné akceptovať brehovú zeleň pozdĺž potokov..

B.7 NÁVRH OCHRANY KULTÚRNYCH HODNÔT**B.7.1 Vznik a vývoj obce**

*zdroj: www.hornykalknik.sk, www.naseobce.sk, www.infoturiec.sk,...

Obec Horný Kalník, menšia, pôvodne zemianska, neskôr poddanská obec ležiaca asi 6 km východne od Martina, má hmlistú minulosť. Obec Horný Kalník sa prvýkrát spomína v r.1225 pod názvami *Obud, Preyslo, Wylegen, Nachk, Stoiszlo*, v r.1355 ako *Kalnek*, v r.1365 ako *duobus Calnok* a v r.1412 ako *Felso Klanuk*.

Panovník Belo IV. v roku 1255 daroval 6 popluží zeme v časti nazývanom tiež Jordán, a to dve Obuskovi (neskôr Dolný Kalník) a po jednom Obudovi, Preslavovi, Stojslavovi a Vylegenovi, z ktorých neskôr vznikla zemianska osada Horný Kalník. Vtedy sa územie, kde sa teraz nachádza Dolné Jaseno a Dolina, volalo Jordán. Neskoršie boli k Jordánu pripojené Žabokreký a Jahodníky. Z toho vzniklo územie (terra) Obrusk. V roku 1375 sa spomína ako Duo Kalnok (Dva Kalníky). Keď sa toto územie rozdelilo, v 13., najneskôr začiatkom 14.stor., vznikla dedina Vyšný Kalník. V roku 1382 územie Jordán patrilo hradu Sklabiňa. Od r. 1412 ho vlastnili Platiovci z Liptovskej Paludze a prestala byť zemianskou a stala sa portálnou obcou. Od roku 1437 patrila Plathyovcom, v 18. storočí Szennessyovcom. V ich vlastníctve ostala obec až do novoveku. Ešte v roku 1720 sa počítala za čisto zemiansku obec, ale zemanovia dosahovali len desiatinový podiel zo žijúceho obyvateľstva. Väčšinu obyvateľstva tvorili len sedliaci.

Územím pretekala voda, ktorá sa volala Kalník neskôr Jordán a dnes opäť Kalník. Názov obce je odvodený buď podľa zmútnenej vody potoka pretekajúceho obcou alebo od slova kálat' - rúbať drevo - podľa prvých obyvateľov, drevorubačov.

V rokoch 1715-1720 mala obec 11 domácností, v roku 1785 mala 21 domov a 138 obyvateľov, v roku 1828 mala 15 domov a 151 obyvateľov. Zaoberali sa poľnohospodárstvom.

V roku 1736 Kalník a Diaková mali spoločných pánov. Boli to Detrich a Lukáš Ladislavovi, neskôr Platyovci. Týmto patrili tieto dediny až do panovania Márie Terézie (1740-1780). Roku 1853 predali Eugen a Imro Platyovci kúrie vo vyšnom Kalníku i so všetkým príslušenstvom trom zemanom z Dolného Jasena. Inak obyvateľstvo tvorili len sedliaci.

Za najstaršie rodiny sa považujú Cagardová a Rohoňovská, ktoré boli silno rozvetvené. Keď bolo v roku 1861 zrušené poddanstvo, niektorí podostávali majetky a mohli voľnejšie žiť. V skromných pomeroch sa žilo až do prvej svetovej vojny. Tá sa boľavo dotkla aj Horného Kalníka. Do vojny bolo odvedených 30 mužov, čo predstavovalo štvrtinu obyvateľov.

Ráz obce si zachoval aj po roku 1918. Obyvatelia podporovali partizánske hnutie a SNP.

V r. 1952 bolo založené družstvo, v súčasnosti je to hospodársky dvor patriaci PD Sklabiňa. V r. 1974 bol kolaudovaný Kultúrny dom a v r. 2004 bola vybudovaná nadstavba strechy na ňom.

Pri 775. výročí prvej písomnej zmienky o obci, v r.1999, bol slávnostne predstavený novotvar erbu, pretože pôvodný sa nezachoval. Erb pripomína historickú dominantu obce - zvonicu a bohatstvo rýb a rakov v miestnej riečke.

B.7.2 Stavebné a kultúrne pamiatky

* zdroj: *Krajský pamiatkový úrad, pracovisko Martin*

Obec Horný Kalník sa prvýkrát spomína v r.1225 pod názvami *Obud, Preyslo, Wylegen, Nachk, Stoiszlo*, v r.1355 ako *Kalnek*, v r.1365 ako *duobus Calnok* a v r.1412 ako *Felso Klanuk*. Obec sa od Dolného Kalníka oddelila v 13., najneskôr začiatkom 14. stor. Rozlohou chotára ide o malú obec nachádzajúcu sa v severovýchodnej časti Turčianskej kotliny v údolí potoka Kalník.

obr.1 Historické územie obce Horný Kalník na I. vojenskom mapovaní (1763-1787)

obr.2 Historické územie obce Horný Kalník na II. vojenskom mapovaní (1806 -1869)

Pôvodná historická štruktúra a parcelácia sa zachovala hlavne v centrálnej časti obce, po pravej strane cesty. Charakter zástavby aj mierku, výškové zónovanie je potrebné, v čo najväčšej možnej miere pri dostavbe a novej zástavbe, rešpektovať.

Na území obce sa nenachádza vyhlásená pamiatková zóna ani rezervácia.

V katastrálnom území obce sa nenachádzajú **národné kultúrne pamiatky** evidované v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR.

V k. ú. nie je evidované v evidencii **archeologických nálezísk** ani v odbornej literatúre žiadne archeologické nálezisko. Podľa starých máp je možné však vyčleniť nasledujúce archeologické nálezisko:

- a) Horný Kalník, poloha "v centre obce na pravom brehu potoka Kalník, zrejme pri moste cez potok" - zrejme 19. stor., zaniknutá kaplnka - obr. 3, 4 (bod č.720)

Uvedené archeologické nálezisko je známe len z historických prameňov a nie je dodnes verifikované v teréne, preto aj absentuje geodetické vytýčenie polohy. Vyznačenie polohy na mape je len orientačné.

Obec Horný Kalník má bohatý archeologický potenciál a vzhľadom k tomu, že v jej katastri sa doteraz nerealizoval systematický archeologický prieskum je veľký predpoklad, že sa tu nachádzajú doteraz neevidované a nám neznáme archeologické náleziská, ktoré môžu byť narušené akoukoľvek stavebnou činnosťou.

obr.3 Vyznačenie archeologického náleziska (modrý polygón) na historickom území obce, kaplnka, zakreslená na III. vojenskom mapovaní

obr.4 Vyznačenie archeologického náleziska (modrý bod)

obr.5 Vyznačenie historickej časti obce Horný Kalník podľa I. (1763 - 1787), II. (1806 - 1869), III. (1869 - 1887) vojenského mapovania a historickej ortofotomapy na súčasnej ortofotomape

V ÚPN-O je potrebné rešpektovať:

- pri zemných prácach v rámci stavebnej činnosti môže dôjsť k narušeniu doteraz neznámej archeologickej lokality a zisteniu ďalších archeologických nálezov. Z toho dôvodu je povinnosťou investora prípadný archeologický nález ohlásiť podľa platného zákona o ochrane pamiatkového fondu (v súčasnosti §40 zákona č. 49/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov) a platného zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (v súčasnosti podľa § č.127 zákona č.50/1976 Zb.) Krajskému pamiatkovému úradu

- je nevyhnutné, aby v územných a stavebných konaniach akejkoľvek stavby, pri ktorej sa predpokladá zásah do terénu (zakladanie stavieb všetkého druhu, líniové podzemné vedenia, komunikácie, hrubé terénne úpravy, rekultivácie, ap.) bol oslovený Krajský pamiatkový úrad Žilina, ktorého záväzné stanovisko bude podkladom pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia
- v opodstatnených prípadoch - predovšetkým na vyznačenom území archeologického potenciálu KPÚ stanoví požiadavku na zabezpečenie archeologického výskumu
- podľa §30 ods.1 pamiatkového zákona každý subjekt je povinný správať sa tak, aby svojím konaním neohrozil základnú ochranu neodkrytých archeologických nálezísk a nespôsobil nepriaznivé zmeny ich stavu.
- podľa §40 ods.2 a 3 zákona č. 49/2002 Z. z.- pamiatkový zákon a § č.127 zákona č.50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov v prípade zistenia, resp. narušenia archeologických nálezov počas doby stavby musí nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonávanie prác ihneď ohlásiť nález KPÚ; do doby obhliadky KPÚ je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchran nálezu, najmä ho zabezpečiť proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu pokiaľ o ňom nerozhodne stavebný úrad po dohode s KPÚ; archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí len oprávnená osoba metódami archeologického výskumu

Na území obce sa nachádzajú **pamätihodnosti**, ktoré nie sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, ale majú pre obec miestnu historickú hodnotu. Na ich ochranu navrhujeme vytvoriť Evidenciu pamätihodností obce. Do Evidencie pamätihodností obce navrhujeme zaradiť :

- historickú budovu hasičskej zbrojnice.
- drevenú zvonnicu, ktorá bola premiestnená do Oravského skanzenu v Pribyline. Obec má záujem vybudovať jej repliku

Obec môže viesť v súlade s § 14 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov evidenciu pamätihodností obce.

Historická zeleň

Na území obce sa nenachádza žiadna chránená zeleň evidovaná ako národná kultúrna pamiatka.

Významné osobnosti obce:

Juraj Rohoň (Rohoni) - slovenský spisovateľ, evanjelický kňaz

B.8 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI, VÝROBY A REKREÁCIE

B.8.1 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA

Plochami pre bývanie sú v zmysle vyhl.č.55/2001 Z.z. plochy, ktoré sú určené pre obytné domy a k nim prislúchajúce nevyhnutné zariadenia, napr. garáže, stavby občianskeho vybavenia, verejné dopravné a technické vybavenie, zeleň a detské ihriská. Pre riešenie funkcie bývania sú v schválenom zadaní obsiahnuté nasledovné požiadavky :

- ✓ plochy, potrebné na bývanie navrhnuť v rozsahu, vyplývajúcom z predpokladaného počtu obyvateľov obce a vývoja obývanosti bytového fondu - uvedený rozsah obytných plôch zväčšiť o primeranú urbanistickú rezervu,
- ✓ s prihliadnutím na doterajší vývoj a všeobecné trendy uvažovať s postupným znižovaním koeficientu obývanosti, t.j. počtu obyvateľov, pripadajúcich na jeden trvale obývaný byt z 3,04 pri sčítaní v roku 2011 na 2,75 obyvateľa/1 byt v roku 2 038,
- ✓ pozemky pre pokrytie potreby výstavby nových bytov riešiť formou individuálnej bytovej výstavby - samostatne stojace, príp. skupinové formy rodinných domov,
- ✓ bytovú výstavbu orientovať prednostne na využiteľné prieluky v intraviláne i mimo intravilánu, plochy s vybudovanou alebo ľahko dostupnou dopravnou a technickou infraštruktúrou a voľné plochy v kontakte so súčasnými obytnými plochami,
- ✓ návrhom jednoznačných funkčných a priestorových regulatívov a limitov vylúčiť možné kolízie pri využití územia a zabezpečiť vytváranie harmonického obytného prostredia.

Celková potreba bytov, návrh novej bytovej výstavby

Podľa základných demografických údajov a schváleného Zadania pre predpokladaný počet 300 obyvateľov obce v roku 2 038 a pre dosiahnutie obývanosti 2,75 obyvateľa/1 byt **je v roku 2038 potrebný celkový počet 110 trvale obývaných bytov**. Pri zachovaní súčasného podielu trvale neobývaných bytov (17,5 %) **je potrebných v obci celkom 130 bytov**, t.j. do roku 2 038 je potrebné postaviť v obci približne **70 nových bytov**.

Na základe predpokladu, že k cieľovému roku 2038 budú niektoré lokality len rozostavané, je v územnom pláne potrebné pripraviť obytné plochy aj s primeranou urbanistickou rezervou - urbanistická rezerva predstavuje ďalších **10 bytov**, spolu je pre návrhové obdobie potrebné pripraviť stavebné pozemky pre približne **80 bytov**.

Vzhľadom na zachovanie vidieckeho charakteru obce, terénnym danostiam a charakteru urbanistickej štruktúry navrhujeme nízkopodlažnú zástavbu výlučne rodinnými domami. Z hľadiska pôsobenia sídla v rámci krajiny je potrebné zachovať jeho súčasný charakter a nepripustiť nevhodnú, krajine neprirodzenú štruktúru zástavby (pravouhlú, schématickú).

Rozvoj plôch pre výstavbu rodinných domov v **návrhovom** období do r.2038, vychádzajúci zo Zadania, je možné rozčleniť na :

a) plochy v rámci z. ú. obce, vytýčenému k 1.1.1990

- v prielukách - cca 8 RD
- lokalita BI 06 - 5 RD
- lokalita BI 07 - 7 RD

Spolu je v z. ú. možné umiestniť cca 20 nových stavebných pozemkov. V centrálnej časti obce je predpoklad úbytku bytového fondu, vzhľadom na návrh zmiešanej funkcie - bývanie+OV.

b) plochy mimo z. ú. obce

- lokalita BI 01, Povrazy - 6 RD
- lokalita BI 02, Klince - 3 RD ,
- lokalita BI 04, Pred úvratia - 30 RD, predpoklad je vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry
- lokalita BI 11, Záhumnie - 23 RD, predpoklad je vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry
- lokalita BI 12 Umlynčie - 3 RD, predpoklad je vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry

Na navrhovaných plochách je spolu možné umiestniť viac stavebných pozemkov (85) ako vzhľadom na reálnu potrebu k r.2038 (80). Obec sa nachádza v blízkosti okresného mesta, a je reálny predpoklad, že keď budú vytvorené podmienky pre výstavbu, tak stúpne počet záujemcov o výstavbu ako aj, že niektoré lokality budú v návrhovom období len rozostavané.

Pred začatím výstavby v rozsiahlych lokalitách, resp. v lokalitách situovaných v svahovitom teréne - Pred úvratia, plocha BI 04 a Záhumnie, plocha BI 11 navrhujeme:

- *spracovať (na výškopise) podrobnejšie riešenie usporiadania obytného územia (ÚPN-Z, resp. UŠ) s návrhom dopravnej a technickej infraštruktúry, s vyčlenením verejných plôch pre zeleň a ihriská a s určením podrobných regulatívov pre zástavbu*

B.8.2 NÁVRH RIEŠENIA OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU

Vzhľadom na charakteristiku zariadení občianskej vybavenosti, môžeme ich zaradiť do nasledujúcich jednotlivých skupín:

Školstvo a výchova

✓ Základná škola, materská škola

V obci sa nenachádza zariadenie predškolskej a školskej výchovy. Deti dochádzajú do materskej školy do obce Turčianske Jaseno a na I. stupeň základnej školy do Dražkoviec, na II. stupeň základnej školy do blízkeho mesta Martin. Školské zariadenia pre deti, ktoré vyžadujú osobitný prístup sa nachádza v Martine.

Najbližšie stredné odborné školy a gymnáziá sú v Martine, Turčianskych Tepliciach, Turanoch, Sučanoch a vo Vrútkach.

Mimoškolské zariadenia, centrá pre využitie voľného času detí a mládeže sa v obci nenachádzajú.

Vzhľadom na veľkosť obce a malé prírastky obyvateľstva nie je potrebné uvažovať s vybudovaním materskej, resp. základnej školy.

Zdravotníctvo

V obci sa nenachádza žiadne zdravotnícke zariadenie, ani ordinácie lekárov. Základnú zdravotnícku starostlivosť zabezpečujú zdravotné ambulancie v Martine. Za vyššou zdravotnou starostlivosťou a špecializovaným zdravotníckym vyšetrením dochádzajú obyvatelia do polikliník a Univerzitetnej nemocnice v Martine, resp. do súkromných ambulancií v meste Martin.

Tento stav je vyhovujúci a nie je potrebné uvažovať so zriadením ambulancie.

Sociálna starostlivosť

Obec v súčasnosti nezabezpečuje žiadne sociálne služby pre svojich obyvateľov, ani opatrovateľskú starostlivosť z dôvodu nezájmu svojich obyvateľov. Obyvatelia obce, ktorí sú starší a prejavia záujem

o starostlivosť v sociálnom zariadení, majú v súčasnosti možnosť umiestnenia v sociálnych zariadeniach v mestách Martin a Vrútky, ktoré disponujú dostatočnými kapacitami.

V návrhovom období je potrebné:

- *uvažovať o forme sociálnej pomoci pre starších spoluobčanov priamo v obci (denný stacionár)*

Kultúra

✓ Kultúrny dom

Obec má kultúrny dom vybudovaný svojpomocne v roku 1973, v akcii Zet. Je to 2 podlažný objekt vo vlastníctve obce, situovaný v prirodzenom centre obce. Sídli v ňom obecný úrad - kancelária starostu a malá zasadačka s kapacitou 20 stoličiek - na 1. poschodí, na ktorom sú ďalšie 2 priestory (bývalý obchod a sklad, ktorý bol vynovený a používa sa na rôzne aktivity pre obyvateľov, napr. cvičenie), obecná knižnica a hygienické zariadenia. Na prízemí sa nachádza sála s kapacitou cca 50 stoličiek, samostatná kuchynka a 2 sklady. Objekt je vykurovaný elektricky. V budove je k dispozícii internet.

Obec podala v r.2016 projekt na celkovú rekonštrukciu stavby (zateplenie, výmena krytiny, výmena elektrických rozvodov, odizolovanie, výmena podláh, rekonštrukcia hygienických zariadení a kuchynky,...). Čiastočná rekonštrukcia budovy sa uskutočnila v roku 2004, kedy bola vybudovaná nadstavba strechy.

Priľahlý pozemok obec v r.2017 skultúrnila, doplnila infraštruktúrou - altánok, tanečné kolo a má zámer postupne doplniť mobiliár - lavičky, ap. a bude ho využívať na kultúrno-spoločenské akcie. Pozemok je ešte možné doplniť o napr. basketbalový kôš, petang, ruské kuželky, vonkajší šach, ap.

V návrhovom období je potrebné:

- *zabezpečiť celkovú rekonštrukciu budovy a vyregulovanie kúrenia, vzhľadom na nové požiadavky na úsporu energií*

✓ Knižnica

Nachádza sa v kultúrnom dome. Má do 800 knižničných zväzkov - hlavne beletrie pre dospelých a mládež. Metodicky je riadená Turčianskou knižnicou v Martine. V knižnici nie je k dispozícii internet.

V súčasnej dobe nie je o výpožičky záujem zo strany obyvateľov obce, preto obec uvažuje o jej zrušení a využití priestoru pre iné účely.

V návrhovom období :

- *využiť priestor na iné účely (napr. sociálna oblasť) alebo iná forma kultúrno-spoločenských zariadení, napr. klubovňa pre aktivity rôznych skupín obyvateľov (vekových, záujmových)*

✓ Kostoly

Na území obce sa nenachádzajú. Obyvatelia dochádzajú za náboženskými službami do evanjelického kostola v Turčianskom Jasene a katolíckeho kostola v Dražkoviach.

Tento stav sa javí ako vyhovujúci aj pre návrhové obdobie.

Záujmové združenia

Medzi najstaršie záujmové združenia a organizácie v obci patrí: Dobrovoľný hasičský zbor založený v r.1927, má 43 členov a klub seniorov pri obecnom úrade.

Aktivity: fašiangová zábava, deň rodiny (jún), Annabál (júl), etapové cyklistické preteky (júl), posedenie s dôchodcami (október), Mikuláš (december), koncoročná zábava (december)

Telovýchova a šport

Organizovaný šport nemá v obci tradíciu. V minulosti mal tradíciu futbal, kedy sa uskutočňovali turnaje 4 obcí (Horný Kalník, Turčianske Jaseno, Záborie a Sklabinský Podzámok). V súčasnosti táto tradícia zanikla pre nezáujem obyvateľov.

Obyvatelia nemajú v obci žiadne možnosti športového vyžitia. K dispozícii je :

- detské ihrisko v blízkosti bytovky
- cyklistické trasy (*zdroj: Návštevný poriadok NP Veľká Fatra, www.tbsjus.sk):
značené:

- ✓ červená č.032: Turčianska cyklomagistrála = Vrútky - T.Kľačany-Sučany -T. Štiavnička - Sklabiňa - T. Jaseno -Necpaly - Blatnica - Mošovce - T.Teplice, dl.55 km

Navrhujeme:

- *dobudovať plochy pre nenáročné rodinné športové aktivity, ktoré budú v prijateľnej dochádzkovej vzdialenosti - streetbal, plážový volejbal, petang, bowling, vonkajší šach, minigolf, spikeball, kanjam, slackline, ap.*
- *v novonavrhovaných rozvojových územiach pre výstavbu RD situovať ihriská pre hry detí a mládeže rôznych vekových kategórií*
- *vybudovať športový areál - športoviská pre loptové hry, polyfunkčné ihrisko, detské ihrisko, tenisový kurt ap., dobudovať zodpovedajúce sociálne vybavenie (šatne, hygienické zariadenia)*

Maloobchod

V obci sa v súčasnosti nenachádzajú žiadne predajne. V minulosti mala v budove obecného úradu sídlo maloobchodná predajňa, ktorej služby však využívali obyvatelia minimálne. V súčasnosti je kúpa základných potravín zabezpečená formou ambulantného predaja. Tento stav sa javí ako vyhovujúci. Navrhujeme:

- *vzhľadom na nárast obyvateľstva, je potrebné doplniť maloobchodnú sieť - najlepšie v rámci zmiešaného územia (bývanie + občianska vybavenosť) v centre obce*

Verejné stravovanie a ubytovanie

V obci sa nenachádzajú ani pohostinské ani ubytovacie zariadenia.

V návrhovom období je potrebné:

- *doplniť základné služby pre ubytovanie a stravovanie - najlepšie v rámci zmiešaného územia (bývanie + občianska vybavenosť) v centre obce*

Služby

V obci nie je dostatok výrobných, ani nevýrobných služieb a tým aj málo pracovných príležitostí pre obyvateľov obce. V obci chýbajú služby patriace k základnej vybavenosti (kaderníctvo, opravovne, rôzne požičovne, ap.). Zo služieb vyššej vybavenosti chýbajú informačné a sprostredkovateľské služby. V obci sídli viacero fyzických a právnických osôb, ktoré však nemajú zásadný vplyv na zamestnanosť v službách v obci. Pre služby nie sú v súčasnosti určené kritériá, resp. odporúčané ukazovatele, ich fungovanie určuje dopyt na trhu, aj druhová štruktúra sa v súčasnosti mení.

Navrhujeme:

- *uvažovať s transformáciou nevyužívaného hospodárskeho dvora na umiestnenie areálu výrobných a nevýrobných služieb.*
- *doplniť ďalšie služby súvisiace s rozvojom cestovného ruchu*
- *v rámci zmiešaného a obytného územia uvažovať o službách nevýrobného charakteru*

Správa a riadenie

Zo zariadení verejnej správy v obci sú :

- ✓ *Obecný úrad*, umiestnený v centre obce, v polyfunkčnej budove obce s *domom kultúry*. Obec zamestnáva okrem starostu, ktorý pracuje na polovičný úväzok, 2 zamestnancov - účtovníčku a kontrolórku na dohodu. Priestory obecného úradu sú plošne vyhovujúce, objekt je v nevyhovujúcom stavebnotechnickom stave.
- ✓ *Zariadenie požiarnej ochrany* - požiarňa zbrojnica - je umiestnená v samostatnom objekte v zástavbe rodinných domov. Bola postavená v r.1903 a vynovená v r.2016. Zdrojom požiarnej vody je potok Kalník. V prípade požiaru je možnosť využiť požiarny vodojem (rezervoár) v susednej obci Turčianske Jaseno. Požiarna siréna sa v obci nenachádza.

Cintorín

Nachádza sa mimo z. ú. obce, lokalizovaný v lokalite Záhumnie.

Spolu je na ňom v súčasnosti evidovaných 105 hrobových miest. Podľa štatistických údajov priemerne ročne zomrie 0,9 ľudí. Pre návrhové obdobie do r.2038 bude potrebných okolo 20 nových hrobových miest. V obci sa nenachádza dom smútku. V blízkosti sa nachádza nespevnená plocha pre parkovanie áut. Kapacita cintorína je pre návrhové obdobie postačujúca.

Navrhujeme:

- *vybudovať dom smútku s kapacitou cca 50 stoličiek aj s parkoviskom.*

Zberné zariadenie na separovaný odpad

Obec nemá zberné zariadenie na separovaný odpad a nemá záujem ho ani vybudovať, vzhľadom na dobrý systém zberu separovaného odpadu.

B.8.3 NÁVRH RIEŠENIA VÝROBY

B.8.3.1 Primárny sektor - poľnohospodárstvo

Organizácia poľnohospodárskej výroby

V k. ú. Horný Kalník pôsobí Poľnohospodárske družstvo Sklabiňa (ďalej len "PD"), ktoré sa zaoberá na území obce rastlinnou výrobou. V území obhospodaruje poľnohospodársku pôdu na výmere cca 190,0 ha (lúky a pasienky + orná pôda), ktorú má v prenájme. V oblasti rastlinnej výroby pestuje - pšenicu, kukuricu, ovos, cirok, jačmeň a lucernu. PD nezamestnáva na území obce žiadnych zamestnancov.

PD má na území obce vo vlastníctve objekty, ktoré boli súčasťou hospodárskeho dvora a ktoré v súčasnosti už neprevádzkuje (nechová a ani nemá záujem chovať hospodárske zvieratá) a postupne ich bude rozpredávať. Pozemky pod objektmi má vo vlastníctve obec.

Poľnohospodárskej výrobe - pestovaniu plodín sa venujú aj 2 súkromne hospodáriaci roľníci, ktorí obhospodarujú cca 1 ha pôdy. V k. ú obce sa obyvatelia v malej miere zaoberajú aj :

- chovom včiel

Obec má v budúcnosti zámery:

- ✓ vysadiť *obecný sad v lokalite Umlynčie*

Navrhujeme hospodársky dvor pretransformovať :

- na areál vybavenosti a služieb, s prípustnou nezávadnou výrobou

B.8.3.2 Primárny sektor - lesné hospodárstvo

Lesy sú základnou a nenahraditeľnou zložkou životného prostredia, kde plnia niekoľko významných funkcií. Okrem produkcie žiadanej drevnej hmoty zabezpečujú plnenie dôležitých celospoločenských pohľadov, z ktorých sú najdôležitejšie: vodohospodárska, pôdoochranná, prírodoochranná a pod.

Katastrálne územie Horný Kalník má minimálnu výmeru lesných pozemkov - 2,35 ha, z toho sú lesné porasty - 2,14 ha, lesnatosť predstavuje len 1,15% z celkovej pôdy. Vyskytujú sa tu iba dva malé fragmenty lesa s úplne neprirodzeným drevinovým zložením s dominanciou smreka a borovice. Plochy smrekových monokultúr patria k nestabilným porastom.

Vlastníctvo a užívanie lesov

Štruktúra vlastníckych a užívacích vzťahov je nasledovná:

- súkromné vlastníctvo – fyzická osoba: 0,10 ha
- štátne vlastníctvo - Štátna organizácia lesného hospodárstva: 2,04 ha

Kategorizácia lesov

Lesné porasty sa delia na dve kategórie:

Lesy hospodárske – všetky lesy v k.ú

Lesy ochranné – v k. ú. sa nenachádzajú

Tab. 19 - Drevinové zloženie lesných porastov

Drevina	Výmera v ha	Zastúpenie v %
Borovica	1,203	56,23
Dub	0,045	2,04
Javor	0,005	0,23
Smrek	0,849	39,68
Topoľ	0,038	1,81
Spolu	2,14	100

B.8.3.3 Sekundárny sektor

Priemyselná výroba a skladové hospodárstvo v obci nie je zastúpené, sídli tu len niekoľko živnostníkov.

Poloha obce mimo hlavných dopravných ťahov, charakter existujúcej urbanistickej štruktúry a prírodné podmienky nevytvárajú v obci dobré podmienky pre umiestnenie rozsiahlejších plôch priemyselnej výroby. Obec má podmienky len pre umiestnenie plošne nenáročných prevádzok s nezávadnou výrobou a nízkym objemom nákladnej dopravy. Z uvedených dôvodov boli v návrhu ÚPN navrhnuté nové plochy pre rozvoj malých výrobných prevádzok (s charakterom výrobných služieb) bez nepriaznivých vplyvov na bývanie.

Navrhujeme:

- *pretransformovať plochu areálu hospodárskeho dvora na plochu pre areál vybavenosti a služieb, s prípustnou nezávadnou výrobou (malé výrobné prevádzky)*
- *nepripustiť umiestnenie prevádzok produkujúcich, hluk, prach, pach, emisie, ap., ktoré by mohli negatívne pôsobiť na zdravie obyvateľov, zhoršenie podmienok bývania a životného prostredia v obci*
- *v z. ú. nepripustiť hlučné a nehygienické prevádzky náročné na dopravu a parkovanie,*
- *výrobné územia (napr. areál hospodárskeho dvora) odčleniť od bývania vhodnou izolačnou zeleňou.*

B.8.3.4 Terciárny sektor

S výnimkou obecného úradu v obci nie je zastúpený.

Vo vyhovujúcej dochádzkovej vzdialenosti pre obyvateľov obce sú pracovné príležitosti v sekundárnom (priemysel) a terciárnom sektore (služby, vybavenosť) v meste Martin a jeho okolí.

B.8.4 NÁVRH RIEŠENIA REKREÁCIE A CESTOVNÉHO RUCHU**Širšie súvislosti**

V ÚPN VÚC Žilinského kraja sa uvádza:

Rekreačný potenciál okresu je veľmi veľký a umožňuje široké spektrum ponuky. Prejavuje sa vzácna vyváženosť veľmi atraktívnych prírodných i civilizačných daností. Tieto a s nimi spojené rekreačné a turistické aktivity majú prevažne celoštátny až medzinárodný význam. Umožňujú ďalej rozvíjať všetky pohybové, pasantné a migračné formy horského, mestského a vidieckeho turizmu. Martin ako štatutárne Národné kultúrne centrum, spolu s okolitým historickým osídlením Turca disponujú množstvom daností, ktoré vytvárajú jedinečnú ponuku pre poznávací, kultúrny, spoločenský, ale aj nákupný, obchodný a kongresový turizmus. V bezprostrednej nadväznosti na mesto vzniká významné centrum horského turizmu a zimných športov Martinské Hole s komplexom vysoko nadštandardnej vybavenosti.

Okres patrí do navrhovanej regionálnej priestorovej a funkčnej štruktúry Turčianskej oblasti cestovného ruchu. Jeho územie pokrývajú rekreačné krajinné celky (RKC): Martin a Martinské hole, Lúčanská Malá Fatra, Veľká Fatra – juh, Veľká Fatra – sever a Kriváňska Malá Fatra. Obec patrí do RKC Veľká Fatra - sever. V jej katastrálnom území nie sú v ÚPN VÚC ŽK navrhnuté žiadne rekreačné útvary. Hlavným turistickým a nástupným centrom oblasti a okresu a tiež východiskovým centrom svojho RKC je mesto Martin. Participujúcim je aj mesto Vrútky.

Možnosti ďalšieho rozvoja turizmu v okrese sú veľmi dobré, ale územne silne limitované. Okres má výnimočne dobré podmienky pre všetky formy horskej pešej a lyžiarskej turistiky. Horskú cykloturistiku je treba obmedziť podľa požiadaviek orgánov ochrany prírody len na vyhradené cestné komunikácie. Cestnú cyklo, moto a výhľadovo aj hipoturistiku je treba ďalej rozvíjať vo forme okruhov a trás, s vybavenosťou etapových a cieľových miest. Spolu s okresom Turčianske Teplice je treba dobudovať vybavenosť trasy tzv. cesty SNP.

Pri riešení územného plánu obce Horný Kalník je nutné rešpektovať záväznú časť Územného plánu veľkého územného celku Žilinský kraj, ktorá bola vyhlásená nariadením vlády Slovenskej republiky č.223/1998 zo dňa 26.5.1998 v znení všetkých jeho Zmien a doplnkov a súvisiace VZN o záväzných častiach zmien a doplnkov ÚPN VÚC Žilinského kraja. Riešeného územia sa dotýkajú nasledovné body :

3. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

- 3.1 vytvoriť nadregionálny, regionálny a miestny funkčno - priestorový subsystém turistiky, rekreácie a cestovného ruchu v súlade s prírodnými a civilizačnými danosťami kraja, ktorý zabezpečí každodennú a víkendovú rekreáciu obyvateľov kraja, hlavne z miest a ktorý vytvorí optimálnu ponuku pre domácu a zahraničnú turistiku, prednostne kúpeľnú, poznávaciu, športovú a relaxačnú,
- 3.2 podporovať diferencované regionálne možnosti využitia rekreácie, turistiky a cestovného ruchu na zlepšenie hospodárskej stability a zamestnanosti, najmä na Kysuciach, Orave a v Turci, na upevňovanie zdravia a rekondíciu obyvateľstva, predovšetkým v mestách Žilina, Ružomberok, Martin a Liptovský Mikuláš a na zachovanie a využitie kultúrneho dedičstva vo všetkých okresoch kraja,
- 3.11 podporovať aktivity súvisiace s rozvojom vidieckeho turizmu v podhorských oblastiach najmä na Kysuciach, Orave a v Turci,
- 3.14 podporovať aktivity, ktoré súvisia s realizáciou siete miestnych cyklotrás nadväzujúcich na navrhované cyklomagistrály

Územný generel Cestovného ruchu Žilinského kraja (ďalej CR ŽSK)

Zo schváleného dokumentu Žilinského samosprávneho kraja vyplývajú pre región Turiec a riešené k. ú. nasledujúce možnosti rozvoja v oblastiach:

Potenciál pre horský letný turizmus:***Letné pobyty v horskom prostredí a vidieku***

Každý z turistických regiónov a subregiónov cestovného ruchu v Žilinskom samosprávnom kraji disponuje výbornými podmienkami pre nenáročné pobyty v horskom prostredí resp. na vidieku. Typický vidiek spolu s vysoko scenéricky atraktívnym prírodným prostredím je vyhľadávaný domácou klientelou (hlavne rodín s deťmi z miest) na letné pobyty a chalupárenie. Spolu s potenciálom pre ostatné formy cestovného ruchu – pešia turistika, cykloturistika, hipoturistika a výlety, zaujímavé kultúrne historické pamiatky, možnosti letných športov je táto aktivita cestovného ruchu v kraji veľmi atraktívna.

Podporu rozvoja tejto formy turizmu predstavuje najmä infraštruktúra športových a rekreačných služieb, ktorá tieto pobyty zatriktívňuje.

Stratégia rozvoja CR ŽSK pre roky 2007- 2013 (po roku 2013 nebola aktualizovaná)

Zo schváleného dokumentu ŽSK vyplývajú pre región Turiec nasledujúce ciele a priority rozvoja CR:

- 1) Vytvorenie efektívneho inštitucionálneho zázemia koordinujúceho a podporujúceho rozvoj CR
- 2) Skvalitnenie marketingu CR
- 3) Dobudovanie a skvalitnenie infraštruktúry podporujúcej rozvoj CR
  - úprava značenia turistických chodníkov, ich dovybavenie mapovými podkladmi a vyhlídkovými miestami (greenways)
  - dobudovanie atraktívnych náučných chodníkov v regióne Turiec (greenways)
  - podpora budovania eko - fariem rodinného typu na vidieku
  - podpora dobudovania zázemia pre produkt rybolov a pozorovanie vtákov (bird watching)
- 4) Tvorba atraktívnych produktov CR pre návštevníkov
  - koordinácia výrobcov regionálnych produktov a suvenírov a ich začlenenie pod značku „hand made in Turiec“

Rekreačné využitie katastrálneho územia obce

Katastrálne územie obce Horný Kalník sa rozprestiera v doline pravostranného prítoku rieky Turiec, pri potoku Kalník, v severovýchodnej časti Turčianskej kotliny. Nadmorská výška sa pohybuje v rozpätí od 440 m n. m. do 526 m n. m. Prevažnú časť územia tvorí poľnohospodárska pôda.

Obec je súčasťou turisticky atraktívneho regiónu Turiec, ktorý má veľký potenciál pre milovníkov prírody a turistiky. Územie je bohaté na prírodné krásy, flóru a faunu, pre športové vyžitie a aktivity (turistika, cykloturistika, chalupárenie, hipoturistika...). Cez k. ú. viedla obchodná a poštová cesta Magna Via.

V neďalekej Jasenskej doline sa nachádza stredisko rekreácie a turizmu medzinárodného významu. Stredisko slúži hlavne v zimnej sezóne - lyžiarske vleky, bežkárske trate, snowtubing, klzisko,... V letnej sezóne je cieľovým miestom pre cykloturistiku a nástupným bodom pre horskú turistiku. Nachádzajú sa tu aj otvorené bazény (v min. rozsahu) a detské ihrisko

Rozvoj cestovného ruchu, rekreácie a turizmu musí byť systematický a koordinovaný s okolím (región, susediace obce). Z prezentovaného prehľadu je zrejmé, že primárnou funkciou územia obce i naďalej zostane funkcia bývania, ku ktorej sa pridruží v území funkcia ochrany a dotvárania prírodného prostredia a funkcia rekreácie, CR, turizmu.

Rekreačné chaty, chalupy

V katastrálnom území obce sa nachádza cca 10 objektov využívaných na chalupárenie. Územie nemá možnosti ani potenciál na výstavbu rekreačných chat mimo zastavaného územia.

Bežkárske, bežecké, multifunkčné trasy

K. ú. obce poskytuje dobré podmienky pre vytvorenie zimných bežkárskejších tratí, letných bežeckých trás, rekreačných cyklotrás, ap. Počas zimného obdobia a dobrých podmienok využívajú starú poštovú cestu H. Kalník – Žabokreky - Martin Jahodníky bežkári a v letnom období trasu využívajú bežní turisti.

Navrhujeme:

- nové turistické a vychádzkové trasy, prípadne náučné chodníky viesť po účelových komunikáciách
- v časti poľnohospodárskej krajiny, na ploche lúk a pasienkov a pozdĺž miestnych tokov vytvoriť nenáročné vychádzkové trasy, s možnosťou umiestnenia oddychových miest, pričom uvažujeme s využitím existujúcich poľných ciest a s nenarušením existujúcich chránených lokalít a ostatných biotopov
- vytvoriť sezónne trasy bežeckých tratí vo voľnej krajine, ktoré sú totožné s navrhovanými vychádzkovými trasami pre letnú sezónu, popr. s cyklistickými trasami

Cyklistické chodníky

V obci cyklisti využívajú ako cyklotrasu cestu č.III/2148. Cez obec prechádza cyklistická trasa (*zdroj: www.tbsjus.sk):

- ✓ červená č.032: Turčianska cyklomagistrála = Vrútky - T.Kľačany-Sučany -T. Štiavnička - Sklabiňa - T. Jaseno -Necpaly - Blatnica - Mošovce - T.Teplice, dl.55 km

Navrhujeme:

- doplniť novú cyklistickú trasu od Žabokriek popri cintoríne s napojením na Turčiansku cyklomagistrálu
- vytvoriť oddychové miesta popri cyklotrasách
- vytvoriť sieť služieb pre cyklistov
- vytvoriť systém starostlivosti o cyklistické trasy (informačné tabule, oddychové miesta,...)

Náučné chodníky

Katastrálne územie svojimi prírodnými danosťami poskytuje pomerne dobrú možnosť vytvárania náučných chodníkov alebo chodníkov zdravia.

✓ *Poštová cesta - Magna Via*

Cez katastrálne územie prechádza historická Poštová cesta Magna Via.

V 16. stor. na rozkaz panovníka Ferdinanda I. (1526 -1564) začal Matej Taxis budovať nové poštové a dopravné spojenie. K štyrom tratiťam (z Viedne do Ľvova, z Viedne do Carihradu, z Viedne do Konstadtu, z Viedne do Karlstatu) dobudovali v roku 1558 jednu z najdlhších poštových a dopravných spojení, ktorá mala celkom 56 poštových staníc a merala viac ako 1000 km. Nová cisársko - kráľovská poštová cesta viedla z Viedne cez Bratislavu, Trnavu, Senec, Nitru, Topoľčany, Prievidzu, Martin, Ružomberok, Liptovský Mikuláš, Levoču, Prešov, Košice, Užhorod, Mukačevo, Beregsas, Nyiregyhazu, Debrecín, Oradeu, Cluj-Napocudo Hermanstadtu (Sibiu).

Jednotlivé poštové a preprahacie stanice boli pôvodne od seba vzdialené 2 poštové míle (asi 15 km) a ku nim patrili i objekty stravovacie a ubytovacie a tiež hospodárske budovy pre ustajnenie ťažných a jazdeckých koní. Poštovú stanicu spravoval magister postae, ktorému podliehali postilióni. Títo vykonávali samotnú dopravu, pôvodne na koňoch a neskôr na poštových vozoch - diligenciách. Svoj príchod oznamovali trubkou, ktorá dodnes zostala symbolom pošty. Poštové spojenie v tejto podobe sa udržalo až do druhej polovice 19. storočia, kedy dochádza k revolučnej modernizácii poštovej prevádzky (telegrafizácia, telefonizácia).

Išlo o ustanovenie riadnej štátnej pošty, ktorá sprostredkovávala verejné i súkromné záujmy. Poštové stanice boli riadne vybavené pohostinstvom pre cestujúcich, nocľahmi, dostatočným počtom ťažných a jazdeckých koní na prepriahanie i prípinky, na výmenu koní pre kuriérov, prípadne súkromníkov. Podmienkou bolo, aby každá pošta mala dostatok priestorov na nocľahy i stravovanie, na maštale, zásoby krmiva atď.

✓ *Turčianska gotická cesta*

Obec sa nachádza na cyklistickej trase východnej časti Turčianskej gotickej cesty, ktorá sa začína pri kostole sv. Martina v Martine, pokračuje ku kostolu Sv. Heleny v Dražkovciach, ďalej ku kostolu Sv. Margity do Turčianskeho Jasena, cez Belú - Dulice a kostol Božieho tela, do Necpál ku kostolu Sv. Ladislava, potom cez Žabokreky do Košťian nad Turcom, kde končí.

Navrhujeme:

- *znovuobnovenie poštovej cesty Magna Via, v spolupráci s ďalšími dotknutými obcami, ako náučného chodníka, resp. náučnej trasy (objekty poštovej prevádzky, hostince, infotabule, oddychové priestranstvá s lavičkami,...), by mohlo zatriaktivniť celý mikroregión*
- *vybudovanie náučného chodníka okolo potoka Kalník, prepájajúci obce Horný a Dolný Kalník*

Oddychové a rekreačné plochy

V zastavanom území obce nie sú žiadne rekreačné a oddychové miesta. Nachádzajú sa tu však plochy, ktoré by sa dali využiť na oddychovú funkciu s pohybovými aktivitami pre deti aj dospelých, pre rekreačnú zeleň s oddychovými zákutiami, ap.

Navrhujeme:

- *umiestniť oddychové miesto na území obce, s prípadným umiestnením náučnej tabule a drobnou infraštruktúrou (napr. v blízkosti obecného úradu alebo napr. na ploche verejnej zelene ZV resp. navrhovanej športovej ploche SP)*

B.9 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

Zastavané územie obce (z. ú.) je vymedzené hranicou zastavaného územia k 1.1.1990 a hranicou súčasne zastavaného územia obce po 1.1.1990. Územný plán obce Horný Kalník navrhuje rozšírenie súčasne zastavaného územia o navrhované funkčné plochy v nadväznosti na súčasne zastavané územie :

- obytná zóna - BI 01
- obytná zóna - BI 04
- obytná zóna - BI 08
- obytná zóna - BI 10
- obytná zóna - BI 11
- obytná zóna - BI 12

Hranice zastavaného územia sú vyznačené v grafickej časti dokumentácie.

B.10 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ PODĽA OSOBITNÝCH PREDPISOV

Z hľadiska hygienického a technického v riešenom území je potrebné rešpektovať tieto ochranné pásma:

Tab. č.20 - Ochranné pásma v katastrálnom území obce

Názov ochranného pásma	
VN-vzdušné vedenie – 22 kV (od krajného vodiča)	10 m
VVN-vzdušné vedenie – 110 kV (od krajného vodiča)	20 m
VVN-vzdušné vedenie – 220 kV (od krajného vodiča)	20 m
VVN-vzdušné vedenie - 400 kV (od krajného vodiča)	25 m
VN-trafostanica 22/0,4 kV (od konštrukcie)	1 m
VN-kábelové vedenie (podzemné) - 1 m	1 m
Vodovody,kanalizácia do DN 500 (OP na každú stranu)	1,5 m
Vodovody,kanalizácia nad DN 500 (OP na každú stranu)	2,5 m
Podzemné telekomunik. vedenia (OP na každú stranu)	1,5 m
Ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov	podľa platnej legislatívy, viď nižšie
Ochranné pásmo R3 Martin - Horná Štubňa - vo výhlade (od osi krajného jazdného pruhu obojstranne)	100 m
Cesty III.triedy – mimo sídelného útvaru obce, od osi	20 m
Ochranné pásma letiska Martin	Výkres č.2
Ochranné pásmo cintorína	podľa platnej legislatívy, viď nižšie
Vodné toky – od brehovej čiary obojstranne	4 m
Ochranné pásmo lesných pozemkov	50 m

Ochranné pásma plynovodov

Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti plynovodu alebo iného plynárenského zariadenia, vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologického plynárenského zariadenia meranou kolmo na túto os alebo na hranu. Táto vzdialenosť je na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu iného plynárenského zariadenia:

- 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm,
- 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa,
- 8 m pre technologické objekty,
- vlastníci pozemkov, nachádzajúcich sa v lesných priesekoch, cez ktoré sú vedené plynárenské zariadenia s prevádzkovým tlakom nad 0,4 MPa, sú povinní umožniť prevádzkovateľovi siete zachovať voľné pásy v šírke 2 m na obe strany od osi plynovodu distribučnej siete.

Bezpečnostné pásma plynovodov

Bezpečnostné pásma sú určené na zamedzenie alebo na zmiernenie účinkov prípadných porúch alebo havárií plynárenských zariadení alebo odberných plynových zariadení a na ochranu života a zdravia osôb a majetku.

Bezpečnostné pásmo je priestor vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologického plynárenského zariadenia meranou kolmo na túto os alebo na hranu. Táto vzdialenosť je na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu iného plynárenského zariadenia:

10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,

- 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm,
- pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe, prevádzkovateľ distribučnej siete určí bezpečnostné pásma v súlade s technickými požiadavkami.

Ochranné pásma vodných tokov:

- rešpektovať ochranné pásmo, ktoré je potrebné nechať bez trvalého oplotenia min. 4 m od brehovej čiary vodných tokov obojstranne,
- v ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami, škodiacimi vodám, výstavba súběžných inžinierskych sietí;
- taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity
- pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky súlade s platným zákonom o vodách (v súčasnosti §49 zákona o vodách č.364/2004 Z. z.); pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie sú

pri drobných vodných tokoch pozemky min. 5 m od brehovej čiary (pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma).

Ochranné pásmo cintorína:

- obec si môže vo VZN určiť šírku ochranného pásma, pravidlá povoľovania a umiestňovania budov a stavieb so zreteľom na pietny charakter pohrebiska a môže ustanoviť činnosti, ktoré budú v ochrannom pásme počas pohrebu zakázané (*novela zákona č. 131/2010 o pohrebníctve, 2019*)

OP sú vymedzené v súlade so súčasne platnými zákonmi, vyhláškami a nariadeniami v znení neskorších predpisov, v súčasnosti:

- zákon č. 49/2002 Z. z. - pamiatkový zákon, v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 131/2010 Z.z. o pohrebníctve v znení neskorších predpisov – OP cintorína,
- zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike v znení neskorších predpisov - ochranné a bezpečnostné pásma energetických zariadení,
- zákon č. 251/2012 Z. z. - ochranné a bezpečnostné pásma plynárenských zariadení,
- zákon č. 326/2005 Z.z. o lesoch – OP lesných pozemkov,
- zákon č. 364/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov a STN 752102 – OP vodných tokov,
- zákon č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách v znení neskorších predpisov - pásma ochrany vodovodných a kanalizačných potrubí,
- vyhláška č. 35/1984 Zb. - cestné ochranné pásma,
- geologický zákon,
- vyhláška o radóne, a iné.

Jestvujúce a navrhované nadradené trasy a zariadenia dopravy, produktovodov, energetiky, spojov a pod. a väzba obce na ne

Obec Horný Kalník a jej katastrálne územie sa nachádza v urbánnej krajine, v ktorej nie je osamotené, ale je obklopené inými katastrálnymi územiami s ktorými je prepojené jednak krajinou štruktúrou, ale hlavne dopravnou a technickou infraštruktúrou. Pri riešení ÚPN-O je potrebné rešpektovať existujúce a navrhované technické diela :

- ✓ nadradené trasy elektrických sietí VVN 400 kV a 220kV
- ✓ VVN 2x110 kV - výhľad (podľa platného ÚPN VÚC Žilinského kraja)
- ✓ trasu rýchlostnej cesty R3 - výhľad (podľa platného ÚPN VÚC Žilinského kraja) s jej OP
- ✓ diaľkové telekomunikačné káble
- ✓ cestu III. triedy III/2148

B.11 NÁVRH RIEŠENIA ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI

B.11.1 Záujmy obrany štátu

V riešenom území obce sa z hľadiska záujmov obrany štátu nenachádza žiadny objekt ani komunikácia.

B.11.2 Záujmy požiarnej ochrany

Obec Horný Kalník má požiarnu zbrojnicu. Zdrojom požiarnej vody je potok Kalník. V prípade požiaru je možnosť využiť požiarny vodojem (rezervoár) v susednej obci Turčianske Jaseno.

Pri výstavbe je potrebné zabezpečiť stavby vodou na hasenie požiarov v zmysle platnej vyhlášky (v súčasnosti vyhláška MV SR č.699/2004 Z.z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov v znení neskorších predpisov).

B.11.3 Ochrana pred povodňami

Obec má spracovaný plán povodňovej ochrany z r.2012 – Povodňový plán záchranných prác obce, ktorý bol spracovaný v súlade s Metodickým pokynom ObÚ Martin č.3/2011.

Pre riešené katastrálne územie nie sú v súčasnosti k dispozícii povodňové mapy - mapy povodňového ohrozenia a mapy povodňového rizika. V Slovenskej republike zabezpečuje vyhotovovanie máp povodňového ohrozenia a máp povodňového rizika správca vodohospodársky významných vodných tokov, ktorým je v súčasnosti Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., Banská Štiavnica. Nakoľko pre všetky vodné toky nebol doteraz určený rozsah inundačného územia, pred výstavbou v lokalitách, situovaných v bezprostrednej blízkosti vodných tokov, bude potrebné vypracovať hladinový režim tokov a následne vlastnú výstavbu situovať mimo zistené inundačné územie nad hladinu Q100 - ročnej veľkej vody, resp. stanoviť ochranu riešeného územia vodohospodárskou stavbou, reguláciou alebo ohradzovaním

vodného toku. Projektovú dokumentáciu navrhovanej ochrany, ktorej súčasťou bude hydrotechnický výpočet so zistením hladiny pri Q100, je potrebné prerokovať a odsúhlasiť so správcom vodného toku.

Opatrenia pred povodňami je potrebné vykonávať v súlade so zákonom č.7/2010 Z.Z. o ochrane pred povodňami:

§4 odst.(2) – preventívne opatrenia na ochranu pred povodňami

odst.(3) - opatrenia v čase povodňovej situácie

odst.(4) - opatrenia po povodni

Vzhlľadom na ochranu územia pred povodňami je potrebné:

- rešpektovať ochranné pásma tokov pre opravy, údržbu a povodňovú aktivitu v zmysle platných právnych predpisov,
- pri návrhu technických riešení dodržiavať platné technické normy,
- rešpektovať aktuálne znenie zákona o ochrane pred povodňami (v súčasnosti zákon č.7/2010 Z.z.),
- vylúčiť situovanie rozvojových lokalít v potenciálne zaplavovaných územiach, resp. riešiť protipovodňovú ochranu potenciálne zaplavovaných území,
- protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov, technické riešenie je potrebné konzultovať so správcom toku,
- vykonať opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov,
- nepoužívať pri ťažbách v lesoch ťažké ťažobné mechanizmy, ktoré sa pohybujú po spádnici, čím vytvárajú hlboké koľaje, ktoré urýchľujú odtok dažďovej vody z krajiny,
- vrátiť sa k jemnejším spôsobom obhospodarovania. Pri uhadzovaní haluziny je potrebné ju ukladať po vrstevniciach. Nepovoľovať budovanie ďalších lesných ciest, ktoré vedú k ďalšiemu poškodzovaniu biotopov eróziou a ťažbou v najviac neprístupných častiach. Tieto odľahlé časti lesov by mali zostať ako prvky, ktoré stabilizujú vodný režim v lese. Je nutné stanoviť percento svahovej dostupnosti nad ktoré by nebolo možné vôbec pristupovať k obnovným ťažbám, dôležité je neregulovať vodné toky v lesoch a nerúbať les v okolí vodných tokov,
- zamedziť orbám až na hranicu vodných tokov. Tu je nutné stanoviť šírku pásu od vodného toku, ktorý by ostával buď ako TTP, alebo brehový porast vodného toku. Nezastavovať zátopové územia, ktoré slúžia ako kapacitné nádrže, zachytávajúce prívalové vlny. Dôležité je taktiež neorať PP po spádnici a stanoviť uhol sklonu, kde nie je možné hospodáriť na PP inak ako pasienkovým hospodárstvom,
- neregulovať vodné toky v lesoch a nerúbať les v okolí vodných tokov.
- jedným z možných opatrení je realizácia zasakovacieho pásu slúžiaceho na stabilizáciu svahu po ľavej strane cesty v intraviláne (smerom od Martina), ktorý je v Atlase stability svahov vyhodnotený ako rajón nestabilných území. Pás predstavuje minimálne 7m široký pruh v smere vrstevnice, ktorého prvou funkciou je premena povrchového odtoku vody na podpovrchový ako prevencia a ochrana pred možným ohrozením obydľí pod svahom v prípade náhlych prívalových dažďov. Plocha zasakovacieho pásu by mala byť pokrytá trvalou vegetáciou - trávny porast doplnený o kry a stromy a mal by z nej byť vylúčený pohyb ťažkých mechanizmov zhutňujúcich pôdu. V prvých rokoch by mal byť trávny porast udržiavaný kosením (1 - 2 krát ročne) s odstraňovaním pokosenej biomasy ale zároveň s ochraňovaním vysadených drevín. Ak vysadené dreviny začnú po čase vytvárať zapojený porast, tieto časti už kosené nebudú.

Ďalej je potrebné zabezpečiť ochranu inundačného územia a vytvárať podmienky :

- pre prirodzené meandrovanie vodných tokov,
- pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z územia,
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri navrhovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, resp. kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky,
- odtokové pomery v povodiach riešiť s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody,
- vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu zastavaného územia obce, stavby protipovodňovej ochrany zaradiť medzi verejnoprospešné stavby,
- návrh využitia územia nesmie vyvolať významné zásahy do režimu povrchových vôd a technických diel na nich.

B.12 NÁVRH OCHRANY PRÍRODY A TVORBY KRAJINY, VRÁTANE PRVKOV ÚZEMNÉHO SYSTÉMU EKOLOGICKEJ STABILITY A EKOSTABILIZAČNÝCH OPARENÍ

(*zdroj: KEP, spracovateľ: Mgr. T. Šolomeková a kol., 2017)

B.12.1 OCHRANA PRÍRODY A KRAJINY

Základným dokumentom ochrany prírody je Národná stratégia ochrany biodiverzity na Slovensku (schválená uznesením vlády č. 231, ktorú následne odsúhlasila Národná rada Slovenskej republiky v júni 1997). Program na jej plnenie je premietnutý do Akčného plánu pre implementáciu Národnej stratégie ochrany biodiverzity na Slovensku (uzn. vlády SR č. 515/1998 zo dňa 4.8.1998), ktorý je v konkrétnych úlohách zapracovaný do plánu hlavných úloh ŠOP SR. Strategické úlohy organizácie do roku 2015 obsahuje Stratégia rozvoja Štátnej ochrany prírody SR s výhľadom do roku 2023 (schválená uzn. OPM č. 194/2005 z 15.12.2005), koncepčným materiálom ochrany prírody a krajiny je Koncepcia ochrany prírody a krajiny (schválená uzn. vlády SR č. 471 z 24.5. 2006).

Územná ochrana prírody

V katastrálnom území obce platí všeobecná ochrana prírody a krajiny a prvý stupeň ochrany podľa zákona č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

✓ **Mokrade regionálneho a lokálneho významu**

Podľa databázy Centra mapovania mokradí Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny (SZOPK-Slobodník & Kadlečík 2000) sa v záujmovom území a v jeho blízkosti nevyskytujú mokrade regionálneho významu a lokálneho významu.

Počas rekognoskácie terénu boli zaznamenané silne podmáčané plochy uprostred veľkého bloku ornej pôdy na juhovýchode k. ú. V súčasnosti je plocha vo väčšej časti rozorávaná, minimálne na dvoch miestach dochádza k prenikaniu vody na povrch a jej pomalému odtekaniu do potoka Kalník. Mokrad' sa premietla do návrhu miestneho územného systému ekologickej stability (MÚSES) v podobe interakčného prvku IP2.

✓ **Ochranné lesy**

V riešenom území nie sú evidované žiadne ochranné lesy vyhlásené rozhodnutím orgánu štátnej správy lesného hospodárstva podľa zákona o lesoch, v súčasnosti zákon č. 326/2005 Z.z. v znení neskorších predpisov.

✓ **Ochrana drevín**

V riešenom území nie sú evidované žiadne chránené stromy, chránené v zmysle § 49 zákona č. 506/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

NATURA 2000

NATURA 2000 má zabezpečiť ochranu najvzácnejších a najviac ohrozených druhov voľne rastúcich rastlín, voľne žijúcich živočíchov a prírodných biotopov vyskytujúcich sa na území štátov Európskej únie. NATURA 2000 má zabezpečiť priaznivý stav populácií vybraných druhov živočíchov a rastlín a priaznivý stav biotopov, čo však vôbec nevylučuje hospodárske aktivity v územiach, pokiaľ tento priaznivý stav nenarušujú.

Právnym základom pre tvorbu Sústavy NATURA 2000 sú:

- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/147/ES z 30. novembra 2009 o ochrane voľne žijúceho vtáctva, tzv. **chránené vtáčie územia (CHVÚ)**, do k.ú. Horný Kalník nezasahuje
- smernica Rady 92/43/EHS z 21. mája 1992 o ochrane prirodzených biotopov a voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín - tzv. **územia európskeho významu (ÚEV)**, do k.ú. Horný Kalník nezasahuje

B.12.2 ÚZEMNÝ SYSTÉM EKOLOGICKEJ STABILITY

Územný systém ekologickej stability (ÚSES) je v zmysle zákona č. 506/2013, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá, zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky nadregionálneho, regionálneho alebo miestneho významu.

Takmer celé územie k.ú. je premenené na poľnohospodársku krajinu s veľkoplošnými blokmi ornej pôdy. Chýbajúce ekostabilizačné prvky, lesy, líniové výsadby stromov a krov, remízky či solitérne stromy, radia Horný Kalník medzi obce Turca s najnižšou ekologickou stabilitou.

K. ú. Horný Kalník nemá spracovaný Miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES). V k.ú. obce sa však nachádzajú krajinné prvky, ktoré zodpovedajú nižšie uvedeným definíciám zo zákona:

- **biocentrum** je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev,
- **biokoridor** je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentra a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky,
- **interakčné prvky** nemusia byť nutne priestorovo prepojené do systému s ostatnými prvkami ÚSES. Sprostredkovávajú pozitívne pôsobenie ekologicky stabilnejších krajinných prvkov na okolitú ekologicky labilnejšiu krajinu. Najčastejšie sa ako interakčné prvky uplatňujú mokrade, extenzívne sady, medze, menšie remízky, okraje lesa.

Prvky ÚSES tvoria ekologickú sieť pozitívne pôsobiacich prvkov v krajine tak, aby vzdialenosť medzi jednotlivými prvkami siete bola čo najmenšia. Súčasťou návrhu ÚSES je aj formulovanie návrhov manažmentových opatrení. Cieľom návrhu manažmentových opatrení je zachovanie, alebo zlepšenie kvality biotopov v rámci prvkov ÚSES pomocou aktívnych manažmentových opatrení ako napr.:

- kosenie, pasenie,
- odstránenie náletu drevín,
- odstraňovanie invázií druhov,
- revitalizácia úseku vodného toku,
- rámcový návrh druhového zloženia lúk a zásady zakladania porastov, rámcový návrh druhového zloženia drevín pre výsadby a zásad zakladania porastov pre novo navrhované prvky ÚSES typu lesov a nelesná drevitá vegetácia (NDV),
- návrh ekoduktov a podchodov pre organizmy, opatrenia na elimináciu vybraných bariérových prvkov.

Pre okres Martin bol v r. 2015 spracovaný Regionálny územný systém ekologickej stability, SAŽP, Banská Bystrica, ktorý v zmysle požadovanej metodiky analyzuje a hodnotí stav územného systému ekologickej stability a formuluje návrhy ochrany územia a návrhy ekostabilizačných opatrení.

Nadradené prvky ÚSES

Podľa Konceptie územného rozvoja Slovenska 2001 v článku č. 5. z oblasti usporiadania územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody, prírodných zdrojov a tvorby krajinej štruktúry sa píše :

- rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia význam a hodnoty jeho prírodných daností. V osobitne chránených územiach, v prvkoch územného systému ekologickej stability, v NECONET (národná ekologická sieť) a v biotopoch osobitne chránených a ohrozených druhov bioty zosúladiť využívanie územia s funkciou ochrany prírody a krajiny,
- zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov.

Do kostry ÚSES bol premietnutý záväzný dokument **ÚPN VÚC Žilinského kraja**, vrátane všetkých jeho platných zmien a doplnkov. Pre k. ú. Horný Kalník uvádza nasledovné prvky ÚSES:

- Biokoridor regionálneho významu územie **Trebostovo - Záborie** (terestrický), ID 6/27

Charakteristiky prvkov RÚSES zo schváleného dokumentu RÚSES okresu Martin (SAŽP, 2015), sú identické s RÚSES v ÚPN VÚC Žilinského kraja s rozdielom v číslovaní:

- Biokoridor regionálneho významu **RBk 9 Trebostovo – Záborie**

Kategória: regionálny biokoridor

Príslušnosť k.ú.: Trebostovo, Turčiansky Peter, Košťany nad Turcom, Bystrička, Dolný Kalník, Horný Kalník, Turčianske Jaseno, Záborie

Dĺžka, výmera: dĺžka v riešenom území 11,7 km, výmera 528 ha

Charakteristika: terestrický biokoridor prepájajúci celky Veľká Fatra a Lúčanská Fatra cez husto osídlenú Turčiansku kotlinu. Z ekotónu Lúčanskej Fatry vedie pozdĺž miestnych tokov so zachovalými jelšovými brehovými porastmi, krovitými a vysokobylinnými porastmi na priľahlých zamokrených plochách okolo sídiel Trebostovo, Turčiansky Peter a Košťany, križuje nadregionálny biokoridor Turiec, pokračuje cez poľnohospodársku krajinu s vyšším zastúpením lúk, menších lesíkov a nelesnej drevinovej vegetácie v okolí oboch Kalníkov a Turčianskeho Jasena a napája sa na ekotón Veľkej Fatry v oblasti Záboria. Predstavuje jeden z mála možných relatívne bezpečných prechodov väčších stavovcov cez Turčiansku kotlinu mimo zastavané územia.

Legislatívna ochrana, genofondové lokality: GL 121, 141,

Ohrozenia, konfliktne uzly:

- výstavba a oplocovanie pozemkov v trase biokoridoru,
- zmena obhospodarovania poľnohospodárskej pôdy,

- znečisťovanie, najmä v blízkosti sídiel
- šírenie inváznych druhov.

Konfliktné uzly:

- hustá sieť dopravnej a technickej infraštruktúry – cesty, železnica, elektrické vedenia,
- plánovaná výstavba rýchlostnej cesty R3.

Ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

- cielene udržiavať pestrú krajinnú štruktúru,
- v priestore biokoridoru obmedziť výstavbu a oplocovanie pozemkov,
- trvalo udržateľne obhospodarovanie, rovnomerné vypásanie pasienkov a kosenie lúk,
- doplniť výsadby nelesnej drevinovej vegetácie pozdĺž vodných tokov, ale i v okolí poľných ciest, remízok v poliach v trase biokoridoru,
- odstraňovať invázne druhy
- zmierniť bariérový efekt existujúcej aj navrhovanej dopravnej infraštruktúry realizáciou technických opatrení zabezpečujúce priechodnosť a funkčnosť biokoridoru (podchody, navádzacie zábrany, odstraňovanie bariér),
- pri výstavbe vodovodov a kanalizácií zmierniť dopady realizáciou technických opatrení zabezpečujúcich priechodnosť a funkčnosť biokoridoru,

Ostatné ekostabilizačné prvky

✓ **Genofondové lokality (GL)**

Medzi ekostabilizačné prvky zaraďujeme predovšetkým genofondové lokality (GL). Výber regionálnych genofondových lokalít vychádza z RÚSES okresu Martin (SAŽP 2015):

- **GL č.144 Kalnický háj** - poľný lesík s výskytom *Lycopodium clavatum* (Škovirová in verb.) a viacerých lesostepných druhov pavúkov (Svatoň in verb.). Lokalita je súčasťou RBk Trebostovo-Záborie.

Miestny územný systém ekologickej stability (MÚSES) - návrh :

Najvýznamnejšou hierarchickou úrovňou ÚSES z hľadiska priameho vplyvu na krajinu je miestny ÚSES. V riešenom území v priestoroch a lokalitách s vysokou krajinoekologickou hodnotou sú navrhnuté tieto prvky kostry miestneho územného systému ekologickej stability:

- 3 biocentrá miestneho významu,
- 5 biokoridorov miestneho významu,
- 6 interakčných prvkov plošného rozsahu.

✓ **Navrhované biocentrá miestneho významu**

- Biocentrum miestneho významu **MBc1** (1,53 ha) - izolovaný lesík v severozápadnej časti k. ú. s príľahlými neobhospodarovanými alebo iba extenzívne obhospodarovanými okrajmi a pásom TTP prepájajúcim MBc1 s blízkym biokoridorom MBk1. Lesný porast tvorí najmä borovica lesná s prímiesou smreka obyčajného.
- Biocentrum miestneho významu **MBc2** (1,38 ha) - prepája malý lesík s príľahlými neobhospodarovanými alebo iba extenzívne obhospodarovanými okrajmi a blízku väčšiu neobhospodarovanú plochu husto porastenú náletovými drevinami. Nachádza sa približne v strednej časti k.ú. Kvôli prepojeniu týchto dvoch celkov je do MBk zahrnutý aj úzky pás TTP, nachádzajúci sa medzi nimi. Jeho prepojenie s ostatným prvkami MÚSES je zabezpečené dvomi biokoridorami – MBk2 a MBk3. Susedí tiež s interakčným prvkom IP4. Lesný porast tvorí najmä smrek obyčajný.
- Biocentrum miestneho významu **MBc3** (1,39 ha) - prepája väčšiu neobhospodarovanú plochu porastenú náletovými drevinami s blízkou širšou neobhospodarovanou medzou s riedko rastúcimi kríkmi. Nachádza sa na juhozápadnom okraji k.ú. Kvôli prepojeniu týchto dvoch celkov je do MBk zahrnutá aj malá časť ornej pôdy, nachádzajúca sa medzi nimi. Jeho prepojenie s ostatným prvkami MÚSES je zabezpečené dvomi biokoridorami – MBk2 a MBk4. Porast drevín je tvorený prevažne kríkmi, ojedinele stromami.

✓ **Navrhované miestne biokoridory**

- Biokoridor miestneho významu **MBk1** (terestricko - hydrický), dl.770 m - ide o terrestricko-hydrický typ biokoridoru, ktorý je tvorený pravostranným prítokom potoka Kalník a príľahlým brehovým porastom drevín alebo neobhospodarovaným pásom prevažne vysokobylinnej vegetácie spravidla do vzdialenosti 5 – 10 m od brehu toku (v zastavanom území obce do vzdialenosti 0 - 5 m od brehu). Dreviny sa vyskytujú najmä v hornej – juhozápadnej časti, smerom dole sa porast drevín prerieďuje a postupne prechádza do neobhospodarovaného pásu.
- Biokoridor miestneho významu **MBk2** (terestrický), dl.1.561 m - ide o terrestrický typ biokoridoru. Je situovaný prevažne pozdĺž poľnej cesty bez akejkoľvek postrannej vegetácie (intenzívne obhospodarované plochy ornej pôdy alebo TTP siahajú zväčša až po samotnú poľnú cestu). Z menšej

časti sa tiahne úsekmi medzí a iba ojedinele zahŕňa už existujúce plochy alebo pásy nelesnej drevinovej vegetácie. V spodnej časti je do biokoridoru zahrnutá aj plocha miestneho cintorína s obvodovou výsadbou stromov (dominantne smrek, ojedinele topoľ osikový a borovica lesná). Mimo tejto väčšej plochy je návrh biokoridoru tvorený cca 3 m pásom po oboch stranách pozdĺž poľnej cesty. Biokoridor prepája MBc2, MBc3, IP1 a IP4 a na svojom spodnom oknci sa napája na navrhovaný MBk5.

- Biokoridor miestneho významu **MBk3** (terestrický), dl.607 m - ide o terrestrický typ biokoridoru. Je situovaný pozdĺž poľnej cesty vedúcej od lesíka v biocentre MBc2 priamo k cintorínu. Je tvorený zväčša úzkym neobhospodarovaným pásom, na hornom konci (pri lesíku) sa rozširujúcim až na šírku cca 25 m, sporadicky porastený kríkmi. Mimo tejto širšej plochy je návrh biokoridoru tvorený cca 3 m pásom po oboch stranách pozdĺž poľnej cesty. Biokoridor prepája MBc2 a MBk2.
- Biokoridor miestneho významu **MBk4** (terestrický), dl.1.374 m - je situovaný pozdĺž poľnej cesty vedúcej z juhu, od biocentra MBc3 dole k obci. Z veľkej časti je tvorený novonavrhovanou plochou/pásom doteraz intenzívne obhospodarovanej pôdy popri poľnej ceste bez akejkoľvek postrannej vegetácie (intenzívne obhospodarované plochy ornej pôdy alebo TTP siahajú zväčša až po samotnú poľnú cestu). V strednej a spodnej časti zahŕňa už aj existujúce plochy alebo pásy nelesnej drevinovej vegetácie, tvorenej prevažne skupinami alebo pásmi krov. V spodnej časti je do biokoridoru zahrnutá aj plocha miestneho cintorína s obvodovou výsadbou stromov (dominantne smrek, ojedinele topoľ osikový a borovica lesná). Mimo niekoľkých širších častí je návrh biokoridoru tvorený cca 3 m pásom po oboch stranách pozdĺž poľnej cesty. Biokoridor prepája MBc3, MBk5 a IP5.
- Biokoridor miestneho významu **MBk5** (terestricko-hydrický), dl.1.250 m - ide o terrestricko-hydrický typ biokoridoru, ktorý je tvorený potokom Kalník a priľahlým brehovým porastom drevín alebo neobhospodarovaným pásom prevažne vysokobylinnej vegetácie spravidla do vzdialenosti 5 – 10 m od brehu toku (v zastavanom území obce do vzdialenosti 0 - 5 m od brehu).V hornej – južnej časti sa neobhospodarovaný pás zužuje. V hornej a strednej časti je koryto potoka zväčša regulované. V hornej – južnej a východnej časti, sa dreviny vyskytujú iba sporadicky, postupne, smerom dole, prechádzajú do súvislejšieho brehového porastu, pri obci aj so stromami. Vo svojej spodnej časti prechádza zastavaným územím obce a neskôr sa napája na regionálny biokoridor Trebostovo-Záborie

✓ **Navrhované interakčné prvky**

- Interakčný prvok **IP1** (1,3 ha) - ide o neobhospodarovanú svahovitú plochu so sporadickým výskytom krov neďaleko biocentra MBc1. Kvôli prepojeniu s MBc1 je do MIP1 zahrnutá aj časť obhospodarovaného TTP. Cieľovým stavom IP je extenzívne obhospodarovaná (prepásaná) plocha s riedkym (nezapojeným) porastom stromov a krov, prípadne neobhospodarovaná plocha pozvoľna sa meniac na les s drevinovým zložením blízky prírodnému.
- Interakčný prvok **IP2** (0,31 ha) - silne podmäčaná plocha uprostred veľkého bloku ornej pôdy, v súčasnosti v väčšej časti rozorávanú. Minimálne na dvoch miestach tu dochádza prenikaniu vody na povrch a jej pomalému povrchovému odtokaniu do potoka Kalník.
- Interakčný prvok **IP3** (7,88 ha) - svahovitý blok ornej pôdy – v súčasnosti úhor. Vzhľadom na veľký sklon odporúčame premenu na TTP. Susedí s MBc2, MBk2 a MBk3.
- Interakčný prvok **IP4** (1,4 ha) - vlhká lúčka pod cintorínom. Z dvoch strán k nej priliehajú biokoridory MBk1 a MBk2.
- Interakčný prvok **IP5** (7,69 ha) - plocha kosenej lúky a prepásanej časti so skupinkami stromov a krov, v spodnej časti pri potoku sa nachádza vlhká – podmáčaná vysokobylinná časť. Nachádza sa pri zastavanom území obce medzi MBk4 a MBk5.
- Interakčný prvok **IP6** (0,49 ha) - ovocný sad po ľavej strane cesty približne uprostred intravilánu v miestach historickej časti obce.

B.12.3 TVORBA KRAJINY A EKOSTABILIZAČNÉ OPATRENIA

Územné vymedzenie a ochrana biokoridorov, biocentier a interakčných prvkov zabezpečuje zachovanie a rozvoj druhovej rozmanitosti rastlín a živočíchov v ich prirodzenom prostredí. Tým sa vytvára priestorový základ ekologicky stabilných plôch a línii v území. Udržanie a zvýšenie ekologickej stability územia a prirodzenej produkčnej schopnosti krajiny je riešené návrhom ekostabilizačných opatrení.

Ekostabilizačné opatrenia na zabezpečenie územného systému ekologickej stability sa dotýkajú problémových okruhov :

- dôsledného dodržiavania podmienok ochrany v chránených územiach podľa stupňov ochrany stanovených zákonom č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov,
- diferenciácie a optimalizácie využívania lesnej pôdy podľa kategorizácie lesov, vertikálnej a horizontálnej zonácie územia a plnenie mimoprodukčných funkcií lesov,
- optimalizácie využívania poľnohospodárskej pôdy podľa druhovej a funkčnej diferenciácie územia a produkčného potenciálu pôd,
- zabezpečenia legislatívnej ochrany krajinným prvkom (mimo chránené územia) začlenených do ekologickej siete, celkového ekologickeho využívania a hospodárenia v území

B.12.4 KRAJINNOEKOLOGICKÝ PLÁN - VYHODNOTENIE A ZÁVER

Pri krajinnoekologickom hodnotení sa stanovuje vhodnosť využívania územia na základe ukazovateľov krajiny. Konfrontujú sa požiadavky jednotlivých činností na krajinnoekologické podmienky so skutočne existujúcimi hodnotami krajiny pomocou limitov.

Do evalvačného procesu vstupujú: krajinnoekologické podklady, navrhované činnosti a využívanie, environmentálne limity (abiotické limity, limity súčasnej krajinej štruktúry, limity vyplývajúce z ochrany prírody a významných krajinárskych a ekologických štruktúr, limity vyplývajúce zo stresových javov).

12.4.1 Odporúčané aktivity v krajine a navrhované krajinnoekologické opatrenia sú nasledovné:**a) Opatrenia na ochranu ekologickej stability a biodiverzity:**

- vyčleniť plochy na strmších svahoch, pásoch popri poľných cestách a pod. na založenie nových ekostabilizačných prvkov: plošná alebo líniová výsadba drevín, neobhospodarované pásy medzi blokmi pôdy (remízky), zasakovacie pásy,
- postupne premeniť drevinové zloženie vo fragmentoch lesa v prospech stabilnejších stanovištných vhodných druhov domácich listnatých drevín,
- asanovať všetky nepovolené skládky odpadu alebo neošetrené hnojiská a zamedziť vzniku nových skládok,
- podporiť rozvíjajúce sa aktivity ekologického hospodárenia v obci,
- systematicky monitorovať a odstraňovať, nerozširovať nepôvodné a invázne druhy rastlín,
- zamedziť fragmentácii brehových porastov (vypaľovanie, presekávanie, zavážanie odpadmi), ktorá podporuje šírenie invázných druhov rastlín v území,
- neaplikovať pesticídy a insekticídy na plochách v bezprostrednom okolí mokradí a najmä navrhovaných biocentier,
- navrhovať a realizovať opatrenia týkajúce sa druhovej ochrany živočíchov a rastlín, napr. pri projektovaní výstavby nových komunikácií, alebo rekonštrukcii už existujúcich do projektov zahrnúť opatrenia na znižovanie mortality živočíchov na cestách (pochody, nadchody, priepusty, oplotenia a pod.).

b) Opatrenia na ochranu prvkov RÚSES okresu Martin:RBk 9 Trebstovo - Záborie

- cielene udržiavať pestrú krajinnú štruktúru,
- zmierniť bariérový efekt existujúcej aj navrhovanej dopravnej infraštruktúry realizáciou technických opatrení zabezpečujúce priechodnosť a funkčnosť biokoridorov (podchody, navádzacie zábrany, odstraňovanie bariér,
- v priestore biokoridoru obmedziť výstavbu a oplocovanie pozemkov,
- trvalo udržateľné obhospodarovanie, rovnomerné vypásanie pasienkov a kosenie lúk,
- výsadba nelesnej drevinovej vegetácie pozdĺž vodných tokov, alejí v okolí poľných ciest, remízok v poliach,
- odstraňovať invázne druhy.

c) Opatrenia na ochranu navrhovaných prvkov MÚSES:MBc1 a MBc2:

- postupná premena drevinového zloženia v prospech stanovištných vhodných drevín – hlavné dreviny: buk lesný (*Fagus sylvatica*), dub zimný (*Quercus petraea* agg.), primiešané by mali byť tzv. cenné listnáče ako sú javory (*Acer* sp.), lipy (*Tilia* sp.), bresty (*Ulmus* sp.) a prípadne aj hrab obyčajný (*Carpinus betulus*). Ihličnaté dreviny by nemali byť zastúpené viac ako 10% (nemusia sa tu však vyskytovať vôbec), pričom smrek by mal byť z budúceho porastu vylúčený úplne. Vhodná je aj prímies tzv. pionierskych drevín, ako sú napr. jarabiny (*Sorbus* sp.), brezy (*Betula* sp.), topol osikový (*Populus tremula*) a vĺba rakytová (*Salix caprea*). V procese obnovy je prípustné aj ich vyššie zastúpenie - napr. vo forme dočasného porastu,
- s premenou drevinového zloženia začať včas v predstihu pred plánovanou obnovou porastu. Plánovanú obnovu realizovať hlúčikovite až skupinkovite, bez náhleho odstránenia veľkej plochy porastu. Odporúčame predĺžiť obnovnú dobu min. na 40 rokov,
- V čo najväčšie miere využívať prirodzenú obnovu porastov (so zreteľom na potrebu premeny drevinového zloženia),
- ponechať časť mŕtveho dreva v poraste – vrátane ihličnatej hmoty, ktorá sa už v danom štádiu nepredstavuje riziko šírenia škodlivého hmyzu (napr. sucháre),
- dočasný porast prípravných drevín (jarabina, breza, osika, rakyta...) je v rámci obnovy prípustný, v budúcom poraste,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

MBc3:

- na celej ploche vylúčiť akýkoľvek zásah s výnimkou nižšie uvedených opatrení. Aj časť ornej pôdy zahrnutej do biocentra ponechať bez obhospodarovania,
- najmä v časti bez súvislého stromovitého porastu maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...). Odporúčame tiež redšiu výsadbu stanovištne vhodných stromovitých drevín, buk lesný (*Fagus sylvatica*), dub zimný (*Quercus petraea* agg.), primiešané by mali byť tzv. cenné listnáče ako sú javory (*Acer sp.*), lipy (*Tilia sp.*), bresty (*Ulmus sp.*) a prípadne aj hrab obyčajný (*Carpinus betulus*). Ihličnaté dreviny by nemali byť zastúpené viac ako 10% (nemusia sa tu však vyskytovať vôbec), pričom smrek by mal byť z budúceho porastu vylúčený úplne. Vhodná je aj prímes tzv. pionierskych drevín, ako sú napr. jarabiny (*Sorbus sp.*), brezy (*Betula sp.*), topol osikový (*Populus tremula*) a vŕba rakytová (*Salix caprea*),
- vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- v budúcnosti, ak dôjde k zapojeniu stromovej vrstvy na väčšej súvislej ploche a tieto dosiahnu hornú hranicu svojho fyziologického veku, je možné pristúpiť k citlivej obnove porastu avšak iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov,
- neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné kvôli bezpečnosti a ochrane zdravia,
- ak sa v biocentre alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

MBk1:

- najmä v časti bez súvislého stromovitého porastu maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...). Odporúčame tiež líniovú výsadbu stanovištne vhodných stromovitých drevín, ako napr. jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), dub letný (*Quercus robur*), brest väzový (*Ulmus laevis*), javor poľný (*Acer campestre*) po oboch stranách potôčka,
- vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- prípadnú obnovu porastu realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite,
- ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10m od biokoridoru,
- rešpektovať oprávnenie správcu vodného toku, súvisiace s výkonom správy vodného toku v zmysle platného zákona o vodách (v súčasnosti zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách - §48 a §49).

MBk2:

- ponechať neobhospodarovaný pás (resp. pás so špeciálnym režimom menežmentu – vid' nižšie) v šírke cca 3 – 5 m po oboch stranách poľnej cesty, v miestach, kde nie je žiadna poľná cesta ponechať pás široký cca 8 – 10 m,
- v tomto páse vysadiť líniu stromov (v úseku s poľnou cestou po oboch stranách cesty), ideálne vysádzať poloodrastky až odrastky s neporušeným koreňovým balom v cieľovom rozstupe dospelých stromov 5 – 10 m. Vysádzať iba stanovištne vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby (*Quercus sp.*), lipy (*Tilia sp.*), javory (*Acer sp.*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), bresty (*Ulmus sp.*). Primiešané by mali byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia (*Cerasius avium*), jarabiny (*Sorbus sp.*), prípadne hruška planá (*Pyrus pyraeaster*). Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú

(*Pinus silvestris*), táto by však nemala mať zastúpenie max. 10%. Vysádzať možno aj domáce pôvodné druhy krov,

- vysadené stromy najmä v prvých 5 rokoch po výsadbe chrániť proti burine (vyžínanie, zašľapávanie), počas dlhších suchých období zabezpečiť ich zalievanie,
- maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...),
- pás biokoridoru ponechať bez rozorávania či iného rozrušovania pôdy (s výnimkou výsadby drevín), na doteraz oraných častiach odporúčame výsev zmesi tráv a bylín charakteristických pre prirodzené lúčne spoločenstvá. V prvých 5 – 10 rokoch zabezpečiť kosenie 1 – 2 krát ročne – pri kosení ochraňovať vysadené alebo naletené dreviny. Neskôr nechať bez menežmentu (s výnimkou invázných druhov),
- vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- prípadnú obnovu porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola významnejšie prerušená kontinuita línie drevín, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite,
- ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10m od biokoridoru.

MBk3 a MBk4:

- ponechať neobhospodarovaný pás (resp. pás so špeciálnym režimom menežmentu – vid' nižšie) v šírke cca 3 m po oboch stranách poľnej cesty (v hornej časti širšie),
- neodstraňovať už naletené dreviny,
- v častiach bez už existujúcich drevín vysadiť líniu stromov po oboch stranách cesty, ideálne vysádzať poloodrastky až odrastky s neporušeným koreňovým balom v cieľovom rozstupe dospelých stromov 5 – 10 m. Vysádzať iba stanovištne vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby (*Quercus* sp.), lipy (*Tilia* sp.), javory (*Acer* sp.), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), bresty (*Ulmus* sp.). Primiešané by mali byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia (*Cerasius avium*), jarabiny (*Sorbus* sp.), prípadne hruška planá (*Pyrus pyraeaster*). Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú (*Pinus silvestris*), táto by však nemala mať zastúpenie max. 10%. Vysádzať možno aj domáce pôvodné druhy krov,
- vysadené stromy najmä v prvých 5 rokoch po výsadbe chrániť proti burine (vyžínanie, zašľapávanie), počas dlhších suchých období zabezpečiť ich zalievanie,
- maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...),
- pás biokoridoru ponechať bez rozorávania či iného rozrušovania pôdy (s výnimkou výsadby drevín). V prvých 5 – 10 rokoch zabezpečiť kosenie 1 – 2 krát ročne – pri kosení ochraňovať vysadené alebo naletené dreviny. Neskôr nechať bez menežmentu (s výnimkou invázných druhov),
- vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- prípadnú obnovu porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola významnejšie prerušená kontinuita línie drevín, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite,

- ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10m od biokoridoru.

MBk5:

- najmä v časti bez súvislého stromovitého porastu maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...). Odporúčame tiež líniovú výsadbu stanovištné vhodných stromovitých drevín, ako napr. jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), dub letný (*Quercus robur*), brest väzový (*Ulmus laevis*), javor poľný (*Acer campestre*) po oboch stranách potôčka,
- vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- prípadnú obnovu porastu realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite,
- revitalizovať regulované úseky koryta,
- ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10m (v zastavanom území obce min. do 5m) od biokoridoru,
- rešpektovať oprávnenie správcu vodného toku, súvisiace s výkonom správy vodného toku v zmysle platného zákona o vodách (v súčasnosti zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách - §48 a §49).

IP1:

- vylúčiť akýkoľvek výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- podporiť prirodzený nálet drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...),
- v častiach bez výskytu drevín odporúčame riedku výsadbu stromov, ideálne vysádzať poloodrastky až odrastky s neporušeným koreňovým balom, v minimálnom sponse 10 × 10 m. Vysádzať iba stanovištné vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby (*Quercus* sp.), lipy (*Tilia* sp.), javory (*Acer* sp.), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), bresty (*Ulmus* sp.). Primiešané môžu byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia (*Cerasius avium*), jarabiny (*Sorbus* sp.), prípadne hruška planá (*Pyrus pyraster*). Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú (*Pinus silvestris*), táto by však nemala mať zastúpenie max. 10%,
- plochu obhospodarovat' extenzívnym prepásaním udržiujúcim rozvoľnený výskyt drevín, príp. ponechať bez akéhokoľvek menežmentu na prirodzenú sukcesiu s podporou stanovištné vhodných pôvodných drevín a prípadným potláčaním nevhodných a invázných drevín,
- v prípade výskytu invázných druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

IP2:

- vylúčiť obhospodarovanie – rozorávanie či iné narúšanie pôdneho povrchu,
- vylúčiť akékoľvek zásahy narúšajúce vodný režim či urýchľujúce odtok vody,
- podporiť prirodzený nálet drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...),

- neskôr vylúčiť akýkoľvek výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku alebo odstraňovanie invázných druhov,
- v prípade výskytu invázných druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

IP3:

- postupná premena na extenzívne obhospodarovanú poloprirodzenú lúku – pravidelné kosenie 2 krát ročne, prísiev trávnych a bylenných druhov typických pre prirodzené vlhké lúky,
- vylúčiť hnojenie či aplikáciu pesticídov,
- vylúčiť akékoľvek zásahy narušujúce vodný režim či urýchľujúce odtok vody,
- odstraňovať náletové dreviny,
- v prípade výskytu invázných druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

IP4:

- postupná premena na extenzívne obhospodarovanú poloprirodzenú lúku – výsev trávnych a bylenných druhov typických pre prirodzené lúky, pravidelné kosenie 2 krát ročne,
- vylúčiť hnojenie či aplikáciu pesticídov,
- v prípade výskytu invázných druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

IP5:

- udržiavať v stave extenzívne obhospodarovanej poloprirodzenej lúky alebo pasienku. Možný prísiev trávnych a bylenných druhov typických pre prirodzené lúky,
- pravidelné kosenie 2 krát ročne, prepásanú časť možno udržiavať aj pasením (extenzívnym),
- vylúčiť hnojenie či aplikáciu pesticídov,
- v prípade výskytu invázných druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

IP6:

- neznižovať výmeru, nepremieňať na iné kultúry,
- využívať extenzívnym spôsobom.

d) Opatrenia na ochranu vodných tokov:

- chrániť štruktúru porastov v blízkosti toku, ktoré zadržiavajú prudké dažde, spomaľujú odtok a vsakovanie vody a zamedzujú erózii,
- revitalizovať napriamené a regulované koryto vodných tokov vo voľnej krajine,
- zachovať prirodzené meandrovanie tokov a dostatočnej šírky ochranných zón pre pohyb koryta,
- zamedziť vypúšťaniu odpadových vôd z poľnohospodárskej výroby do vodných tokov,
- nezasahovať ťažkou mechanizáciou a bezprostredné okolie vodných plôch, pretože mokrade sú veľmi citlivé na vplyvy erózie a znečisťovanie, umiestňovať lesné cesty mimo vodných tokov vrátane brehových porastov,
- obmedziť až vylúčiť výrub porastov drevín v blízkosti tokov, ktoré spomaľujú odtok a vsakovanie vody a zamedzujú erózii, udržiavať pestrú vekovú skladbu,
- tam, kde brehový porast chýba, výsadbou založiť nový,
- podporovanie vytvárania mokradí (zvýšenie inundačnej a retenčnej kapacity horných a stredných tokov),
- obmedziť vytváranie nepriepustných plôch v urbanizovanom priestore, preferovať možnosti vsakovania a zachytávania dažďových vôd a ich využívanie na úžitkové účely.

e) Opatrenia na ochranu poľnohospodárskej pôdy:

- zachovať a vysadiť pásy medzí, remízok a vetrolamov, ktoré chránia pôdu pred nadmerným vysúšaním a odnosom vrchnej časti pôdneho horizontu, zároveň sú stanovišťom pre prirodzených predátorov živiacich sa škodcami na kultúrnych plodinách,
- zachovať maloblokovú ornú pôdu a bylenné medze medzi poličkami s výskytom krovín a soliterných stromov,
- podporiť hospodárenie v starých ovocných sadoch a výsadbou nových,
- zabezpečiť rovnomerné vypásanie pasienkov a kosenie lúk,

- zabraňovať poškodzovaniu pôdy a mačiny pasienkov pri stádení a nesprávne robenom košarovaní, ako aj pri pasení zvierat na vzdialenejších pasienkoch,
  - obnovovať nadmerne ruderalizované a degradované pasienky prísevom stanovištne pôvodných semien tráv, nepreferovať výsev komerčných ďatelinotravných miešaniek,
  - dlhodobo nevyužívané lúky, ktorým hrozí zarastanie drevinami aspoň raz za rok v jesennom období prekosiť alebo mulčovať, aplikovať mulčovanie len v nutných prípadoch, pretože vedie k zmenám v obsahu najmä dusíka, a následnému prenikaniu burinových a invázných druhov,
  - na trávnych porastoch s indikovanými potenciálnymi zosuvmi zachovať, prípadne vysadiť po vrstevnici viacúčelové vegetačné pásy, ktoré majú ekostabilizačnú funkciu,
  - na reliéfe so svahovými deformáciami realizovať protierózne opatrenia, najmä: vrstevnicová agrotechnika, pôdoochranná agrotechnika (minimalizačná agrotechnika, mullčovanie, bezorbové obrábanie pôdy), protierózne oševné postupy, vsakovacie pásy (trávnaté či zalesnené), odvodňovacie priekopy, terasovanie.
  - podporovať ekologické poľnohospodárstvo,
  - znížiť výmeru jednotlivých blokov ornej pôdy a rozčleniť ich remízkami a líniovou výsadbou drevín.
- f) Opatrenia na zvýšenie ekologickej stability lesnej krajiny:**
- v rámci pestovných opatrení ako aj obnovných zásahov cielene približovať drevinové zloženie prirodzenému zloženiu,
  - využívať maloplošné formy hospodárenia s dlhodobým cieľom prechodu na výberkový hospodársky spôsob,
  - v prípade, že je v obnovovanom materskom poraste alebo jeho bezprostrednom okolí dostatočné zastúpenie drevín obnovného alebo cieľového drevinového zloženia vždy uprednostňovať prirodzenú obnovu lesa na úkor umelej obnovy,
  - ponechávať dostatočné množstvo starých stromov a stojace i ležiace mŕtve drevo v porastoch,
  - uprednostňovať také technológie a ťažbovo-obnovné postupy, ktoré čo najmenej narušujú a zhutňujú pôdny povrch a nevytvárajú nové erózne ryhy spôsobujúce zrýchlený odtok vody z územia a degradáciu okolitých stanovišť,
  - vylúčiť akékoľvek používanie pesticídov a plošnú aplikáciu minerálnych hnojív v lesných porastoch.
- g) Opatrenia na zlepšenie pôsobenia štruktúry vnímanej krajiny:**
- vytvárať v navrhovaných obytných, rekreačných a výrobných plochách uličnú alebo areálovú zeleň so živými plotmi, trávnikmi a drevinovou vegetáciou,
  - neaplikovať holorubný spôsob ťažby ani veľkoplošné formy podrastového hospodárskeho spôsobu v lesných porastoch,
  - v sídelnej vegetácii zachovávať mozaiku rôznovekých drevín, s dôrazom na zachovanie starých stromov (najhodnotnejších pre biodiverzitu),
  - rozvíjať ekologické poľnohospodárstvo, podporiť extenzívne využívanie TTP,
  - opticky izolovať nevzhľadné poľnohospodárske a výrobnotechnické areály a iné rušivo pôsobiace technické prvky (napr. skládky stavebného odpadu a pod.) v krajine výsadbou stromov a krov po ich obvode.
- h) Opatrenia na skvalitnenie rekreačných služieb:**
- vytvoriť podmienky pre propagáciu tradičných a nedeštruktívnych foriem využívania krajiny: ovocné sady, sušenie ovocia, výroba muštov, pasenie dobytká, oviec, včelárstvo, prezentácia ľudových remesiel,
  - podporiť aktívne formy rekreácie v obci (agroturizmus, ekoturizmus, birdwatching, gastroturizmus a pod.),
  - vytvoriť podmienky pre aktívnu formu rekreácie v obci (napríklad: vybudovanie náučného chodníka, turistickej a cyklistickej trasy,)
  - podporiť výrobu informačných materiálov o rekreačných aktivitách v obci (napríklad: výrobu dokumentačného filmu o obci, informačných letákov a iné).
- i) Opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva:**
- zamedziť znečisťovaniu a znehodnocovaniu prírodných zdrojov, ktoré súvisia s ľudským zdravím,
  - pravidelne monitorovať kvalitu povrchových a podzemných vôd a na základe výsledkov realizovať opatrenia na elimináciu zdrojov znečistenia,
  - monitorovať vplyv nelegálnych skládok a navážok stavebného odpadu v miestach s vykonanou rekultiváciou mokradí na kvalitu pôdy, vody, ovzdušia a zdravie obyvateľstva,
  - zamedziť vzniku nelegálnych skládok komunálneho odpadu,
  - zmierňovať negatívne vplyvy cestnej dopravy v osídlenej časti obce výsadbou vetrolamov a stromoradií stanovištne pôvodnými drevinami,

- vytvárať podmienky pre separovanie a zhodnocovanie komunálneho odpadu a kompostovanie, minimalizovať negatívne vplyvy výrobných a poľnohospodárskych prevádzok na ŽP vysadením izolačnej zelene.

j) Opatrenia na ochranu kultúrno-historických zdrojov:

- zvýšiť povedomie obyvateľstva o kultúrnom dedičstve regiónu,
- obnoviť a doplniť prvky, znaky a symboly kultúrno-historickej hodnoty krajiny, vrátane prvkov regionálnej architektúry,
- podporiť zdokumentovanie pamätihodností obce,
- prehodnotiť využívanie moderných prvkov parkových výsadiieb a neprirodzene sfarbených exotických drevín, namiesto nich uprednostniť prirodzene a nerušivo pôsobiace druhy a prvky.

Pre čo najširšie uplatnenie uvedených opatrení je potrebné rešpektovať legislatívu platnú pre jednotlivé zložky krajiny.

B.13 NÁVRH VEREJNÉHO DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA ÚZEMIA

B.13.1 DOPRAVA A DOPRAVNÉ ZARIADENIA

B.13.1.1 Širšie dopravné vzťahy

Obec Horný Kalník sa nachádza asi 5,5 km východne od okresného mesta Martin. S mestom ju spája cesta tretej triedy č.III/2148 od Dolného Kalníka, napojená úrovňovou križovatkou na cestu III/2132 (cesta SNP) pri rozľadni Na Trní, ktorá obec dopravne spája so Sučanmi a Turčianskymi Teplicami, popod masív Veľkej Fatry. Cez riešené územie prechádza v dĺžke cca 1,0km.

Cesta je napojená pomocou cesty III/2145 na cestu I/65, z ktorej je sprístupnený smer na Turčianske Teplice a ďalej Banskú Bystricu, resp. na Prievidzu a I/18, z ktorej je pripojenie na diaľnicu D1 Dubná Skala - Turany (smer Žilina a Košice).

Najbližšia čerpacia stanica sa nachádza na preložke cesty I/65 (západný obchvat mesta) v meste Martin, asi 6,0 km od obce..

Cez obec neprechádza železnica, najbližšia železničná stanica sa nachádza v meste Martin vo vzdialenosti cca 7,0 km, na železničnej trati č.118 Zvolen - Vrútky, kde v meste Vrútky nadväzuje na medzinárodnú železničnú trať Bratislava – Košice, spájajúcu východ SR s jej západom.

Najbližšie regionálne letisko sa nachádza v Tomčanoch pri Martine, regionálne letisko pre medzinárodnú dopravu je pri Žiline a v Poprade. Do riešeného územia zasahujú ochranné pásma letiska Martin - Tomčany.

Z nadradenej ÚPD, ktorou je ÚPN VÚC ŽK v znení zmien a doplnkov, vyplývajú požiadavky, ktoré je treba rešpektovať :

V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry

5.1 dopravná regionizácia

- 5.1.1 v návrhovom období realizovať opatrenia, stabilizujúce pozíciu Žilinského kraja v dopravno - gravitačnom regióne Severozápadné Slovensko a v tejto súvislosti premyslene a koordinovane uprednostňovať dopravné stavby, podporujúce efektívnu dopravnú obsluhu územia Severozápadného Slovenska ako jedného kompaktného územia, hlavne dopravno - gravitačného centra Žilina - Martin,

5.3 infraštruktúra cestnej dopravy

- 5.3.6 v návrhovom a výhľadovom období chrániť územný koridor a vo výhľadovom období realizovať rýchlostnú cestu R3, cieľový stav podľa záťaže úsekov v kategórii R 24,5/120 - 80, v trase a úsekoch :

- b) križovatka s cestou I/18 Martin - Horná Štubňa, súčasť doplnkovej siete TEN-T, sieť AGR č. E77, trasa TEM 5,

5.8 infraštruktúra cyklistickej dopravy

- 5.8.1 chrániť územný koridor a realizovať sieť cyklomagistrál (cyklistické trasy celoštátneho významu) v nasledovných trasách a úsekoch :

- f) Turčianska cyklomagistrála v trase cesty III/01892 (po prečíslovaní III/2130) Vrútky - Lipovec - Turčianske Kľačany, v trase účelovej cesty Turčianske Kľačany - Sučany - v trase cesty III/01899 most cez Váh Sučany, v trase cesty III/01894 (po prečíslovaní III/2132) Sučany - Turčianska Štiavnička - Blatnica - Turčiansky Michal, v trase spevnenej poľnej cesty Turčiansky Michal - Háj, v trase ciest III/06536 (po prečíslovaní III/2174) a III/06537 (po prečíslovaní III/2175) Háj - Turčianske Teplice, v trase miestnych komunikácií a spevnenej poľnej cesty na území Turčianskych Teplíc, v trase cesty III/06545 (po prečíslovaní III/2183) Turčianske Teplice - Budiš, v trase spevnenej lesnej cesty Budiš - Za hájom - hranica Žilinského a Trenčianskeho kraja s napojením cez Prievidzu a Bojnice na Hornonitriansku cyklomagistrálu,

V stanovisku Národnej diaľničnej spoločnosti k začiatku obstarávania ÚPN - O Horný Kalník pod č. j. 7241/38323/30101/2017 zo dňa 12.04.2017 sa konštatuje:

"NDS má aktuálne spracovanú Štúdiu realizovateľnosti R3 Martin - Šášovské Podhradie a v zmysle jej záverov NDS začala prípravu stavby optimalizáciou rýchlostnej cesty R3 v úseku Martin- Rakovo a to začatím procesu EIA prípravou súťažných podkladov pre ďalší stupeň projektovej dokumentácie (DÚR, DSZ). Návrh trasy rýchlostnej cesty R3 Martin - Rakovo v zmysle záverečného stanoviska a štúdie realizovateľnosti sa katastra obce Horný Kalník nedotýka a NDS aktívne komunikuje s VUC ŽSK o budúcej zmene koridoru rýchlostnej cesty v rámci aktualizácie ÚPN regiónu. NDS preto požaduje rešpektovať v pripravovanom Územnom pláne obce horný Kalník územný koridor pre rýchlostnú cestu R3 Martin - Rakovo v zmysle uvedeného záverečného stanoviska".

B.13.1.2 Cestná automobilová doprava

Cestnú sieť v k. ú. Horný Kalník možno rozdeliť podľa charakteru na cesty III. triedy č. III/2148 vo vlastníctve ŽSK a sieť miestnych komunikácií vo vlastníctve obce. Obec je sprístupnená cestou :

✓ č.III/2148 od Dolného Kalníka, napojená úrovňovou križovatkou na cestu III/2145, resp.III/2132 pri rozhladni Na Trní a v obci Dolný Kalník, Dĺžka cesty cez riešené územie je v zmysle údajov Cestnej databanky v Bratislave je 0,88 km.

Cesta III/2148 je mimo zastavaného územia so šírkovým usporiadaním v kategórii C 7,5/70, v zastavanom území MZ 8,5 (8,0)/50 vo funkčnej triede B3, reálne však takéto šírkové usporiadanie nie je v celom úseku.

Obec má cca 1,2 km miestnych komunikácií.

Hlavnú komunikačnú (dopravnú) úlohu na území obce Horný Kalník plní hlavná zberná komunikácia - cesta III/2148, ktorá slúži obslužnej a účelovej doprave (prejazd do Jasenskej doliny a do ďalších obcí), ktorá prechádza cez stred obce a smerom na východ pokračuje do obce Turčianske Jaseno, smerom na západ do obce Dolný Kalník. Hlavná zberná komunikácia slúži prevažne účelovej a obslužnej doprave. Po tejto komunikácii jazdí aj hromadná doprava z Martina.

Cesta III. triedy vytvára svojim smerovým vedením v okolí obecného úradu kolízny bod. Vzhľadom na uvedené ako aj fakt, že pred obecným úradom chýba väčší rozptylový priestor, navrhujeme predmetnú cestu v inkriminovanom úseku posunúť severným smerom a vytvoriť námestíčko (pešiu plochu).

Na spomínanú cestu III. triedy sa napájajú obecné miestne komunikácie, celkom 3 vjazdy do obce. Prvým dopravným napojením na štátnu cestu v smere od Dolného Kalníka je križovatka neďaleko obecného úradu, ktorá v pokračovaní vedie k cintorínu a hospodárskeho dvora – vo výkresovej časti označené ako ulica K4. Druhé dopravné napojenie je príjazd k bytovému domu – vo výkresovej časti označené ako ulica K7. Tretie napojenie je križovatkami tvaru T, ktorými sa napája komunikácia označená ako K8.

Komunikácia označená ako ulica K6 prepája ulice K4 a K7 cez navrhovaný areál výroby a služieb v južnej časti z. ú., cez ktoré je napojené celé územie na cestu III/2148 križovatkami tvaru T. Komunikácia K4 končí pri cintoríne a za ním pokračuje ako poľná cesta. Komunikácia K7, ktorá vedie k navrhovanému športovému areálu a bytovému domu, je plánovaná ako prístupová komunikácia do novej zástavby – označená ako plánované pokračovanie K7.

Dopravný systém obsluhy územia v lokalite navrhovanej novej zástavby Záhumnia - BI 11 a BI 12 - je riešený ako sieť navzájom prepojených a zokruhovaných komunikácií označených ako ulice K7, K9, K11 a K12. Na nezokruhovaných koncovkách sú navrhnuté prístupy do voľnej krajiny.

Miestne komunikácie musia byť posudzované individuálne. Šírkové usporiadanie v niektorých prípadoch, vzhľadom na spôsob existujúcej starej zástavby, nebude možné upraviť na normové parametre. V miestach, kde to terénne možnosti a stavebné podmienky dovoľujú po dohode s majiteľom pozemku a obcou, navrhujeme upraviť šírkové usporiadanie miestnych komunikácií.

Navrhujeme:

- rešpektovať navrhovanú komunikačnú sieť funkčnej triedy C3, kategórie MO 8,5/40 a v stiesnených priestorových a sklonových podmienkach kategórie C3 MOK 6,00/30
- pri výstavbe nových obytných zón je potrebné miestne komunikácie zhotoviť v kategórii C3 MO 8,5/40 (so šírkou dopravného priestoru min. 9,0 m medzi oploteniami, t.j. 2x2,5 m jazdný pruh, 2x2,0 m zelené pásy, resp. 2,0 zelený pás+2,0 chodník)
- vybudovať nové obslužné komunikácie v navrhovaných rozvojových lokalitách:
  - 1) Ulica K1 - obytné územie v lokalite Povrazy (BI 01) a Záhrady (BI 06) –v území:
    - a) BI 01 samotnom, ako aj v blízkosti hranice s BI 03, ponechať dostatočný dopravný priestor pre obslužnú komunikáciu, min. š=10,0 m pre budúce sprístupnenie obytného územia vo výhlade (BI-V)
    - b) BI 06 ponechať dostatočný dopravný priestor pre obslužnú komunikáciu, vedenú súbežne s potokom Kalník o min. š=10,0 m pri dodržaní platnej legislatívy

- 2) Ulice K2, K3 - obytné územie v lokalite Pred úvratia (BI 04) – sprístupniť novými obslužnými komunikáciami funkčnej triedy C3, kategórie MO 8,5/40, trasa bude určená v podrobnejšom riešení ÚPN-Z, resp. UŠ
  - 3) Ulica K4 - obytné územie v lokalite Záhrady (BI 01, BI 05, BI 06) – sprístupniť obslužnou komunikáciou funkčnej triedy C3, kategórie MO 8,5/40
  - 4) Ulica K5 - obytné územie (BI 07) – sprístupniť novou obslužnou komunikáciou funkčnej triedy C3, kategórie MO 8,5/40
  - 5) Ulice K7, K9, K11 - obytné územie v lokalite Záhumnie (BI 11, BI 12) – sprístupniť obslužnými komunikáciami funkčnej triedy C3, kategórie MO 8,5/40 a C3 MOK 6,00/30
  - 6) Ulica K10 - výrobné územie (VS 02, spolu s ZS 02) - sprístupniť obslužnou komunikáciou funkčnej triedy C3, MOK 6,0/30
- navrhujeme časť cesty III. triedy v okolí obecného úradu preložiť severným smerom - zhruba v dĺžke 100 bm
  - v zastavanom území rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie cesty III. triedy v kategórii MZ 8,5 (8,0)/ 50, vo funkčnej triede B 3 v zmysle STN 73 6110,
  - mimo zastavaného územia rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie cesty III. triedy v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 73 6101, s jej OP
  - rešpektovať OP cesty III. triedy, mimo sídelného útvaru ohraničenom dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce, v zmysle platného zákona o pozemných komunikáciách (v súčasnosti zákon č.135/1961 Zb.- cestný zákon v znení neskorších predpisov) a vykonávacej vyhlášky (v súčasnosti vyhláška č.35/1984 Zb.) - 20,0 m od osi komunikácie
  - rešpektovať platný zákon o pozemných komunikáciách (v súčasnosti zákon č.135/1961 Zb.- cestný zákon v znení neskorších predpisov)

B.13.1.3 Hromadná doprava

Obec je dobre sprístupnená prímestskou autobusovou dopravou, prevádzkovanú SAD a.s. Žilina, aj napriek svojej polohe mimo hlavných cestných trás. Obyvatelia obce majú možnosť dopraviť sa do okresného mesta prímestskými autobusovými spojmi. Cez obec prechádza autobus kyvadlovo cca 15 x denne na trasách Martin – Horný Kalník - Turčianske Jaseno, Martin - Horný Kalník – Sklabinský Podzámok. Cesta z mesta Martin do obce trvá približne 15 minút. Na území obce sa nachádza 1 obojstranná zastávka pri obecnom úrade. Zastávka už ani dnes nespĺňa dochádzkové vzdialenosti tzv. izochróny časovej dostupnosti.

Navrhujeme

- vzhľadom na urbanistickú koncepciu rozvoja obce vo juhovýchodnej časti územia, je potrebné vybudovať 2 nové zastávky hromadnej dopravy: pri výjazde z obce smerom na Turčianske Jaseno a neďaleko detského ihriska pri existujúcom bytovom dome

B.13.1.4 Železničná doprava

Cez k. ú. neprechádza žiadna železničná trať. Najbližšia železničná stanica sa nachádza v meste Martin, na železničnej trati č.118 Vrútky - Zvolen, ktorá je vo vzdialenosti cca 6,0 km od obce.

B.13.1.5 Civilné letectvo

V katastrálnom území obce sa nenachádza žiadne letisko evidované Dopravným úradom SR. Najbližšie letiská sa nachádzajú v Žiline (cca 37 km), Poprade (cca 115 km) a Krakove (cca 160 km). Lokálne letisko pre športové lietanie sa nachádza v neďalekom Martine v časti Tomčany.

Časť k. ú. obce Horný Kalník sa nachádza v ochranných pásmach letiska Martin, určených rozhodnutím leteckého úradu SR zn. 313/79/99 zo dňa 11.05.1999, z ktorých vyplývajú výškové obmedzenia stavieb, zariadení, stavebných mechanizmov, porastov a pod., stanovené:

- ✓ ochranným pásmom kužeľovej plochy (sklon 4% - 1:25) s výškovým obmedzením cca 468 - 515 m n. m. Bpv
- ✓ ochranným pásmom vzletového a približovacieho priestoru (sklon 2,5% - 1:40) s výškovým obmedzením 488 - 503 m n. m. Bpv

Keďže sa jednotlivé OP prelínajú, je záväzná výška stanovená ochranným pásmom s nižšou hodnotou. Nad tieto výšky je :

- zakázané umiestňovať akékoľvek stavby a zariadenia bez predchádzajúceho súhlasu Dopravného úradu

Terén v časti k. ú. obce presahuje výšky stanovené OP kužeľovej plochy letiska Martin, tzn. tvorí leteckú prekážku.

Ďalšie obmedzenia sú stanovené:

- ✓ vonkajším ornitologickým ochranným pásmom, v ktorom je

- zakázané vykonávať činnosti a zriaďovať stavby a prevádzky, ktoré by mohli zvýšiť výskyt vtáctva v okolí letiska
- obmedzenie zriaďovania poľnohospodárskych stavieb, napr. hydinární, kravínov, bažantníc stredísk zberu a spracovania hmotného odpadu, vodných plôch a ďalších stavieb s možnosťou vzniku nadmerného výskytu vtáctva

OP letiska Martin sú vyznačené v grafickej časti ÚPN-O Horný Kalník (výkres č.2 a Schéma záväzných častí...)

V zmysle ustanovení leteckého zákona (§ 30 č.143/1998 Z.z. o civilnom letectve v platnom znení) je potrebné:

- rešpektovať OP letiska Martin a z nich vyplývajúce obmedzenia
- požiadať Dopravný úrad SR o súhlas pri stavbách a zariadeniach :
  - stavby a zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom (§ 30, ods.1, písm. a),
  - stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac, umiestnené na prírodných a umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu (§ 30, ods.1, písmeno b),
  - zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice (§ 30, ods.1, písm. c),
  - zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje (§ 30, ods.1, písmeno d).

B.13.1.6 Statická doprava

Parkovanie a odstavovanie vozidiel prebieha väčšinou v rámci obslužných komunikácií tam, kde to šírkové parametre dovoľujú. Odstavovanie vozidiel v IBV je zabezpečené väčšinou na vlastných pozemkoch. V obci nie sú vybudované parkoviská v pravom slova zmysle. Spevnené, resp. nespevnené plochy na odstavenie áut sa nachádzajú pri obecnom úrade - 4 parkovacie miesta, bytovom dome - , v areáli hospodárskeho dvora. V súčasnosti úplne chýbajú parkovacie plochy v okolí cintorína.

Navrhujeme:

- plochy pre odstavovanie a parkovanie vozidiel pre rodinné domy, bytové domy, komerčnú občiansku vybavenosť, areál výroby a služieb, riešiť v rámci vlastných pozemkov v zodpovedajúcej kapacite v súlade s príslušnou STN
- parkovacie plochy vybudovať:
  - ✓ pri cintoríne a navrhovanom dome smútku, v rámci navrhovaného parkoviska (DP02) je situovaných 20 parkovacích miest
  - ✓ v rámci navrhovaného areálu športu SP, min. počet - 5 parkovacích miest
  - ✓ pri objektoch existujúcej a navrhovanej občianskej vybavenosti - pre existujúcom objekte obecného úradu a kult. sály je potrebné parkovisko s kapacitou 18 miest, 5 umiestnených pred budovou, zvyšok na navrhovanej dopravnej ploche DP02; pre ostatné zariadenia OV je potrebné parkovacie plochy vybudovať na vlastných pozemkoch, s kapacitou podľa druhu prevádzky v súlade s STN
  - ✓ v navrhovanom areáli výrobných služieb - min. počet parkovacích miest je potrebné stanoviť v ďalšom stupni pre jednotlivé prevádzky podľa počtu zamestnancov a návštevníkov v súlade s STN

B.13.1.7 Cyklistická doprava

Cyklisti využívajú ako cyklotrasu cestu č.III/2148. Cez obec prechádzajú cyklistické trasy (*zdroj: www.tbsjus.sk):

a) značené:

- ✓ červená č.032: Turčianska cyklomagistrála = Vrútky - T. Kľačany - Sučany -T. Štiavnička - Sklabiňa - Dražkovce - H. Kalník - T. Jaseno - Necpaly - Blatnica - Mošovce - T. Teplíce, dl.55 km

Vzhľadom na pekné blízke prírodné prostredie v okolí obce, ktoré je využívané pomerne dosť na rekreačnú cyklistiku navrhujeme:

- vytvoriť sieť bezpečných cyklistických chodníkov
- označiť samostatný pruh pre cyklistov
- doplniť oddychové miesta a infraštruktúru pre cyklistov popri cyklotrasách
- doplniť novú cyklistickú trasu v trase bývalej Magna Via z k. ú. Žabokreky, popri cintoríne s napojením na Turčiansku cyklomagistrálu

B.13.1.8 Pešia doprava

V obci je takmer vo všetkých lokalitách, hlavne situovaných popri ceste III/2148, problém s bezpečným peším pohybom chodcov. Chodníky v obci nie sú vôbec vybudované, hlavne chýbajú popri

ceste III/2148 od domu kultúry (resp. obecného úradu) po požiarnu zbrojnicu s prepojením do zástavby situovanej južne od cesty III. triedy.

Navrhujeme:

- vybudovať preložku cesty III. triedy v úseku cca 100 bm v okolí domu kultúry a obecného úradu
- po vybudovaní preložky cesty III. triedy, vybudovať rozptylový priestor (námestíčko) pred domom kultúry
- vybudovať jednostranný peší chodník popri celej ceste III/2148 vedúcej cez z. ú. obce
- vybudovať náučný a fitness chodník popri potoku Kalník

B.13.1.9 Negatívny vplyv motorovej dopravy na životné prostredie, hluková záťaž z dopravy, eliminácia negatívnych účinkov

Zdrojom dopravného hluku v obci je najmä cesta III/2148. Premávku na spomínanej komunikácii predstavuje prevažne cieľová doprava a tranzit do obce Turčianske Jaseno resp. Jasenskej doliny, ktorý je minimálny. Merania hlukovej záťaže z cestnej dopravy na spomínanej ceste v obci neboli vykonané. Na účely posudzovania hlukovej záťaže prostredia z dopravy je stanovená Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 237/2009 Z.z. V zmysle jej ustanovení je osídlenie obce pozdĺž cesty III/2148 a MK zaradené do II. kategórie územia pre ktorú platia najvyššie prípustné hodnoty hluku vo vonkajšom prostredí 50 dB cez deň a večer a 45 dB v nočnom období. V obci neexistuje areál zaradený do kategórie územia I. kategória územia s najprísnejším limitom (územia s osobitnou ochranou pred hlukom – liečebné a kúpeľné areály).

Vplyv prognózovaného dopravného hluku na životné prostredie sa v návrhu ÚPN vyjadruje prostredníctvom výpočtu izofón. Vzhľadom na to, že na ceste III. triedy sa nevykonávajú celoštátne sčítania dopravy, ani nie sú pre ňu zatiaľ spracované strategické hlukové mapy, v súčasnosti nemáme pre reálny výpočet izofón potrebné podklady. Pre stanovenie izofón bude potrebné spracovať hlukovú štúdiu s reálnym meraním hluku.

V tomto štádiu je v území potrebné rešpektovať ochranné pásmo dopravného systému : cesty III. triedy (od osi vozovky na obe strany) 20 m.

Návrh eliminácie negatívnych účinkov dopravy

Vzhľadom na to, že riešené územie leží mimo hlavných komunikačných ťahov, nie je zaťaženie hlukom a vibráciami z dopravy také veľké, aby bolo treba uvažovať o špeciálnych protihlukových opatreniach.

Vzhľadom k tomu, že na cestu III. triedy v zastavanom území obce sú priamo napojené výjazdy zo susediacich pozemkov, nie je možné uvažovať so žiadnym budovaním protihlukových bariér. Znížiť nepriaznivé vplyvy dopravy na bývanie je možné len technickými opatreniami na jednotlivých obytných budovách napr. zvukovoizolačné okná a dvere, zábradlia balkónov, zmena dispozície a pod., výsadba izolačnej vegetácie,....

Opatrenia z hľadiska obmedzenia hluku a vibrácií:

- akceptovať ochranné pásma z umiestnenej nadradenej cestnej dopravy, v ochrannom pásme neumiestňovať obytnú výstavbu,
- pri realizácii nových komunikácií a rekonštrukciách ciest je nutné postupovať v súlade s Vyhláškou MZ SR č.237/2009 Z.z., ktorou sa dopĺňa Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí

B.13.1.10 Ochrana vodohospodárskych záujmov vzhľadom na dopravné vybavenie územia

Za účelom ochrany vodohospodárskych záujmov a v záujme zamedzenia vzniku migračných bariér, škôd a porúch na vodných tokoch, ako i zabezpečenie riadnej údržby vodných tokov v zmysle platnej legislatívy je potrebné nové dopravné a technické riešenie územia, miestne komunikácie, resp. dopravné vybavenie akéhokoľvek druhu, ktoré budú križovať vodný tok, navrhovať:

- ako jednotnú zbernú komunikáciu pre ucelenú oblasť (urbanistický obvod, lokalitu, ap.) v súbehu s vodným tokom a s následným (jedným spoločným) križovaním vodného toku, umiestneným vo vhodnom profile vodného toku
- ako dopravné a technické riešenie, ktoré bude prednostne využívať už vybudované mostné objekty,
- križovanie s vodnými tokmi technicky riešiť v súlade splatnými technickými normami a predpismi (v súčasnosti STN73 6822 "Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi"), za účelom optimalizácie a regulácie nových mostných objektov križujúcich vodné toky, návrh situovania (umiestnenia) je potrebné ešte pred začatím spracovania podrobnejšej dokumentácie odsúhlasiť so správcom toku (v súčasnosti SVP, š.p.)

B.13. 2 VODNÉ HOSPODÁRSTVO**B.13.2.1 Vodohospodárska problematika katastrálneho územia**Zdroje vody a ich ochrana

V katastri obce Horný Kalník sa nenachádza žiadny zdroj pitnej vody.

Zásobovanie pitnou vodou – súčasný stav

Obec má vybudovaný rozvod pitnej vody od r.1971. Zásobovanie pitnou vodou obce Horný Kalník je verejným vodovodom, ktorý je napojený na skupinový vodovod Martin, ktorého správcom je Turčianska vodárenská spoločnosť, a.s. Martin. Z vodných zdrojov v Jasenskej doline – Bazovská s kapacitou 1,5 – 2,5 l/s, Vôdky s kapacitou 6,0 l/s a Halmešová s kapacitou 7,0 l/s, ktoré sa nachádzajú asi 5,5 km za obcou Turčianske Jaseno v nadmorskej výške cca 700 m n.m., sú zásobované pitnou vodou obce Turčianske Jaseno, Horný Kalník, Dolný Kalník, časť obce Dražkovce, Diaková, Záborie a Sklabiňa. Z prameňov voda gravitačne priteká potrubím DN 150 do vodojemu v Turčianskom Jasene s objemom 2x150 m³, ktorý sa nachádza v nadmorskej výške 575 m n.m. – kóta 573,35 m n.m., max. hladina 576,65 m n.m.

Dĺžka existujúcej vodovodnej siete je 500 m, na ktorú je napojených 61 vodovodných prípojk s celkovou dĺžkou 200 m (údaje z roku 2017).

Na verejný vodovod je v súčasnej dobe pripojených 100 % domácností v obci. Existujúci systém zásobovania pitnou vodou, ako aj konfigurácia vodovodnej siete dávajú predpoklad na bezporuchovú a spoľahlivú prevádzku vodárenských zdrojov.

Zásobovanie pitnou vodou – navrhovaný stav

Návrh koncepcie zásobovania pitnou vodou vychádza z „Programu rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca“, kap. 8.1.1 technická správa – časť vodovody, rešpektuje existujúci systém zásobovania pitnou vodou z verejného vodovodu v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s.

Predložená potreba pitnej vody pre návrhový rok 2038 je vyčíslená podľa vyhlášky MŽP SR č. 684/2006 Z.z. z 14.11.2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a kanalizácií. Na verejný vodovod bude napojený bytový fond, zariadenia občianskej vybavenosti a areál výrobných služieb.

Pre výpočet potrieb pitnej vody sa vychádzalo z rozdelenia špecifickej potreby vody :

Tab. č. 21 - Celková potreba pitnej vody:

		Počet		Špecif. potreba vody	Denná potreba vody	
		2017	2038		2 017	2 038
				l/os	l/deň	l/deň
A. Bytový fond – Q_{p1}						
Obyvatelia						
	Horný Kalník	187	300	135	25.245	40.500
				Q_{p1} =	25.245	40.500
B. Občianska a technická vybavenosť – Q_{p2}						
OcÚ						
	zamestnanci	1	2	60	60	120
Obchodné prevádzky						
	zamestnanci	-	4	60	-	240
Pohostinské služby, stravovacie a ubytovacie služby						
	zamestnanci	-	3	400	-	1.200
Iné služby						
	zamestnanci	-	5	60	-	3.000
Dom smútku						
	stoličky	-	50	5	-	2.500
Výrobné prevádzky						
	malé vyr. prevádzky	-	5	60	-	3.000
				Q_{p2} =	60	10.060

		Počet		Špecif. potreba vody	Denná potreba vody	
		2017	2038		2 017	2 038
				l/os	l/deň	l/deň
C. Poľnohospodárska výroba – Q_{p3}						
Rodinné farmy max.2	zamestnanci	-	4	120	-	480
	zvieratá (VDJ) do 10VDJ/1farma	-	20	80	-	1.600
				Q_{p3} =	-	2.080

Posúdenie akumulácie (r.2038)

Podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 684 zo 14.11.2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií, platí:

Priemerná denná potreba vody Q_p:

$$Q_p = Q_{p1} + Q_{p2} + Q_{p3} = 40.500 + 10.060 + 2.080 = 53.360 \text{ l/deň} = 53,36 \text{ m}^3/\text{deň}$$

Maximálna denná potreba vody Q_m:

$$Q_m = (Q_{p1} + Q_{p2}) \times k_d + Q_{p3} = (40.500 + 10.060) \times 2,0 + 2.080 = 103.200 \text{ l/deň} = 1,19 \text{ l/s}$$

Maximálna hodinová potreba Q_h:

$$Q_h = Q_m \times k_h = 1,19 \times 1,8 = 2,14 \text{ l/s}$$

Ročná potreba vody Q_r:

$$Q_r = Q_p \times 365 = 53,36 \times 365 = 19.476,4 \text{ m}^3/\text{deň}$$

Minimálna potreba objemu akumulácie (60% z Q_m) :

$$V = 103.200 \times 0,6 = 61.920 \text{ l} = \text{cca } 62 \text{ m}^3$$

kde: *k_d*.....koeficient dennej nerovnomernosti

k_h .....koeficient hodinovej nerovnomernosti

Existujúca kapacita vodojemu postačuje aj na predpokladaný nárast spotreby pitnej vody.

Navrhujeme rozšírenie vodovodnej siete z materiálu HDPE s vnútorným priemerom DN 100 HDPE s maximálnou snahou zokruhovať rozvody. Na vodovodoch budú navrhnuté podzemné hydranty DN80, ktoré budú plniť funkciu vzdušníka a kalníka.

Všetka existujúca a navrhovaná zástavba je v pásme s dostatočným tlakom vody, nebolo potrebné riešiť dotlačanie vody.

Potreba požiarnej vody bude zabezpečená z potoka Kalník. V prípade požiaru je možnosť využiť požiarne vodojem (rezervoár) v susednej obci Turčianske Jaseno.

B.13.2.2 Vodné toky a plochy

Územie obce Horný Kalník patrí z hydrologického hľadiska do povodia významného vodného toku Váh (č. hydrologického poradia 4-21-01-038).

Pri navrhovaní rozvoja obce je potrebné rešpektovať platné zákony - v súčasnosti: zákon o vodách č.364/2004 Z. z a príslušné platné normy - v súčasnosti STN 73 6822 Križovanie a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi, STN 75 2102 Úpravy riek a potokov a pod. Okrem toho rozvojové aktivity musia byť v súlade so Zákonom č.7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami a je potrebné dodržať ochranné pásma vodných tokov - min. 4 m od brehovej čiary vodných tokov obojstranne.

a) Vodné toky

Cez katastrálne územie obce preteká potok Kalník, ktorý je ľavostranný prítok Sklabinského potoka, má dĺžku 5,3 km a je tokom V. rádu. Niekedy sa nazýva aj Jordán. Preteká Turčianskou kotlinou, pramení v podcelku Sklabinské podhorie, západne od kóty 706,5 m v lokalite Prielohy, východne od Horného Jasena, v nadmorskej výške približne 630 m n. m. Najprv tečie na západ okrajom Horného Jasena, zľava priberá Hradište, stáča sa a na krátkom úseku pokračuje na sever. Potom tečie cez Dolné Jaseno, kde sa na krátkych úsekoch tečie najprv na severozápad, potom na západ. Potom tečie na juhozápad, preteká podcelkom Mošovská pahorkatina, zľava priberá najprv Záružlie, tečie na krátkom úseku na západ a z tej istej strany potom priberá aj Lúčky. Odtiaľ tečie prechodne na sever, následne na západ a preteká obcou Horný Kalník. Za obcou priberá ľavostranný prítok z lokality Kobyľa, stáča sa na sever, vytvára menší oblúk

vypnutý na východ a pokračuje severozápadným smerom cez obec Dolný Kalník. V obci sa koryto potoka výraznejšie vlní. Napokon preteká ešte južným okrajom intravilánu obce Dražkovce, stáča sa na severoseverovýchod a severozápadne od stredu tejto obce ústi v nadmorskej výške cca 422 m n. m. do Sklabinského potoka.

b) Podzemná voda

V k. ú sa vyskytuje genetický typ podzemnej vody: silikátovo-karbonátogénne podzemné vody, typ priepustnosti: puklinová, chem. typ: Ca-HCO³, celková mineralizácia: 500-800 mg/l. Podzemné vody dosahujú triedu kvality A, zväčša v plnom rozsahu vyhovujú všetkým ukazovateľom podľa Vyhlášky MZ SR č. 151/2004 pre pitnú vodu. V k. ú. Horný Kalník vyvierajú 1 studňa: Horný Kalník č. d. 28, trieda kvality D, kontaminácia (zdroj: <http://mapserver.geology.sk/hydrochem/>).

Nariadenie vlády č. 617/2004 Z.z. ustanovuje citlivé a zraniteľné oblasti podľa § 33 a 34 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách. Podľa tohto nariadenia sú za citlivé oblasti vyhlásené vodné útvary povrchových vôd, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiadúcemu stavu kvality vôd, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje a ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd. **Citlivou oblasťou je celé územie okresu Martin.**

Riešené územie nie je podľa § 34 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách zraniteľnou oblasťou.

B.13.2.3 Odvádzanie a zneškodňovanie odpadových vôd

Zneškodňovanie odpadových vôd - súčasný stav

Obec Horný Kalník v súčasnosti nemá vybudovanú splaškovú kanalizáciu. V rámci plánu rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca z roku 2002 sa v obci uvažuje s vybudovaním splaškovej kanalizácie DN 300 mm Turčianske Jaseno - Tomčany.

Podľa tohto dokumentu sa predpokladá, že splaškové odpadové vody z obce budú prečerpávané cez Dolný Kalník, Dražkovce do Tomčian, kde bude kanalizačný zberač napojený na existujúci zberač, ktorý patrí do kanalizačného systému mesta Martin.

V súčasnosti sú splaškové vody s jednotlivých objektov odvádzané do žump, prípadne malých domových čističiek odpadových vôd.

Zneškodňovanie odpadových vôd - navrhovaný stav

V rámci plánu rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca z roku 2002 sa v obci uvažuje s vybudovaním splaškovej kanalizácie.

Navrhovaná gravitačná kanalizačná sieť v obci Horný Kalník bude z potrubia PVC, resp. PP s vnútorným priemerom DN 300. Zvedená bude do čerpacích staníc kanalizácie, z ktorých bude výtláčnym potrubím PE D90x8,2 prečerpávaná do existujúcej gravitačnej kanalizácie v obci Dolný Kalník a odtiaľ cez Dražkovce do Tomčian, kde bude napojená na jestvujúci zberač, ktorý patrí do kanalizačného systému mesta Martin so zakončením na ČOV vo Vrútkach.

Dažďové vody budú odvádzané mimo verejnú splaškovú kanalizáciu, ktorá je dimenzovaná len na odvod splaškových vôd.

Odtokové množstvá splaškových odpadových vôd v roku 2038:

Priemerný denný prietok splaškových odpadových vôd Q₂₄:

- je totožný s priemernou dennou potrebou vody (v zmysle STN 756101)

$$Q_{24} = 53,36 \text{ m}^3/\text{deň} = 1,19 \text{ l/s}$$

Maximálne denné množstvo splaškových vôd:

$$Q_{\text{hmax}} = Q_{S, \text{priem}} \times k_d = 1,19 \times 3,0 = 3,57 \text{ l/s}$$

Minimálny prietok splaškových vôd Q_{min}:

$$Q_{\text{hmax}} = k_{h \text{ min}} \times Q_{24} = 1,19 \times 0,6 = 0,72 \text{ l/s}$$

Ročné množstvo splaškových vôd:

$$Q_{\text{rok}} = Q_{V, \text{priem}} \times 365 = 53,36 \times 365 = 19.476,4 \text{ m}^3/\text{deň}$$

Odvádzanie dažďových vôd

V obci nie je vybudovaná samostatná dažďová kanalizácia. Dažďové vody stekajú do dažďových rigolov popri ceste, ktoré sú zaústené do potokov pretekajúcich obcou. Tento stav je nevyhovujúci a nezodpovedá environmentálnym stratégiám.

Dažďovú vodu je potrebné v čo najväčšej miere zadržať v území. Dažďové vody zo striech objektov budú prednostne likvidované priamo na príľahlých pozemkoch vsakovaním do podlažia.

Veľkosť zrážkového odtoku bude stanovená na základe predpokladu ustáleného stavu dažďového odtoku na návrhový dažďový prietok podľa rovnice :

$$Q_d = q_{15} \times S \times \Psi \quad [l.s^{-1}]$$

q_{15} - výdatnosť 15-min. náhradného dažďa $[l.s^{-1}.ha^{-1}]$

(pre Martin uvažujeme hodnotu $152 l.s^{-1}.ha^{-1}$)

S - veľkosť odvodňovanej plochy [ha]

Ψ - súčiniteľ odtoku, ktorého hodnoty závisia od spôsobu zastavania, druhu a sklonu povrchu

B.13.2.4 Hydromeliorácie

V k. ú. sa nenachádzajú funkčné hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie š.p. V k.ú. sa nachádzajú odvodnené plochy v správe neznámeho vlastníka.

B.13.2.5 Požiarna voda

Zdrojom požiarnej vody je potok Kalník. V prípade požiaru je možnosť využiť požiarny vodojem (rezervoár) v susednej obci Turčianske Jaseno.

Ochranné pásma

- rešpektovať pásma ochrany vodovodných a kanalizačných potrubí v zmysle zákona č.442/2002 Z. z.- OP je 1,5 m od vonkajšieho pôdorysu potrubia na obidve strany do DN 500 mm
- pri súbehu viacerých vedení technickej infraštruktúry rešpektovať ustanovenia STN 73 60 05 – Priestorová úprava vedení technickej infraštruktúry

B.13.3 ENERGETIKA

B.13.3.1 ZÁSOBOVANIE ELEKTRICKOU ENERGIU

Pre spracovanie návrhu elektrifikácie boli ako podklad použité P+R obce Horný Kalník (11/2017) ako aj konzultácie s odborom SSD, a.s. Žilina.

Obec nie je v súčasnosti plynofikovaná, čo má vplyv aj na predpokladanú potrebu elektrickej energie v návrhovom období (r.2038).

A) Súčasný stav

Predmetom tejto časti je zdokumentovanie a zhodnotenie zásobovania elektrickou energiou obce Horný Kalník. Obec bola elektrifikovaná už v r.1935. Obec je zásobovaná elektrickou energiou z transformovne Dražkovce.

Trasy rozvodov sekundárneho napätia sú situované v krajniciach miestnych komunikácií, zelených pásoch, resp. v predzáhradkách. Rodinné domy sú napojené prevažne závesnými káblami AYKYZ, novšie objekty podzemnými prípojkami.

Vzhľadom na vzrastajúci dopyt po elektrickej energii môžeme konštatovať, že dnešné rozvody nie sú postačujúce a bude potrebné ich posilniť a rozšíriť.

Primárne vedenie VN 22kV

V súčasnosti je obec Horný Kalník zásobovaná hlavnou zásobovacou linkou č.248 cez vzdušné prípojky do distribučných trafostaníc 22/0,4kV.

Na území katastra Horný Kalník sa nachádzajú 2 trafostanice. Napájacie body sú najčastejšie vyústené odbočnou konzolou z hlavnej trasy na prípojkovú časť, opatrenú úsekovým vypínačom pre individuálne odpájanie každej trafostanice. Distribučný sekundárny rozvod je vzdušného prevedenia na železobetónových stĺpoch. Použité sú prevažne vodiče 35, 50 a 70 mm² AlFe.

Sekundárne vedenie NN 230/400V

Existujúce NN vedenie je riešené prevažne ako verejná vzdušná sieť na betónových stĺpoch. Použité sú prevažne holé vodiče AlFe. Prípojky NN z tohto rozvodu sú riešené individuálne ako vzdušné, alebo káblové zemné. Konfigurácia sekundárnej siete dáva predpoklad spoľahlivej a bezporuchovej prevádzky, vzhľadom na zokruhovanie rozvodov a posilňovacích káblov. *Navrhujeme vzdušné vedenia nahradiť podzemnými káblovými.*

VVN rozvody :

Cez k.ú. Horný Kalník sú trasované VVN linky nadradenej prenosovej sústavy v správe Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústavy a.s. Bratislava.

Cez územie vedie trasa VVN vedení 220kV (l.č.V271) a 400kV (l.č.V493). Popri vedení 220kV je plánované vybudovanie novej trasy VVN vedenia 2x110 kV (ÚPN VÚC Žilinského kraja - ZaD č.4).

- ✓ VVN linka 220kV: číslo 271 Bystričany - Sučany
- ✓ ZVN linka 400kV : číslo V493 Horná Ždaňa - Sučany

Z nadradenej ÚPD, ktorou je ÚPN VÚC ŽK v znení zmien a doplnkov, vyplývajú požiadavky, ktoré je treba rešpektovať :

7. V oblasti nadradenej energetickej infraštruktúry :

7.6 chrániť územné koridory a plochy pre vedenia a zariadenia vo výhľade po roku 2025:

7.6.11 2x110 kV vedenie Košúty - Turčianske Teplice.

B) Navrhovaný stav

Obec Horný Kalník nemá v súčasnosti vybudovaný plynový rozvod. Územný plán navrhuje riešiť zásobovanie obce aj zemným plynom. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť navrhujeme dvojcestné zásobovanie energiou.

Tab. č. 22- Základné východiskové údaje o riešenom území

vstupné údaje	Etapizácia		
	stav r.2017	návrh r.2038	výhľad po r.2038
Trvalo obývané byty/b.j. – ks	62		
Výstavba nových bytov - ks		66	12
celkom bytov v r.2038			140
elektrické vykurovanie bytov - /ks		40	5

Tab. č. 23- Prepočet elektrického príkonu podľa druhu odberu v kW

Druh odberu	kW		
	stav r.2017	návrh r.2038	výhľad po r.2038
A Bytový fond b.j.			
- elektricky vykur. b.j.	1116		
- návrh elektric. vykur. b.j.		1188	1550
- zostatok			
Spolu :	1116	1188	1550
B Občianska vybavenosť			
- OÚ+KD	20		
- obchody	-	57	
- pohostinstvá, stravovanie	-	57	
- dom smútku	-	14	
- iné služby	-	28	
- verejné osvetlenie		3	
Spolu :	20	159	-
C Výroba	-	100	
Celkom A+B+C	1136	1573	1709
Súčasný výkon celkom A+B+C	415	552	640

Transformačné stanice 22/0,4 kV

V katastrálnom území obce sa v súčasnosti nachádzajú 2 trafostanice, vo vlastníctve SSE, a.s. , 1 nová kiosková a 1 zastaralá, umiestnená na betónových stĺpoch. Vzhľadom na návrh rozšírenia obytných plôch, výroby, občianskej vybavenosti a rekreácie, navrhujeme posilnenie distribučnej siete o novonavrhované trafostanice (viď tab. č. 24) tak, aby jednotlivé výbežky od zdroja neprekračovali 350 m.

Navrhujeme všetky vzdušné prípojky ku trafostaniciam nahradiť podzemnými kábovými prípojkami ako aj príslušné trafostanice vymeniť za kioskové do 630kVA. Konfigurácia sekundárnej siete dáva predpoklad spoľahlivej a bezporuchovej prevádzky, vzhľadom na zokruhovanie rozvodov a posilňovacích káblov.

inštalovaný výkon..... 880 kVA
súčasný výkon..... 415 kVA

Tab. č. 24 Transformačné stanice 22/0,4 kVA

Číslo TR	Odhadovaný výkon v kVA		Typ TR	umiestnenie TR
	stav	návrh		
TR č.01	630 kVA	630 kVA	kiosková	pred obcou

TR č.02	250 kVA	do 630 kVA	na betónových stĺpoch	pri družstve
TR č.03	-	do 630 kVA	kiosková	oproti kultúrnemu domu
TR č.04	-	do 630 kVA	kiosková	horný koniec - sever
TR č.05	-	do 630 kVA	kiosková	horný koniec - juh

Uvedené transformačné stanice ako aj ich napojenie zemnými káblami VN sa budú budovať postupne podľa požiadaviek na pribúdajúce odbery elektrickej energie. VN trasy navrhujeme prednostne umiestniť popri komunikáciách.

Distribučné sekundárne rozvody

Novonavrhované sekundárne rozvody pre bytovú sféru, občiansku vybavenosť, výrobu a služby budú budované ako jednoduchá podzemná mrežová sieť.

Existujúce sekundárne rozvody v obci ako aj rozvody verejného osvetlenia navrhujeme postupne nahradiť káblovými trasami v zemi.

Demontáž (prekládky) vzdušných vedení VN a VVN:

Všetky vzdušné vedenia VN a VVN v existujúcom obytnom území, tak isto aj v navrhovaných plochách výstavby navrhujeme preložiť a umiestniť tak, aby neobmedzovali naplánovaný rozvoj obytného územia. V súlade s platnými zákonmi pri zmene je potrebné riešiť zmenu na podzemné káblové vedenia, uložené popri cestách, v súlade s ÚPN-O obce Horný Kalník (výkres č.5 – Verejné technické vybavenie územia).

Verejné osvetlenie

V r. 2016 v záujme odstránenia havarijného stavu verejného osvetlenia, ako aj zníženia jeho energetickej náročnosti, pristúpila obec k rekonštrukcii a výmene trubíc (36W žiarivky).

Stav verejného osvetlenia je vyhovujúci.

Ochranné pásma

V zmysle § 43 zákona č.251/2012 Z. z. v znení neskorších prepisov treba rešpektovať ochranné pásma od krajných vodičov na každú stranu, resp. od elektrických staníc, resp. od káblových podzemných vedení:

- 220, 400 kV vedenie..... 25 m
- 110 kV vedenie..... 15 m
- 22 kV holé vzdušné vedenie..... 10 m
- kábel v zemi do 110kV..... 1 m
- trafostanica od konštrukcie..... 10 m
- transformovne VN/NN s vnútorným vyhotovením - OP je vymedzené oplotením, alebo obojstrannou hranicou objektu elektrickej stanice

B.13.3.2 ZÁSOBOVANIE ZEMNÝM PLYNOM

Základné údaje o riešenom území

Energetická koncepcia Slovenskej republiky, ktorej súčasťou je zásobovanie zemným plynom, navrhuje efektívne využitie existujúcich rozvodov pre všetky formy spotreby zemného plynu. Rozvojový program počíta so zvyšovaním podielu zemného plynu na energetickej bilancii pri zachovaní relácie ceny zemného plynu oproti ostatným primárnym zdrojom. Využitie plynu je vhodné aj z dôvodu minimálneho dopadu na životné prostredie.

Zásobovanie zemným plynom – súčasný stav

V súčasnosti nie je obec Horný Kalník plynofikovaná.

Zásobovanie zemným plynom – navrhovaný stav

ÚPN-O navrhuje zásobovanie obce aj zemným plynom. Navrhovaný plynovod bude napojený na existujúci plynový rozvod v obci Dolný Kalník rozvodom PE d 90 s tlakom 90 kPa. Napájací bod bude regulačná stanica VTL/STL, ktorá je situovaná v meste Martin a napojená na VTL plynovod Žilina - Martin - Prievidza DN 300 PN 25 MPa DN 200.

Využitie zemného plynu sa navrhuje komplexne (vykurovanie, príprava teplej úžitkovej vody, varenie). Novo navrhované plynové rozvody navrhujeme umiestniť vo verejných plochách, chodníkoch a zelených pásoch.

Navrhovaná konfigurácia trás dáva predpoklad na bezproblémovú prevádzku.

Nápočet potreby zemného plynu podľa TP 702 07:

a) Rodinné domy(varenie, vykurovanie, príprava TÚV)

Predpokladáme 70% rodinných domov plynofikovaných :

t.j. plánované RD 130 x 70% =	91 rodinných domov na plyn
spolu:	91
	$91 \times 1,5 = 136,5 \text{ m}^3/\text{hod}$
	$91 \times 3500 = 318.500 \text{ m}^3/\text{rok}$

Pre kategóriu MO (maloodber - firmy a organizácie s ročným odberom do 60 000 m³) sa nápočet odberu plynu vypočítal na základe prepočtu max. hodinového odberu plynu a ročného odberu v závislosti od uvedeného účelu využitia zemného plynu.

Poznámka:

Pri navrhovanom dvojcestnom zásobovaní energiami (ZPN+ elektrická energia) pre IBV, občiansku vybavenosť a výrobu pre budúcich odberateľov, budú rozhodujúce ekonomické faktory vzhľadom na aktuálnu a budúcu cenovú reláciu dodávateľov energií.

Súčasnú a budúcu potrebu tepelnej energie budú riešené palivami na zemný plyn a elektrickou energiou. Pre bytovú zástavbu sa odporúča zvýšiť percento elektricky vykurovaných bytov. Môžeme predpokladať, že sa objavia aj objekty s čiastočným využitím solárnej energie pre prípravu TUV ako doplnkovým zdrojom, prípadne spaľovanie biomasy.

V rámci riešenia ÚPN-O navrhujeme vybudovať novú sieť STL plynovodov na celom území obce s maximálnou možnosťou zokruhovať rozvody. Predložený návrh počíta so 70% plynofikáciou b.j. a 100% plynofikáciou občianskej vybavenosti. Vzhľadom na to, že navrhované lokality sú rozložené na rôznych miestach, ku každej je navrhnuté individuálne riešenie napojenia. Nové plynovody navrhujeme vybudovať z materiálu PE rady SDR 11, 17,6 – d 50 – d 90 mm.

Ochranné a bezpečnostné pásma

Podľa zákona je potrebné dodržať pásmo ochrany od osi plynovodu na každú stranu :

Ochranné pásmo :	STL a NTL v zastavanom území obce	1 m
Bezpečnostné pásmo :	STL plynovod v nezastavanom území	10 m
	STL a NTL v z.ú. určí dodávateľ plynu	

B.13.3.3 ZÁSOBOVANIE TEPELNOU ENERGIU

Obec Horný Kalník patrí od oblasti s vonkajšou výpočtovou teplotou -15°C. Zásobovanie teplom je decentralizované. V území sa nenachádza väčší zdroj tepla, ktorý by prevzal funkciu centrálného tepelného zdroja. Teplo sa pripravuje lokálne v domových kotolniciach spaľovaním uhlia a dreva, v domových plynových kotolniciach alebo elektrickými kotlami alebo elektrickými priamovýhrevnými telesami. Objekt občianskej vybavenosti je vykurovaný elektrickou energiou.

Zásobovanie teplom má tiež značný vplyv na životné prostredie a stupeň znečistenia ovzdušia. Rozvoj zásobovania teplom musí vychádzať z energetickej koncepcie SR, ÚPN VUC Žilinského kraja, z koncepcie územného rozvoja obce a tiež z hodnotenia prínosu pre životné prostredie. Rozvoj zásobovania teplom je potrebné uskutočňovať v zmysle platnej legislatívy (§ 31 zákona č.657/2004 o tepelnej energetike, v znení zákona č.99/2007 Z.z., a zákona č.184/2011 Z.z.) a v súlade s dlhodobou koncepciou Energetickej politiky SR.

Je potrebné vytvárať priaznivé podmienky a podporovať intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov v systémovej energetike s vylúčením negatívneho dopadu na charakter krajiny. Navrhujeme budúce potreby tepelnej energie na vykurovanie, prípravu teplej vody a varenie riešiť (po vybudovaní plynofikácie obce) palivom zemný plyn v kombinácii so solárnou energiou a s využitím tepelných čerpadiel (elektrická energia), prípadne využiť ako palivo biomasu, resp. obnoviteľné a fosílné energie. Navrhované riešenie bude mať priaznivý dopad na čistotu ovzdušia, najmä počas vykurovacej sezóny.

B.13.3.4 NAPOJENIE ÚZEMIA NA TELEKOMUNIKAČNÉ A INFORMAČNÉ SIETE

Poštová prevádzka

V obci sa nenachádza samostatná poštová prevádzka. Najbližšia pošta sa nachádza v obci Dražkovce. Poštové služby (odosielacie) sú zabezpečované cez poštovú schránku umiestnenú na budove obecného úradu.

Telekomunikačné a informačné siete

Obec je napojená na digitálnu telefónnu ústredňu, ktorá patrí do UTO Martin. Ústredňa je pripojená na hlavnú - riadiacu digitálnu ústredňu v Martine prostredníctvom optického kábla. V súčasnosti je možnosť pripojenia vysokorychlostného prenosu dát.

Územie je pokryté signálom všetkých mobilných operátorov Orange, T-Mobile, O2 a Telekom, V k. ú. sa nenachádzajú žiadne vysielacie.

Pokrytie internetom je zabezpečené cez optický kábel.

Vzdušné vedenie v obci je potrebné nahradiť podzemným vedením.

Miestny rozhlas

Miestny informačný systém je zameraný na dôležité obecné informácie, správy a oznámenia. Jeho nositeľom je aj miestny rozhlas. Ústredňa je situovaná na obecnom úrade. Z nej sú vyvedené vzdušné vývody smerujúce do obce. Rozvod tvoria prevažne samostatné oceľové stožiare s konzolami a izolovanými vodičmi a smerovými reproduktormi. Signál pokrýva celé súčasné zastavané územie. Plní aj úlohu prostriedku pre varovanie obyvateľstva.

Rozvody sú staré, súčasný stav nevyhovuje požiadavkám na nové technológie - je potrebné uvažovať o zmene na bezdrôtový systém. Je potrebné jeho rozšírenie do všetkých novonavrhovaných lokalít.

Tranzitné siete

V katastrálnom území sa nachádzajú podzemné telekomunikačné vedenia (diaľkové káble) v majetku spoločnosti Slovak Telekom a.s..

Ochranné pásma

V zmysle zákona č.610/2003 Z. z. pre ochranu trás optických a metalických káblov v území treba rešpektovať a dodržať ochranné pásmo 1,5 m od trasy ich pokládky.

B.13.3.5 POŽIADAVKY CIVILNEJ OCHRANY

- spôsob a rozsah ukrytia obyvateľstva riešiť v zmysle platného znenia zákona o civilnej ochrane obyvateľstva (v súčasnosti zák. č.42/1994 Z.z., úplné novelizované znenie zák.č.47/2012 Z.z.) a vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z.z. (novelizovaná vyhl.č.399/2012 Z.z.) o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany,
- spôsob a rozsah ukrytia zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti právnických a fyzických osôb riešiť v zmysle platného znenia zákona o civilnej ochrane obyvateľstva (v súčasnosti zák. č.42/1994 Z.z., úplné novelizované znenie zák.č.47/2012 Z.z.) a vyhlášky MV SR č. 532/2006 Z.z. (novelizovaná vyhl.č.399/2012 Z.z.) o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany,
- technický prostriedok pre varovanie obyvateľstva a vyrozumenie osôb (siréna) podľa vyhlášky MV SR č.388/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečovanie technických prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany v znení neskorších prostriedkov sa na území obce nenachádza, jeho funkciu plní miestny rozhlas
- v prípade umiestnenia nehnuteľnosti do:
  - a) územia v blízkosti miestnych vodných tokov -
    - a1) pre upresnenie rizika záplav je potrebné zabezpečiť u oprávnenej odbornej organizácie určenie plôch, ohrozených 50 a 100 ročnou vodou (hydrotechnický výpočet), vzhľadom na fakt, že pre územie v súčasnosti nie sú k dispozícii hranice územia ohrozeného 50, resp. 100 ročnou vodou; v prípade realizácie stavebných zámerov v potenciálne zaplavovanom území si musí investor zabezpečiť adekvátnu protipovodňovú ochranu navrhovanej zástavby na vlastné náklady, spolu s príslušnou projektovou dokumentáciou, ktorú bude potrebné vopred prerokovať a odsúhlasiť so správcom toku,
    - a2) nakoľko pre všetky vodné toky nebol doteraz určený rozsah inundačného územia, pred výstavbou v lokalitách, situovaných v bezprostrednej blízkosti vodných tokov, bude potrebné vypracovať hladinový režim tokov a následne vlastnú výstavbu situovať mimo zistené inundačné územie nad hladinu Q100 - ročnej veľkej vody, resp. stanoviť ochranu riešeného územia vodohospodárskou stavbou, reguláciou alebo ohradzovaním vodného toku; projektovú dokumentáciu navrhovanej ochrany, ktorej súčasťou bude hydrotechnický výpočet so zistením hladiny pri Q100, je potrebné prerokovať a odsúhlasiť so správcom vodného toku.
  - b) územia so stabilizovaným alebo potenciálne zosuvným územím je výstavba podmienená inžiniersko-geologickým prieskumom, územia s výskytom aktívnych svahových deformácií nie sú vhodné na stavebné účely,
- v záujme zabezpečenia ochrany pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so zákonom č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.

B.14 KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE**B.14.1 Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy**

Stále intenzívnejšie negatívne prejavy a dôsledky zmeny klímy vyvolali aj na Slovensku potrebu identifikovať a navrhnuť preventívne adaptačné opatrenia, ktorými by sa v budúcnosti mali minimalizovať nepriaznivé dôsledky zmeny klímy v jednotlivých oblastiach prírodného a sociálneho prostredia. V tejto súvislosti MŽP SR vypracovalo „Stratégiu adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy (prijaté uznesením vlády SR č.148/2014). V r.2017 vypracovalo MŽP jej aktualizáciu (prijatá uznesením vlády SR č.478/2018). Aplikáciou príslušných navrhnutých adaptačných opatrení má aj územný plán obce vytvoriť základné územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie.

Z navrhovaných opatrení sú pre riešené územie aktuálne nasledovné adaptačné opatrenia pre sídelné prostredie :

Opatrenia voči zvýšenému počtu tropických dní a častejšiemu výskytu vln horúčav

- koncipovať urbanistickú štruktúru sídla tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu; vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov, cyklistov v meste,
- zabezpečiť a podporovať zamedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napr. vhodnou orientáciou stavby k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, využívaním svetlých farieb a odrazových povrchov na budovách,
- vytvárať trvalé resp. dočasné prvky tienenia na verejných priestranstvách a budovách,
- zabezpečiť ochladzovanie interiérov budov,
- zabezpečiť, aby dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra boli prispôsobené klimatickým podmienkam,
- zvyšovať podiel vegetácie a vodných prvkov v sídlach, osobitne v zastavaných centrách miest,
- zabezpečiť revitalizáciu, ochranu a starostlivosť o zeleň v sídlach,
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v sídle v prepojení do priľahlej krajiny; podporiť zriadenie sídelných lesoparkov,
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu, statickej a ekologickej stability drevín; prispôsobiť výber drevín pre výsadbu klimatickým podmienkam, pri voľbe druhov uprednostňovať pôvodné a nealergénne druhy pred inváznymi,
- podporovať vertikálne zazelenenie a zvýšiť podiel zelených striech a fasád,
- zachovať a zvyšovať podiel vegetácie v okolí dopravných komunikácií,
- zabezpečiť starostlivosť, údržbu a budovanie vodných plôch,
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v zastavanom území aj mimo zastavaného územia obce.

Opatrenia voči extrémnym poveternostným situáciám (búrky, víchrice, tornáda)

- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii, napr. ochranou a výsadbou vetrolamov a živých plotov,
- zabezpečiť a podporovať výsadbu spoločenstiev drevín a aplikáciu prenosných zábran v územiach mimo z. ú. sídiel pre zníženie intenzity víchric a silných vetrov.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha

- zabezpečiť udržateľné hospodárenie s vodou v sídlach,
- podporovať a zabezpečiť zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov,
- zabezpečiť a podporovať zvýšené využívanie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajinej pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov,
- minimalizovať podiel nepriepustných povrchov a nevytvárať nové nepriepustné plochy na antropogénne ovplyvnených pôdach v urbanizovanom území sídla,
- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody,
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržovanie a infiltráciu dažďových vôd v sídlach, osobitne v zastavaných centrách sídiel,
- zabezpečiť racionalizáciu využívania vody v budovách a využívanie odpadovej "sivej" vody,
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodných sieťach,
- v menších obciach podporovať výstavbu domových čistiarní odpadových vôd a koreňových čistiarní,
- zabezpečiť starostlivosť, údržbu, revitalizáciu a budovanie vodných plôch a mokradí.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu extrémnych úhrnov zrážok

- zabezpečiť protipovodňovú ochranu sídiel,
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu,

- zabezpečiť používanie a plánovanie priepustných povrchov, ktoré zabezpečia prirodzený odtok vody a jej vsakovanie do pôdy,
- zabezpečiť zadržiavanie strešnej vody, napr. strešnými alebo dažďovými záhradami,
- zabezpečiť budovanie dažďových záhrad, vsakovacích a retenčných zariadení, mikromokradí, depresných mokradí,
- diverzifikácia odvádzania dažďovej vody (do prírodných alebo umelých povrchových recipientov, do kanalizácie iba v nevyhnutnom prípade),
- zabezpečiť dostatočnú kapacitu prietoku kanalizačnej sústavy,
- zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy.

B.14.2 Ochrana ovzdušia

Riešené územie sa nachádza cca 5,5 km východne od priemyselnej aglomerácie Martin – Vrútky. V obci Horný Kalník a jej blízkom okolí sa v súčasnosti nenachádzajú významní znečisťovatelia ovzdušia. Kvalita ovzdušia v obci nie je ovplyvnená prevádzkovateľmi vyžadujúcimi integrovanú prevenciu a kontrolu znečisťovania - IPKZ (<http://ipkz.enviroportal.sk>).

Priamo v obci sú lokalizované len malé zdroje znečistenia, ktoré spôsobujú miestne znečistenie ovzdušia - *lokálne kúreniská* (hlavne počas zimnej vykurovacej sezóny a zhoršených rozptylových podmienok), sčasti aj cesta III/2148 prechádzajúca cez obec – vzhľadom však na to, že nejde o hlavný ťah, frekvencia na nej nevytvára významné zhoršenie ovzdušia riešeného územia.

V širšom okolí (územie okresu Martin) sú činné prevádzky priemyselnej výroby emitujúce do ovzdušia znečisťujúce látky. Územie miest Martin a Vrútky bolo v roku 2010 zaradené do oblasti č. 9 riadenia kvality ovzdušia (znečisťujúca látka PM10). Lokálne znečistenie ovzdušia sa vo Vrútkach nemonitoruje. V blízkosti sa nachádzajú monitorovacie stanice lokálneho znečistenia ovzdušia v Žiline, Ružomberku a v Martine.

Na zlepšenie kvality ovzdušia navrhujeme:

- *podporovať intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov*
- *rešpektovať všetky legislatívne predpisy v oblasti ochrany ovzdušia*
- *komunikácie na území obce riešiť so spevneným, bezprašným povrchom*
- *zabezpečiť kropenie ciest a vysušených depónií vyťaženého materiálu z hľadiska ochrany ovzdušia a vplyvu na zdravie obyvateľstva najmä v období zvlášť nepriaznivých podmienok (suchých a teplých dní). Zdravotné riziká sú pri emisiách tuhých znečisťujúcich látok do voľného ovzdušia v danej lokalite pri dodržaní technologických postupov krátkodobo prípustné.*

B.14.3 Ochrana povrchových a podzemných vôd

Voda je nenahraditeľnou zložkou životného prostredia všetkých rastlinných a živočíšnych ekosystémov a mnohých technologických procesov. Škody na životnom prostredí spôsobuje nielen jej nerovnomerný výskyt v priestore a čase, ale aj jej kvalita. Výskyt vody ovplyvňujú prírodné podmienky. Jej kvalitu ovplyvňuje predovšetkým ľudská činnosť v území s negatívnym alebo pozitívnym dopadom. Preto je správanie sa človeka pri nakladaní s vodami legislatívne usmerňované. Hlavným právnym predpisom je zákon č. 364/2004 Z. z. v znení novelizácie 384/2009 Z. z. O vodách – vodný zákon, v znení neskorších predpisov.

Ochrana vodných zdrojov je potrebné chápať ako integrovanú ochranu kvality a kvantity podzemných a povrchových vôd. Rozhodujúcim faktorom pri ochrane kvality vodných zdrojov je problematika zdrojov znečisťovania vôd, či už s priamym alebo nepriamym dopadom na vodné zdroje.

Ochrana množstva vôd, kvantitatívna ochrana, je založená na zvyšovaní akumulácie schopnosti krajiny a na kontrole dodržiavania vypočítaných hodnôt pre odoberané množstvá vôd. Za tým účelom sa stanovujú limity využívania zásob podzemných vôd (ekologické limity), ako aj záväzné minimálne prietoky.

B.14.3.1 Legislatívna ochrana vôd

Ochrana vodného bohatstva vyplýva zo zákona č. 364/2004 Z. z. O vodách – vodný zákon v znení neskorších predpisov a delí sa podľa stupňa a spôsobu ochrany na :

všeobecnú ochranu - platnú pre celé územie SR. Predstavuje povinnosť vyžiadania povolenia vodohospodárskeho orgánu pri nakladaní s vodami podľa § 8 vodného zákona. V katastrálnom území obce sa jedná o povolené odbery

širšiu, regionálnu ochranu – realizovanej formou chránených vodohospodárskych oblastí. Chránená vodohospodárska oblasť (CHVO) je územie, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvorí významnú prirodzenú akumuláciu vôd. Podmienky ochrany vôd v CHVO sú upravené v § 31 zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách. *Do k. ú. Horný Kalník nezasahuje.*

sprísnenú, špeciálnu ochranu – pre využívané vodné zdroje na pitné účely, vyplýva z § 30, § 31 zákona č. 384/2009 Z. z. a realizuje sa formou stanovenia pásiem hygienickej ochrany (PHO) pre všetky využívané zdroje pitnej vody a § 65 odst. 13 Národnej rady SR č. 277/1994 Z. z. o zdravotnej starostlivosti

v znení zákona č. 241/1988 Z. z. a realizuje sa formou vyhlásenia ochranných pásiem (OP). V katastrálnom území obce sa nenachádzajú zdroje pitných vôd.

B.14.3.2 Zdroje znečistenia vôd

S ochranou a kvalitou vôd úzko súvisia zdroje znečistenia vôd. Zdrojom znečistenia vôd v území sú bodové a plošné znečistenia. Rozhodujúcimi zdrojmi bodového znečistenia sú vypúšťané odpadové vody, komunálne, ale aj priemyselné. Zdroje plošného znečistenia sú ťažšie identifikovateľné než bodové, ale ich účinky sú rovnako dlhodobé a ťažko odstrániteľné. Najväčšími zdrojmi plošného znečistenia sú: poľnohospodárstvo, odkaliská a rozptýlené skládky, kontaminované závlahové, ale i zrážkové vody.

Znečistenie povrchových vôd

Podľa nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 617/2004 (v súlade so smernicou Rady 91/676/EEC o ochrane vôd pred znečistením dusičnanmi pochádzajúcich z poľnohospodárskych činností) sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti :

§ 1 Za citlivé oblasti sa ustanovujú vodné útvary povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky alebo týmto územím pretekajú.

§ 2 (1) Za zraniteľné oblasti sa ustanovujú pozemky poľnohospodársky využívané v katastrálnych územiach obcí, ktorých zoznam je uvedený v prílohe č. 1. Horný Kalník nie je zaradený do predmetného zoznamu. Najbližšiu zraniteľnou oblasťou pri riešení k. ú. je Dolný Kalník.

Dusičnany NO^3 v povrchových vodách dosahujú v Hornom Kalníku nižšie hodnoty koncentrácie v porovnaní s napr. Dolným Kalníkom. Riešené k. ú. má hodnotu kvality vody v povrchových tokoch z hľadiska obsahu dusičnanov - $11,6 \text{ mg.l}^{-1}$.

Koncentrácie fosforečnanov (PO^4) v povrchových vodách dosahujú v rámci k. ú. najvyššie hodnoty ($0,17 \text{ mg.l}^{-1}$) v okolí intravilánu a na západe k. ú. Vo zvyšku katastra klesajú na úroveň $0,09 \text{ mg.l}^{-1}$ (<http://apl.geology.sk/atlaspv/>).

Znečistenie podzemných vôd

Potenciálnym nebezpečenstvom je poľnohospodárske znečistenie prejavujúce sa zvýšenými koncentraciami zlúčenín dusíka, fosforu, draslíka a stopových prvkov vo vode. Obdobné kontaminácie u podzemných vôd sa pripisujú nesprávnemu silážovaniu, nesprávnemu skladovaniu a manipulácii tuhých a tekutých exkrementov živočíšnej výroby.

Z hľadiska pôsobenia sú poľnohospodárske zariadenia (najmä lokalizáciou a technickým stav zariadení živočíšnej výroby) zaradené medzi faktory so strednou intenzitou negatívnych vplyvov, ktoré ovplyvňujú svoje okolie (zvýšené hladiny hluku, zápach, vznik odpadov, výskyt hnojísk- riziko kontaminácie spodných vôd).

Podľa atlasu podzemných vôd (Rapant, Vrana, Bodiš et al. 2011) je stupeň znečistenia podzemných vôd na celom území k. ú. v koncentrácii $2,01\text{-}3 \text{ mg.l}^{-1}$ (zdroj: <http://mapserver.geology.sk/atlaspv/>)

Vzhľadom na to, že obec nie je napojená na kanalizáciu, naďalej bude *dochádzať k potenciálnemu znečisťovaniu vodných tokov splaškami z domov, resp. únikom z domových žump.* (Nie všetky splaškové vody od individuálnych producentov sú akumulované vo vodotesných žumpách). Potenciálnym zdrojom možného znečistenia sú *prípadné havarijné úniky škodlivých látok z mechanizácie používanej v poľnohospodárstve a lesníctve. Ďalším zdrojom možného znečistenia a zanášania toku sú splachy pôdy do toku z nevhodne realizovaných lesohospodárskych aktivít, ďalej z plôch postihnutých preháňaním hospodárskych zvierat na miesta pastvy, ako aj voľba nevhodných foriem obhospodarovania pôd a výskyt čiernych skládok odpadov (prevažne komunálny a stavebný odpad).*

Okrem dodržiavania legislatívne stanovenej ochrany vôd sa treba zamerať na elimináciu znečistenia vôd postupným odstraňovaním zdrojov plošného a bodového znečistenia.

- vybudovať splaškovú kanalizáciu
- voliť vhodné formy obhospodarovania poľnohospodárskych pozemkov – orba po vrstevnici a pod.
- likvidovať všetky skládky komunálneho a stavebného odpadu v k.ú.
- realizovať protihavarijné systémy na zabránenie úniku škodlivých látok, monitorovať kvalitu vôd v lokalitách prevádzok s látkami škodiacimi vodám
- obmedziť plošné znečistenie t.j. vykonať opatrenia na znižovanie vodnej erózie na poľnohospodárskej pôde, obmedzovať hnojenia priemyselnými hnojivami a používanie pesticídov
- sanovať plochy postihnuté preháňaním hospodárskych zvierat

B.14.4 Ochrana územia pred povodňami

Vzhľadom na možné prívalové dažde a povodne v rámci zastavaného územia obce je potrebné rešpektovať pri rozvoji územia :

- Povodňový plán záchranných prác obce, 2012
- zákon č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami
- vykonať opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia vodných tokov
- nepoužívať pri ťažbách v lesoch ťažké ťažobné mechanizmy (vytvárajú hlboké koľaje urýchľujúce odtok dažďovej vody z krajiny)
- vrátiť sa k jemnejším spôsobom obhospodarovania, nepovoľovať budovanie ďalších lesných ciest-odľahlé časti lesov by mali zostať ako prvky, ktoré stabilizujú vodný režim v lese
- neregulovať vodné toky v lesoch a nerúbať les v okolí vodných tokov
- je potrebné zamedziť orbám až na hranicu vodných tokov – stanoviť pás ktorý by ostal ako TTP alebo brehový porast

B.14.5 Ochrana pôdy

Väčšina tunajších pôd bola ovplyvnená činnosťou človeka. Nesystémové úpravy v krajine, ako napr. likvidácia rozptýlenej zelene, neopodstatnené melioračné úpravy a rekultivácie, narušili vodný režim v krajine (vysoký výpar, pokles hladiny podzemných vôd, urýchlenie odtoku vody) a podporili negatívny vplyv vodnej a veternej erózie, a tiež zasoľovanie pôd.

Z uvedeného dôvodu je nevyhnutná ochrana a kultivácia pôdneho krytu, ktorá vyplýva aj zo vstupu Slovenskej republiky do európskych štruktúr. Obec sa preto musí pri výkone činností v oblasti ochrany pôd riadiť platnou legislatívou.

Podľa zák. č. 57/2013 Z.z., ktorým sa novelizoval zákon č.220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, je potrebné chrániť najkvalitnejšiu pôdu v katastrálnom území.

Kontaminácia pôdy

Potenciálne nebezpečenstvo kontaminácie pôdy predstavujú skládky odpadu. Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra sa v riešenom území evidujú 2 odvezené skládky odpadu. Ďalšími zdrojmi znečistenia pôdnych zdrojov sú:

- chemizácia (hnojenie priemyselnými hnojivami),
- koncovka chovu hospodárskych zvierat (vývoz tekutých odpadov), priesaky z poľnohospodárskej výroby. Riziko kontaminácie pôdy vzniká aj pri dočasnem uskladňovaní hnoja v nezabezpečených hnojiskách v extraviláne
- úniky zo žump a septikov

Podľa hodnotenia plošnej kontaminácie pôd sú v riešenom katastri nekontaminované pôdy.

Erózia pôdy

Pôdna erózia sa v našich pôdno-klimatických podmienkach najčastejšie vyskytuje ako vodná a veterná erózia pôdy. Samotný erózný proces zahŕňa čiastkové subprocessy, ktorými je pôdny materiál uvoľnený (dezintegrácia pôdneho povrchu), transportovaný (po pôdnom povrchu) a sedimentovaný (v svahových depresiách). Potenciálne extrémnou vodnou eróziou je ohrozená viac než polovica poľnohospodárskej pôdy okresu (predovšetkým kambizeme a rendziny - plytké pôdy na strmých svahoch), protierózna ochrana väčšiny týchto pôd je však zabezpečená zatrávením (stupeň zornenia v okrese dosahuje len 42% PP).

Pri rekognoskácii terénu riešeného k.ú. boli vizuálne zaznamenané erodované plochy - rozorávané plochy s veľkým sklonom. V niektorých častiach riešeného k.ú. sú orané aj relatívne strmé svahy, čo so sebou nesie vysokú mieru pôdnej erózie. Erodované svahy sú situované aj priamo nad zástavbou rodinných domov, v prípade privalových dažďov tak hrozia aj väčšie škody na majetku obyvateľov.

V návrhu ÚPN-O je potrebné rešpektovať:

- *realizovať zasakovací pás slúžiaci na stabilizáciu svahu po ľavej strane cesty v intraviláne (smerom od Martina), ktorý je v Atlase stability svahov vyhodnotený ako rajón nestabilných území. Pás predstavuje minimálne 7m široký pruh v smere vrstevnice, ktorého prvoradou funkciou je premena povrchového odtoku vody na podpovrchový ako prevencia a ochrana pred možným ohrozením obydli pod svahom v prípade náhlych privalových dažďov. Plocha zasakovacieho pásu by mala byť pokrytá trvalou vegetáciou - trávny porast doplnený o kry a stromy a mal by z nej byť vylúčený pohyb ťažkých mechanizmov zhuťňujúcich pôdu. V prvých rokoch by mal byť trávny porast udržiavaný kosením (1 - 2 krát ročne) s odstraňovaním pokosenej biomasy ale zároveň s ochraňovaním vysadených drevín. Ak vysadené dreviny začnú po čase vytvárať zapojený porast, tieto časti už kosené nebudú.*

B.14.6 Hluk

Zdrojom hluku v obci môže byť do určitej miery doprava po ceste III/2148 prechádzajúca cez obec.

Vzhľadom na umiestnenie obce mimo hlavných dopravných ťahov, nie je dopravné zaťaženie také veľké, aby bolo treba uvažovať o špeciálnych protihlukových opatreniach. Účinky hluku možno zmierniť

stavebnými úpravami objektov použitím zvukovoizolačných okien a dverí, omietok, zmenou dispozície, oplatením.

Poznámka:

Prípadným zdrojom hluku by v budúcnosti mohla byť navrhovaná rýchlostná cesta R3 (ak by sa realizovala cez k.ú. Horný Kalník, čo však nepredpokladáme - vid' stanovisko Národnej diaľničnej spoločnosti k začiatku obstarávania ÚPN - O Horný Kalník pod č. j. 7241/38323/30101/2017 zo dňa 12.04.2017). V takomto prípade je potrebné, zo strany investora, urobiť také protihlukové opatrenia v súlade s platnou legislatívou, aby negatívne nezasahovali do obytného prostredia.

B.14.7 Elektrosmog

Elektrosmog je každé elektromagnetické žiarenie, ktoré je umelo človekom vyrobené a teda nie prírodného charakteru. Zvyčajne je elektrosmog rozdelený do dvoch typov:

- nízkofrekvenčný elektrosmog do 1MHz (trakčné vedenie železníc, vysokonapäťové vedenie, transformátory, úsporné žiarovky, spotrebná elektronika ...),
- vysokofrekvenčný elektrosmog 1 MHz a viac (mobilné telefóny, základňové stanice BTS, rozhlasové a televízne vysielacie, Wi-Fi, Bluetooth, satelity, radary ...).

Každé elektromagnetické žiarenie sa skladá z elektrických a magnetických zložiek.

Elektromagnetické pole pochádza z káblov, nie zo stožiarov elektrického vedenia. Najvyššia úroveň polí je na strane prostredných vodičov v káblach. Ako ďaleko sú polia šírené, závisí na napätí linky (elektrické pole) a prúdu, ktorý káblom preteká (magnetické pole). Čím vyššie je napätie alebo prúd, tým ďalej sa polia šíria. Jediný spôsob, ako získať spoľahlivú predstavu o veľkosti polí z vysokonapäťových rozvodov je meranie.

Úrovně magnetického poľa pravdepodobne klesajú na úrovni asi 120 metrov od 400 kV a 220 kV linky, 100 metrov od vedenia 110 kV, 50 metrov od 22 kV, 25 m od vedenia 11 kV. Veľké elektrické pole okolo napájacích káblov priťahuje všetky druhy vzdušných znečisťujúcich častíc, vrátane tých škodlivých. Elektrické pole sa výrazne znižuje takmer všetkými stavebnými materiálmi, s výnimkou klasického skla. Stromy a kríky tiež znižujú elektrické polia.

V návrhu územného plánu sa v zastavanom území obce navrhuje náhrada vzdušných vedení za podzemné, čo zabezpečuje aj ochranu pred žiarením.

B.14.8 Nakladanie s odpadmi

Obec Horný Kalník nemá spracovaný Program odpadového hospodárstva a riadi sa Krajským programom odpadového hospodárstva Žilinského kraja.

Zber, odvoz a uloženie odpadu z obce Horný Kalník zabezpečuje zmluvný dodávateľ – spoločnosť Brantner Fatra, s.r.o. z Martina. Obec má zavedený dobrý systém zberu separovaného odpadu – komponenty : papier, sklo, PET fľaše, kovový odpad, šatstvo, ...Na území obce sa nachádzajú 4 zberné miesta.

Zneškodňovanie odpadov zo žump zabezpečuje Brantner Fatra s.r.o. Martin odvozom do ČOV Vrútky.

Opatrenia na zníženie množstva odpadov:

- naďalej vyvážať tuhý komunálny odpad (TKO) a stavebný odpad na riadenú skládku odpadov mimo k.ú. obce (Martin-Kalnô)
- v katastrálnom území neuvažovať o zriadení skládok odpadov
- zabezpečiť sanáciu a rekultiváciu území po nepovolených skládkach odpadov
- zabezpečiť dôslednú separáciu odpadov systémom separovaného zberu na zberných miestach v rámci obce
- v obci dôsledne dodržiavať systém individuálneho separovaného zberu v každej domácnosti
- kontajnery na separovaný odpad (primárnu separáciu odpadov z komunálneho odpadu) umiestniť: pri Obecnom úrade, pri bytovom dome, vo všetkých novonavrhovaných obytných plochách

Obec nemá vybudované zberné zariadenie na separovaný odpad (zhromažďovanie, predbežné triedenie, dočasné uloženie odpadu na účely prepravy do zariadenia na spracovanie odpadov) - zberný dvor.

V katastrálnom území eviduje Štátny geologický ústav Dionýza Štúra 2 odvezené skládky odpadov. V ÚPN-O je potrebné:

- zabezpečiť sanáciu a rekultiváciu území po nepovolených skládkach odpadov, pred prípadnou výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum

B.15 VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH ÚZEMÍ, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV

V katastrálnom území obce sa nenachádzajú objekty, na ktoré by sa vzťahovala ochrana ložísk nerastných surovín, staré banské diela, evidované Štátnym geologickým ústavom Dionýza Štúra .

V katastri sa nenachádza prieskumné územie.

Nenachádzajú sa tu lokality, ani nie sú dotknuté záujmy chránené banskými predpismi.

B.16 VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU

V katastrálnom území obce si zvýšenú ochranu vyžadujú plochy súvisiace s návrhom ochrany území stanovených v R-ÚSES, zapracovaných v KEP a s následným prevzatím do návrhu ÚPN – O Horný Kalník. Jedná sa o územia, ktoré sú súčasťou samostatnej kapitoly :

- ✓ biocentrá lokálneho významu
- ✓ biokoridor regionálneho významu
- ✓ genofondové lokality

Tieto ekologicky hodnotné územia je potrebné chrániť pred poškodením, nevhodnými zásahmi, zničením – napr. odvodnením, zasypaním, ap.

V riešenom území nie sú k dispozícii mapy s určením záplavového územia.

V k. ú. sú podľa údajov Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ) Bratislava evidované 2 odvezená skládky odpadov, ktoré sú vyznačené v ÚPN-O.

V predmetnom území sú v súčasnosti evidované 3 územia svahových deformácií - potenciálne, vyznačené v ÚPN-O.

Katastrálne územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika.

V riešenom území je potrebné rešpektovať evidované územia podľa osobitných predpisov, t.j. vymedzené plochy vyžadujúce si zvýšenú ochranu - riziká stavebného využitia územia:

- 1) evidované svahové deformácie - potenciálne (viď výkres č.2_Komplexný urbanistický návrh.... v M 1:10000) vyžadujúce zvýšenú ochranu v súlade s Vyhláškou MŽP č.55/2001 Z. z., § 12 odst. 4, písm. o) - vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom potenciálnych a stabilizovaných zosuvov je potrebné posúdiť a overiť inžinierskogeologickým prieskumom; v územiach s aktívnym zosuvom ÚPN-O nenavrhuje žiadne funkčné využitie,
- 2) katastrálne územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika. Celé súčasné a navrhované zastavané územie spadá do stredného radónového rizika. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č.98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarovania pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia,
- 3) 2 evidované odvezené skládky odpadov, podľa údajov ŠGÚDŠ Bratislava.(viď výkres č.2 Komplexný urbanistický návrh.... v M 1:10000) - pred akoukoľvek výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum

B.17 VYHODNOTENIE DÔSLEDKOV STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE A LESNÝCH POZEMKOCH**B.17.1 Predmet stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde v ÚPN-O HORNÝ KALNÍK**

V k. ú. obce Horný Kalník sú zábery PP riešené v zastavanom území obce a v priamom dotyku s ním. Rozvoj obce nie je možný bez toho, aby sa zaberali aj osobitne chránené pôdy, vzhľadom na fakt, že v takmer celom zastavanom území a na plochách v priamej nadväznosti na zastavané územie sa vyskytujú hlavne tieto pôdy. Navrhované rozvojové plochy priamo nadväzujú na doterajšiu zástavbu.

B.17.1.1 Použité podklady

- Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy č.220/2004 Z. z. v znení jeho novelizácie č.57/2013 Z. z.,
- Nariadenie vlády SR č.58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy,
- Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva SR č.508/2004 Z.z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení vyhl. 59/2013 Z.z.,
- urbanistické riešenie ÚPN-O Horný Kalník,
- mapové podklady s vyznačenými hranicami a 7 miestnym kódom BPEJ (NPPC- Výskumný ústav pôdoznalectva a ochrany pôdy Banská Bystrica),
- vyjadrenie Hydromeliorácií, š.p., k existencii hydromelioračných zariadení, vrátane mapovej prílohy s vyznačením zariadení.

B.17.1.2 Pôdne pomery a kvalita pôdy

Pôdy, dotknuté navrhovaným záberom, sú prevažne na miernych svahoch. Z hľadiska hodnotenia typologicko-produkčných kategórií prevládajú v riešenom území produkčné trvalé trávne porasty a menej produkčné trvalé trávne porasty. V záberoch pre nepoľnohospodárske využívanie sú zastúpené orné pôdy, trvalé trávne porasty a záhrady.

Podľa zák. č. 57/2013 Z.z., ktorým sa novelizoval zákon č.220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy, je potrebné chrániť najkvalitnejšiu pôdu v katastrálnom území. Podľa Nariadenia vlády SR č.58/2013 Z.z. v katastrálnom území Horný Kalník sú to poľnohospodárske pôdy nasledovných BPEJ: 0712003, 0729003, 0764423, 0812003, 0863402, 0864403, 0864423, 0869202, 0869402..

Pôdne pomery

Pôdny typ je základnou identifikačnou jednotkou morfogenetické i agronomickej kategorizácie pôd. Pôdne typy sú definované súborom diagnostických horizontov a ich najdôležitejších vlastností získaných dlhodobým vývojom v prírodných podmienkach i kultiváciou (zdroj: www.vupop.sk).

V riešenom území sa nachádzajú nasledovné pôdne typy na poľnohospodárskej pôde - fluvizeme, rendziny a kambizeme.

Charakteristika pôd na základe bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek

BPEJ	Popis pôdnych typov
0712003	fluvizeme glejové, ťažké, na rovine, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0729003	čiernice typické a čiernice glejové, na rovine, bez skeletu v pôdy hlboké (viac ako 60 cm)
0764423	kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách, na strednom svahu, stredne skelotovité, pôdy hlboké (viac ako 60 cm)
0812003	fluvizeme glejové, ťažké, na rovine, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0863402	kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyša, na strednom svahu, južnej, východnej a západnej expozícií, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0864403	kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyša, na strednom svahu, južnej, východnej a západnej expozícií, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0864423	kambizeme typické na minerálne bohatých zvetralinách flyša, na strednom svahu, stredne skelotovité, stredne hlboké
0869202	kambizeme pseudoglejové na flyši, na miernom svahu, južnej, východnej a západnej expozícií, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0869402	kambizeme pseudoglejové na flyši, na strednom svahu, južnej, východnej a západnej expozícií, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0870203	kambizeme pseudoglejové na flyši, na miernom svahu, južnej, východnej a západnej expozícií, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0870403	kambizeme pseudoglejové na flyši, na strednom svahu,

BPEJ	Popis pôdných typov
	južnej, východnej a západnej expozícií, pôdy hlboké (viac ako 60 cm) bez skeletu
0888423	regozeme typické až regozeme pelické, ojedinele hnedozeme erodované, alebo kambizeme erodované na slieňoch alebo íloch, na strednom svahu, stredne skeletovité, stredne hlboké
0888443	regozeme typické až regozeme pelické, ojedinele hnedozeme erodované, alebo kambizeme erodované na slieňoch alebo íloch, na strednom svahu, stredne skeletovité, pôdy hlboké (viac ako 60 cm),
0888503	kambizeme (typ) na ostatných substrátoch, na strednom svahu, severnej expozícií, hlboké pody bez skeletu
0892683	rendziny typické na výrazných svahoch, stredne až silno skeletovité plytké až hlboké pôdy
0893673	regozeme na výrazných svahoch, bez skeletu až slabo skeletovité, plytké až hlboké pôdy
0893683	regozeme na výrazných svahoch, na výraznom svahu, s rôznou expozíciou, stredne skeletovité až silne skeletovité s roznoú hĺbkou pôdy.

*Zdroj: KEP obce Horný Kalník, Mgr. T. Šolomeková PhD., 2017

Bonita pôdy

Poľnohospodárske pôdy v Turčianskej kotline sú v rámci Slovenska hodnotené ako stredne produkčné pôdy. Z hľadiska kvality pôd, vyjadrenej BPEJ, sú tu pôdy zaradené do skupiny 5. – 9.

Pôda a jej ochrana

Väčšina tunajších pôd bola ovplyvnená činnosťou človeka. Nesystémové úpravy v krajine, ako napr. likvidácia rozptýlenej zelene, neopodstatnené melioračné úpravy a rekultivácie, narušili vodný režim v krajine (vysoký výpar, pokles hladiny podzemných vôd, urýchlenie odtoku vody) a podporili negatívny vplyv vodnej erózie, a tiež zasoľovanie pôd.

Z uvedeného dôvodu je nevyhnutná ochrana a kultivácia pôdneho krytu, ktorá vyplýva aj zo vstupu Slovenskej republiky do európskych štruktúr. Obec sa preto musí pri výkone činností v oblasti ochrany pôd riadiť platnou legislatívou.

Úhrnné hodnoty druhov pozemkov v k. ú. obce

Druh pozemkov	Výmera v ha	Podiel v %
orná pôda	92,07	44,74
záhrady	2,70	1,31
lúky a pasienky-TTP	98,06	47,66
sady	-	-
Poľnohospod. pôda spolu	192,83	93,71
lesná pôda	2,35	1,15
vodné plochy	0,79	0,38
zastavané plochy	9,0	4,38
ostatné plochy	0,79	0,38
Celkom	205,77	100,0

*Zdroj : www.katasterportal.sk, 2017

Z uvedeného percentuálneho členenia je možné vyčítať charakteristické ukazovatele :

- poľnohospodárske využitie krajiny (%poľnohospodárskej pôdy z celkovej výmery).....93,71 %
- stupeň zornenia (% ornej pôdy z celkovej výmery poľnohosp. pôdy).....44,74 %
- stupeň zatrávnenia (% TTP z celkovej výmery poľnoh. pôdy).....47,66 %
- lesné pozemky sa podieľajú na celkovej výmere katastrálneho územia.....1,15 %

Hydromelioračné zariadenia

V k. ú. sa nenachádzajú funkčné hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p.

V k. ú. Horný Kalník je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom neznámeho vlastníka.

B.17.1.3 Zdôvodnenie urbanistického riešenia z hľadiska uplatnenia zásad ochrany poľnohospodárskej pôdy

Pri spracovaní návrhu urbanistickej koncepcie, funkčnej a priestorovej optimalizácie územia boli stanovené zásady, zohľadňujúce:

- historický vývoj obce, pri rešpektovaní jej prirodzenej vývojovej kontinuity, funkčné a kompozičné predpoklady,

- limity využitia plôch katastrálneho územia v súlade s prírodnými danosťami a potrebou vytvoriť podmienky pre trvalé udržiavanie, obnovovanie a racionálne využívanie prírodných zdrojov, záchranu prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny, dosiahnutie a udržanie ekologickej stability, zachovania diverzity a rozmanitosti prírodného prostredia,
- technické limity územia a s nimi súvisiace obmedzenia,
- vytvorenie predpokladov, zabezpečujúcich vytváranie harmonického prostredia v obci a vo voľnej krajine,
- vytvorenie ponuky využiteľných voľných plôch, napomáhajúcej rozvoju všetkých funkcií, vrátane hospodárskej základne obce.

V súlade s celkovou koncepciou rozvoja obce, boli rozvojové plochy situované v rámci zastavaného územia obce využitím voľných, nezastavaných prieluk a v priamej nadväznosti na zastavané územie. Obec nemá iné možnosti rozvoja, hlavne z dôvodu prírodných limitov (regionálny biokoridor RBk 10).

Poľnohospodárska pôda v zastavanom území ako aj v priamom dotyku so z. ú. je zaradená medzi chránenú najkvalitnejšiu poľnohospodársku pôdu. Návrh rozvoja obce na chránenej poľnohospodárskej pôde vyplýva zo skutočnosti obmedzených rozvojových možností, resp. že nechránená pôda sa nachádza v polohách, bez možnosti napojenia na súčasné zastavané územie, bez možnosti vybudovania dopravného napojenia a technickej infraštruktúry. V obci je záujem o výstavbu rodinných domov a objektov vybavenosti, služieb a výroby, ale stavebné pozemky sú k dispozícii v obmedzenom množstve.

Záber poľnohospodárskej pôdy je vypracovaný v zmysle požiadaviek dotýkajúcich sa ochrany poľnohospodárskej pôdy, ustanovených v zákone č. 220/2004 Z.z. o ochrane a využívaní PP v znení neskorších predpisov. V zmysle §13 a §14 tohto zákona sa musí dbať na ochranu poľnohospodárskej pôdy a riadiť sa zásadami jej ochrany pri každom obstarávaní a spracovaní územnoplánovacej dokumentácie.

Pri urbanistickej koncepcii návrhu rozvoja územia boli uvedené zásady rešpektované nasledovne :

- zábery poľnohospodárskej pôdy pre rozvoj obce v návrhovom období boli navrhnuté v odôvodnenom a nevyhnutnom rozsahu,
- pre výstavbu je navrhnuté využiť prednostne prieluky v zastavanom území a extenzívne využívané poľnohospodárske pôdy, hlavne pre funkciu výroby a služieb,
- nie je narušená ucelenosť honov a nie je sťažené obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy nevhodným situovaním stavieb, jej delením a drobením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami,
- v návrhu sú riešené prístupy a poľné cesty na poľnohospodársku pôdu mimo zastavaného územia obce.

B.17.1.4 Územné vymedzenie záberov poľnohospodárskej pôdy

Záber poľnohospodárskej pôdy je vypracovaný v zmysle požiadaviek, dotýkajúcich sa ochrany PP, ustanovených v zákone o ochrane a využívaní PP - zákon č. 220/2004 v znení neskorších predpisov.

Predmetom vyhodnotenia záberov poľnohospodárskej pôdy sú lokality, vyplývajúce z urbanistického návrhu, ktoré sú v grafickej časti vyznačené vo výkrese č.6. **Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej a lesných pozemkoch.**

Výkres č.6 je v územnom rozsahu v M = 1: 2000. Plochy sú označené poradovými číslami záberov č.1 –18, s vyznačením skupiny kvality poľnohospodárskej pôdy, aktuálneho 7 miestneho kódu BPEJ.

V tabuľke – **Vyhodnotenie dôsledkov stavebných zámerov a iných návrhov na poľnohospodárskej pôde** sú vyhodnotené lokality, ktoré si vyžadujú záber poľnohospodárskej pôdy podľa návrhu ÚPN-O Horný Kalník.

Pri výpočte záberov v lokalitách určených pre výstavbu, sa výmera záberov znižuje v zmysle regulatívov záväznej časti na jednotlivé funkčné plochy, t.j. na výstavbu rodinných domov sa uvažuje so záberom PP v podiele 50 % z celkovej výmery obytných plôch, v zmiešaných územiach s obč. vybavenosťou 60 %.

PREHĽAD STAVEBNÝCH ZÁMEROV A INÝCH NÁVRHOV NA POĽNOHOSPODÁRSKEJ PÔDE

Žiadateľ:	Obec Horný Kalník	Kraj:	Žilinský
Spracovateľ:	Ing. arch. Eleonóra Hejzlarová	Okres:	Martin
Dátum:	Október 2020	Obec:	Horný Kalník

Kat. územie : HORNÝ KALNÍK

Územný plán obce HORNÝ KALNÍK

Číslo lokality	Funkčné využitie	Výmera lokality spolu v ha	Predpokladaná výmera poľnohospodárskej pôdy		Užívateľ poľnohospodárskej pôdy	Vybudované hydromeliorač. zariadenia (závlaha, odvodnenie)	Časová etapa realiz.	Iná informácia - v zast. území k 1.1. 1990	
			Spolu v ha	Z toho					
				Kód/skupina BPEJ					Výmera v ha
1	BI 02	0,68	0,34	0764423/7 0864423/7 0712003/5	0,23 0,08 0,03	Fyzické osoby PD Sklabiňa	nie	I.	áno (časť) áno (časť) áno časť
2	BI 01	0,34	0,17	0712003/5	0,17	Fyzické osoby	áno	I.	áno (časť)
3	BI 01	0,23	0,12	0712003/5	0,12	Fyzické osoby	áno (časť)	I.	nie
4	DP 01 +PP	0,09	0,09	0764423/7 0864423/7 0712003/5	0,01 0,06 0,02	Fyzické osoby	nie	I.	áno
5	BI 04	3,75	1,74	0864423/7 0764423/7	1,70 0,04	Fyzické osoby PD Sklabiňa	nie	I.	nie áno
6	ZU 02	0,29	0,18	0864423/7	0,18	Fyzické osoby	nie	I.	áno
7	DP 02	0,07	0,07	0729003/6	0,07	PD Sklabiňa	nie	I.	nie
8	BI 06	0,93	0,47	0712003/5	0,47	Fyzické osoby	áno (časť)	I.	áno
9	BI 07	0,53	0,27	0712003/5	0,27	Fyzické osoby	áno	I.	áno
10	SP	0,19	0,19	0712003/5	0,19	Fyzické osoby	nie	I.	áno
11	ZV	0,08	0,08	0712003/5	0,08	Fyzické osoby	áno	I.	áno
12	BI 10	0,24	0,12	0712003/5 0864423/7 0888443/7	0,01 0,02 0,09	Fyzické osoby PD Sklabiňa	nie	I.	nie
13	BI 08	0,09	0,05	0864423/7 0712003/5	0,03 0,02	Fyzické osoby	nie	I.	áno áno
14	BI 08	0,14	0,07	0712003/5	0,07	Fyzické osoby	nie	I.	áno
15	BI 08	0,51	0,25	0712003/5 0812003/6	0,18 0,07	Fyzické osoby	nie	I.	áno (časť) áno (časť)
16	BI 11	2,45	1,23	0888443/7 0864423/7 0712003/5	0,05 1,17 0,01	Fyzické osoby PD Sklabiňa	áno (časť)	I.	nie
17	VS 02	0,04	0,04	0864423/7	0,04	Fyzické osoby	áno	I.	nie
18	BI 12	0,35	0,18	0864423/7	0,18	PD Sklabiňa	áno	I.	nie
Spolu		11,00	5,66		5,66				

Celkový predpokladaný záber poľnohospodárskej pôdy je v k. ú. Horný Kalník cca **5,66 ha**.

V k. ú. obce sme navrhli v rámci ÚPN – O časť poľnohospodárskej pôdy na zmenu kultúry – na produkčný ovocný sad v celkovej výmere cca 1,35 ha.

Poznámka :

V stĺpci "kód/BPEJ" sú hrubo vyznačené BPEJ, zaradené medzi najkvalitnejšie v kat. území (príloha č.2 Nariadenia vlády SR č.58/2013 Z.z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber PP).

Vysvetlivky :

Funkčné využitie: BI - bývanie, DP - dopravná plocha, PP - pešie plochy a priestranstvá, SP - športová plocha, VS - výroba, služby, ZV - zeleň verejná, ZU - zmiešané územie

B.18 HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA Z HĽADISKA ENVIRONMENTÁLNYCH, EKONOMICKÝCH, SOCIÁLNYCH A ÚZEMNOTECHNICKÝCH DÔSLEDKOV

Súčasná ekologická kvalita krajiny v k. ú. obce Horný Kalník je pomerne dobrá. Z hľadiska výskytu prírodných prvkov, môžeme k. ú. zaradiť do oblasti priaznivej na bývanie. Z hľadiska výskytu negatívnych prvkov v životnom prostredí ide o územie bez výraznejšieho výskytu pôsobenia negatívnych javov. Celkovo možno územie obce zaradiť do oblasti s vysokým potenciálom na funkciu bývania, resp. poľnohospodársku výrobu.

Environmentálny aspekt

Navrhované riešenia a ich dôsledky nebudú mať, z hľadiska environmentálneho, negatívny vplyv na riešené územie. Pri tvorbe koncepcie boli vyhodnotené a zohľadnené všetky možné vplyvy, ktoré by mohli ovplyvniť kvalitu životného prostredia. Návrh ÚPN rešpektuje kostru územného systému ekologickej stability, vrátane navrhovaných nových prvkov miestneho územného systému a premieta ju do záväznej časti dokumentácie, rešpektuje všetky chránené územia regionálneho aj miestneho významu. Do záväznej časti boli zapracované aj výstupy z Krajinnokoekologického plánu a rôzne opatrenia na zmiernenie stresových javov v krajine.

Ekonomický aspekt

Navrhované komplexné riešenie bude mať pre obec z dlhodobého hľadiska v konečnom dôsledku pozitívny ekonomický prínos. Územie priamo nadväzujúce na z. ú. obce, ktoré je momentálne málo urbanizované, navrhujeme efektívne zahustiť a dostavať, čo bude mať vplyv na ekonomiku a efektívnosť dopravnej a technickej infraštruktúry, čo sa prejaví v nákladoch na investície a prevádzku územia. Navrhovaná zmena nevyužívaného hospodárskeho dvora na areál výroby (s malými výrobnými prevádzkami) a služieb, umožní umiestniť nové prevádzky (momentálne v obci takéto plochy nie sú) a tým zabezpečí obci ekonomický rast a zároveň ponúkne nové pracovné príležitosti priamo v obci.

Sociálny aspekt

Navrhovaným posilnením urbanizačnej osi v centre obce o územie s polyfunkčným využitím sa posilnia sociálne a kultúrne väzby medzi obyvateľmi. Vytvorením nových verejných priestorov, vybudovaním a úpravou nových oddychových plôch v zeleni bude do istej miery ovplyvnená aj úroveň sociálneho prostredia s priamym dopadom na obyvateľov aj na budúcich návštevníkov obce.

Územno-technický aspekt

Navrhované riešenia z hľadiska územno-technických dôsledkov, ktoré vychádzajú z koncepčných rozvojových zámerov, ovplyvnia riešenia v danej lokalite a to hlavne vzhľadom na dopravnú a technickú infraštruktúru a optimálne umiestnenie objektov, hlavne rodinných domov, ale v neposlednom rade aj riešenie posilnenia urbanizačných zámerov v centrálnej polohe obce. Priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia koncipované a zaregulované v územnom pláne sa prejaví aj zväčšením rozsahu zastavaných plôch a dobudovaním dopravnej a technickej infraštruktúry.

Záver

Navrhovaná koncepcia rozvoja obce, prezentovaná v územnom pláne, vychádza z požiadaviek formulovaných v schválenom Zadaní pre ÚPN obce Horný Kalník. Navrhované funkčné a priestorové využívanie územia bolo pri procese návrhu posúdené zo všetkých rozhodujúcich hľadísk, ktoré by mohli ovplyvniť kvalitu výsledného riešenia vo vzťahu jednak ku krajine a kultúrnohistorickému dedičstvu, či životnému prostrediu ako aj k budúcim „užívateľom“. V neposlednom rade prihliada na komplexnosť a vzájomný súlad navrhovaného riešenia.

V týchto súvislostiach možno konštatovať, že navrhované riešenie zohľadňuje význam a polohu obce, ako aj predpokladaný demografický vývoj, chránené časti krajiny, prvky územného systému ekologickej stability, ap. Plynofikácia obce prinesie zlepšenie kvality ovzdušia, realizácia navrhovanej splaškovej kanalizácie zlepší kvalitu povrchových vôd.

Navrhovaná koncepcia riešenia nebude mať za následok zhoršenie životných podmienok obyvateľov a po jej realizácii bude mať také dôsledky, ktoré vo všetkých posudzovaných aspektoch pozitívne ovplyvnia obytné prostredie.

Celkovo možno navrhované riešenie hodnotiť ako vhodné a primerané.

C. ZÁVÄZNÁ ČASŤ RIEŠENIA

Návrh záväznej časti riešenia a Schéma záväznej časti riešenia sa nachádza na nasledujúcich stranách.

D. DOPLŇUJÚCE ÚDAJE

Pri spracovaní ÚPN-O Horný Kalník boli k dispozícii nasledovné podklady, z ktorých boli čerpané a následne zapracované relevantné doplňujúce údaje do riešenia:

- Zadanie Územného plánu obce Horný Kalník, schválené uznesením OZ č.7/2018 zo dňa 07.02.2018
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Martin, SAŽP B. Bystrica, 06 /2015
- Krajinno-ekologický plán obce Horný Kalník, Mgr. T. Šolomeková PhD. a kolektív, 11/2017
- Stratégia adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, Uznesenie vlády SR č.148/2014, 26.03.2014 a jej aktualizácia z r.2017, Uznesenie vlády SR č.478/2018,
- Cyklostratégia „Budovanie cyklotrás na území ŽSK“, Ing. arch. Kubina, 02/2014
- Stratégia rozvoja CR ŽSK pre roky 2007- 2013
- stanoviská dotknutých orgánov a organizácií, doručené po oznámení o začatí obstarávania ÚPN - O Horný Kalník
- stanoviská dotknutých orgánov a organizácií, doručené pri prerokovaní návrhu ÚPN - O Horný Kalník podľa § 22 stavebného zákona.

E. DOKLADOVÁ ČASŤ

Dokladová časť je samostatnou prílohou územnoplánovacej dokumentácie "Územný plán obce Horný Kalník".

C. ZÁVÄZNÁ ČASŤ RIEŠENIA

C.1 Zásady a regulatívy priestorového usporiadania a funkčného využitia územia pre funkčné a priestorovo homogénne jednotky

- a) rešpektovať základné funkčné členenie územia v súlade s výkresom č.2-Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia - katastrálne územie, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a VPS, výkres ochrany prírody a tvorby krajiny v M 1:10 000, č.3-Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia s vyznačenou záväznou časťou riešenia a VPS v M 1:2 000
- b) za hlavnú kompozičnú os sídelnej štruktúry je treba považovať existujúcu cestu III/2148
- c) za hlavný ťažiskový priestor obce je treba považovať - priestor okolo obecného úradu a domu kultúry - jeho význam je posilnený návrhom plôch zmiešaného územia občianskej vybavenosti a bývania, v ktorých sú v návrhu vytvorené podmienky pre vznik centra obce so sústredením zariadení občianskej vybavenosti a verejných priestorov
- d) za vedľajšiu kompozičnú os sídla je možné považovať cestu od križovatky s III/2148 po priestor s detským ihriskom
- e) rešpektovať stanovené funkcie pre jednotlivé bloky zástavby – hlavná funkcia je prvoradá a určujúca, doplnkové funkcie sú prípustné v rozsahu, ktorý neobmedzuje hlavnú funkciu
- f) v rámci formovania, resp. dopĺňania urbanistickej štruktúry v starej zástavbe je potrebné vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a zachovať špecifický ráz vidieckeho priestoru
- g) v architektonickom riešení nepoužívať cudzie regionálne prvky
- h) podiel zastavaných a spevnených plôch pri obytnom území nesmie prekročiť 50 % z celkovej výmery pozemkov rodinných domov, pri zmiešanom území 60% z celkovej výmery jednotlivých pozemkov - netýka sa plochy ZU02, pri plochách nezávadnej výroby a služieb platí obmedzenie max. 70% zastavanosti areálu, či pozemku
- i) zamedziť rozptýlenej obytnej zástavbe, vo voľnej krajine nevytvárať izolované urbanistické celky
- j) na vyvýšených, pohľadovo exponovaných polohách je potrebné zabezpečiť nenarušenie súčasnej sídelnej štruktúry nevhodnou schématickou zástavbou
- k) zachovať prírodné hodnoty územia a zveladiť krajinu okolo obce
- l) rozvoj obce zamerať na rozvoj obytnej funkcie a cestovného ruchu pri zachovaní poľnohospodárskej výroby
- m) rozvoj plôch verejnej zelene smerovať do navrhovaných ťažiskových polôh obce - do polôh okolo budov existujúcej občianskej vybavenosti, ako aj pozdĺž vodných tokov, v rámci cintorína, navrhovaného areálu služieb s malými výrobnými prevádzkami (izolačná zeleň - z dôvodu zlepšenia životného prostredia), plôch športovej vybavenosti - pri navrhovaní novej výsadby verejnej zelene používať domáce (autochtónne) druhy drevín
- n) na plochách, pre ktoré je potrebné obstaráť a schváliť podrobnejšiu ÚPD, resp. ÚPP (ÚPN-Z, UŠ), výstavbu povoľovať až po ich schválení
- o) pri osadzovaní stavieb (odstupy od hraníc pozemkov) rešpektovať ustanovenia platného stavebného zákona a platnej vyhlášky o všeobecných technických podmienkach na výstavbu,
- p) pri stavebnej činnosti rešpektovať platnú vyhlášku, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie
- q) v celom katastrálnom území rešpektovať požiadavky a obmedzenia vyplývajúce z platného zákona o ochrane prírody a krajiny
- r) rešpektovať platný zákon a súvisiace právne úpravy v oblasti ochrany a podpory a rozvoja verejného zdravia a zdravotníctva
- s) výstavbu objektov, ktoré podliehajú posudzovaniu vplyvov na životné prostredie, v zmysle platného zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie povoľovať až po dodržaní podmienok, vyplývajúcich z posúdenia
- t) pre celé vymedzené katastrálne územie platia všeobecne prípustné, obmedzujúce a vylučujúce podmienky (regulatívy) uvedené v čl. C.2 a pre jednotlivé vymedzené funkčné a priestorovo homogénne plochy platia stanovené podrobnejšie prípustné, obmedzujúce a vylučujúce podmienky uvedené v čl. C.2.1

C.2 Prípustné, obmedzujúce alebo vylučujúce podmienky na využitie jednotlivých plôch a intenzitu ich využitia

C.2.1 Všeobecné regulatívy platné pre celé katastrálne územie obce :

- a) obytné územie zahŕňa existujúce a navrhované plochy bývania, vrátane občianskej vybavenosti, zelene, komunikácií a technickej infraštruktúry zabezpečujúcej jeho obsluhu,
- b) v rámci obytného územia sa pripúšťa umiestňovanie neprevládajúcej doplnkovej občianskej vybavenosti, nevýrobných služieb, rekreačných a športových plôch a objektov, pri dodržaní podmienok príslušnej legislatívy, vrátane noriem a predpisov, či hygienického obmedzovania okolitej výstavby,
- c) novonavrhovanú obytnú výstavbu umiestňovať na plochách navrhovaných v ÚPN, s uprednostnením umiestnenia v súčasnom zastavanom území obce,
- d) v rámci z. ú. rešpektovať charakter a mierku pôvodnej zástavby,
- e) navrhovaná obytná výstavba – vo forme IBV - bude nadväzovať na existujúcu, s dôrazom na skompaktneutie urbanistickej štruktúry; v rámci obytného územia je prípustná dostavba prieluk pri rešpektovaní pôvodnej zástavby,
- f) v rámci jednotlivých parciel RD sa pripúšťa výstavba doplnkových stavieb (hospodárske, technické, obslužné, rekreačné, ap.) účely, ktoré je neprípustné umiestniť na stavebnú čiaru,
- g) pri umiestňovaní jednotlivých stavieb (hlavne obytných) rešpektovať všeobecne platné požiadavky na ochranu pred hlukom, vibráciami, prašnosťou, emisiami, pachovými zložkami, fugitívnymi emisiami...tak, aby ich umiestňovanie bolo vždy v súlade s platnými požiadavkami na životné prostredie, kvalitu a pohodu bývania v oblasti ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia a verejného zdravotníctva,
- h) spôsob zástavby musí umožniť dobré prevetranie, preslnenie a presvetlenie, vhodné dopravné riešenie a pripojenie na siete a zariadenia technického vybavenia územia, v obytnom území je neprípustné umiestňovať výrobné zariadenia a výrobné prevádzky, služby v obytnom území umiestňovať zásadne len tie, ktoré majú charakter osobných služieb, ktoré svojimi vplyvmi v žiadnom prípade neohrozia zdravé bývanie a pohodu bývania,
- i) v rámci obytného územia sa pripúšťa chov drobných hospodárskych zvierat pri dodržaní hygienických podmienok a všeobecne platných noriem,
- j) v obytnom území nie je prípustný veľkochov hospodárskych zvierat a je vylúčený chov kožušinových zvierat (okrem mačiek, psov a králikov),
- k) v území zabezpečiť podmienky na upevňovanie zdravia zriaďovaním zelene, výstavbou zariadení na pohybovú aktivitu, rekreáciu a oddych,
- l) v obytnom území nie je prípustné zriadiť žiadne závadné výrobné a iné prevádzky, služby a funkcie, ktoré budú mať negatívny vplyv na kvalitu bývania a zaťažovali by využívanie územia, najmä aktivitami produkujúcimi nadmerný hluk, zápach, prašnosť a ktoré by si vyžadovali pravidelnú alebo aj občasnú dopravnú obsluhu ťažkou nákladnou dopravou alebo funkcie spôsobujúce estetické závary v území,
- m) v k. ú. obce dobudovať sieť cyklistických, bežeckých, peších príp. multifunkčných trás, prepojených do susedných k. ú.,
- n) v časti poľnohospodárskej krajiny, na ploche lúk a pasienkov a pozdĺž miestnych tokov vytvoriť nenáročné vychádzkové trasy, s možnosťou umiestnenia oddychových miest, využiť existujúce poľné cesty, nenarušiť existujúce chránené lokality a biotopy,
- o) vytvárať a upravovať lyžiarske bežecké trate vo voľnej krajine, ktoré sú totožné s navrhovanými multifunkčnými vychádzkovými trasami pre letnú sezónu, popr. s cyklistickými trasami.

V existujúcich obytných plochách:

- 1) sa pripúšťa výstavba izolovaných RD – max.2 nadzemné podlažia (vrátane podkrovia) s možnosťou podpivničenia, alebo bez podpivničenia,
- 2) prestrešenie prispôbiť okolitej zástavbe (sklon, výška hrebeňa, orientácia štítov),
- 3) novonavrhované RD umiestniť stavebnú čiaru susediacich objektov.

V navrhovaných obytných plochách:

- 1) sa pripúšťa výstavba RD (izolované, radové, átriové) - max. 2 nadzemné podlažia (vrátane podkrovia, resp. ustupujúceho podlažia) s možnosťou podpivničenia, alebo bez podpivničenia, min. veľkosť pozemku - 700 m²,
- 2) prestrešenie je prípustné šikmou, pultovou, plochou strechou, ale je ho potrebné riešiť jednotne pre jednotlivé stavebne ucelené územia (tvar strechy, sklon, výška hrebeňa, orientácia štítov),
- 3) v max. nožnej miere zjednotiť v jednotlivých stavebne ucelených územiach materiálové riešenie domov a oplotení od ulice,
- 4) dodržať stavebnú čiaru – min. vzdialenosť prednej hrany stavby RD od okraja komunikácie, min. 6 m
- 5) oplotenie pozemkov je od ulice prípustné do max. výšky - 1,40 m od terénu

- 6) oplatenie RD v križovatke pozemných komunikácií riešiť materiálovo a výškovo tak, aby bol zabezpečený rozhľad v križovatke (min. rozhľadový trojuholník)

C.2.2 Prípustné, obmedzujúce a vylučujúce podmienky na podrobnejšie funkčné využitie jednotlivých plôch v katastrálnom území obce sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách:

Prípustné, obmedzujúce alebo vylučujúce podmienky na využitie jednotlivých plôch a mieru ich využitia sú uvedené v tabuľkách na nasledujúcich stranách. Vymedzenie jednotlivých plôch je vyznačené v schéme záväzných častí riešenia a v grafickej časti územného plánu (vo **výkrese č.2 - Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia - katastrálne územie, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami, výkres ochrany prírody a tvorby krajiny** a vo **výkrese č.3 Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami**).

Územný plán obce HORNÝ KALNÍK

ZÁVÄZNÉ REGULATÍVY PRE JEDNOTLIVÉ FUNKČNÉ PLOCHY

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
BI 01	Obytné územie - plochy navrhovaných rodinných domov Povrazy	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku - max .zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb - max. výška stavby 2 NP - zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu , zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie - max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m - v rámci územia ponechať dostatočný dopravný priestor pre umiestnenie komunikácií (K1) a technickej infraštruktúry, min. š=10,0 m; s napojením na cestu III/2148 a ulicu K4 - spolu s novými stavbami ukončovať aj terénne úpravy s výsadbou zelene - v rámci územia ponechať prístupy do poľnohospodárskej krajiny - v prípade realizácie stavebných zámerov v potenciálne zaplavovanom území, si musí investor zabezpečiť na vlastné náklady u oprávnenej organizácie vypracovanie hladinového režimu tokov s určením plôch, ohrozených 100 ročnou vodou, následne navrhovanú výstavbu situovať mimo zistené inundačné územie nad hladinu Q100 - ročnej veľkej vody, resp. stanoviť spôsob ochrany riešeného územia ; projektovú dokumentáciu protipovodňovej ochrany navrhovanej zástavby, ktorej súčasťou bude hydrotechnický výpočet so zistením hladiny pri Q100, je potrebné prerokovať a odsúhlasiť so správcom vodného toku
BI 02	Obytné územie - plochy existujúcich a navrhovaných rodinných domov Klince	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - umiestnenie akýchkoľvek stavieb, okrem doplnkových stavieb k existujúcim rodinným domom, je podmienené spracovaním UPN-Z, resp. UŠ na výškopise, vzhľadom na terénne podmienky územia a vzhľadom na riešenie prístupov do vnútra územia - odstavenie a garážovanie vozidla riešiť na vlastnom pozemku - max .zastavanosť pozemku –50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb - max. výška stavby 2 NP - rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - novostavby RD osadiť na stavebnú čiaru existujúcich RD - pri novostavbách RD dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie - zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu - max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m
BI 03	Obytné územie - plochy existujúcich rodinných domov na pozemkoch s pôvodnou parceláciou	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - odstavenie a garážovanie vozidla na vlastnom pozemku - max. výška objektov - 2 NP - pri rekonštrukcii, resp. nadstavbe a dostavbe, rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - max. zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb a spevnených plôch - 50%
BI 04	Obytné územie	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby, verejná zeleň s detskými ihriskami

Územný plán obce HORNÝ KALNÍK

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Závazné regulatívy
	<p>- plochy navrhovaných rodinných domov Pred Úvratia</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - umiestnenie akýchkoľvek stavieb je podmienené spracovaním UPN-Z, resp. UŠ na výškopise, vzhľadom na terénne podmienky územia - v rámci územia ponechať dostatočný dopravný priestor pre umiestnenie komunikácií a technickej infraštruktúry, min. š=10,0 m - v území vymedziť plochu pre verejnú zeleň s možnosťou umiestnenia detských ihrísk - odstavenie a garážovanie vozidiel riešiť na vlastnom pozemku - max. zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb - max. výška stavby 2 NP - rešpektovať a zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie - zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu - max. výška oplatenia od ulice - 1,40 m - v rámci podrobnejšieho riešenia navrhnuť v území pešie prepojenia pozdĺž navrhovaných komunikácií, prepájajúcich územie na navrhovaný chodník pozdĺž cesty III. triedy - v území zachovať dopravný prístup do poľnohospodárskej krajiny - rešpektovať plochu pre navrhovanú kioskovú trafostanicu - v území rešpektovať navrhovaný zasakovací pás
<p>BI 05</p>	<p>Obytné územie - plochy existujúcich rodinných domov na pozemkoch s pôvodnou parceláciou</p>	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - odstavenie a garážovanie vozidla na vlastnom pozemku - max. výška objektov - 2 NP - pri rekonštrukcii, resp. nadstavbe a dostavbe, rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - max. zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb a spevnených plôch - 50%
<p>BI 06</p>	<p>Obytné územie - plochy navrhovaných rodinných domov</p>	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - v rámci územia ponechať dostatočný dopravný priestor pri potoku Kalník pre umiestnenie komunikácií a technickej infraštruktúry - odstavenie a garážovanie vozidiel riešiť na vlastnom pozemku - max. zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb a spevnených plôch - 50% - max. výška objektov - 2 NP - dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie - rešpektovať a zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu - max. výška oplatenia od ulice - 1,40 m - rešpektovať biokoridor a OP potoka Kalník = 4,0m - rešpektovať OP VN 22 kV do doby jeho prekládky do zeme - v prípade realizácie stavebných zámerov v potenciálne zaplavovanom území, si musí investor zabezpečiť na vlastné náklady u oprávnenej organizácie vypracovanie hladinového režimu tokov s určením plôch, ohrozených 100 ročnou vodou, následne navrhovanú výstavbu situovať mimo zistené inundačné územie nad hladinu Q100 - ročnej veľkej vody, resp. stanoviť spôsob ochrany riešeného územia ; projektovú dokumentáciu protipovodňovej ochrany navrhovanej zástavby, ktorej súčasťou bude hydrotechnický výpočet so zistením hladiny pri Q100, je potrebné prerokovať a odsúhlasiť so správcom vodného toku
<p>BI 07</p>	<p>Obytné územie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby

Územný plán obce HORNÝ KALNÍK

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
	- plochy existujúcich a navrhovaných rodinných domov na pozemkoch s pôvodnou parceláciou	<ul style="list-style-type: none"> - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - odstavenie a garážovanie vozidiel riešiť na vlastnom pozemku - max .zastavanosť pozemku –50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb - max. výška stavby 2 NP - rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - objekty RD osadiť na stavebnú čiaru existujúcich RD - zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu - max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m - rešpektovať biokoridor a OP potoka Kalník = 4,0m - rešpektovať OP VN 22 kV do doby jeho prekládky do zeme - v prípade realizácie stavebných zámerov v potenciálne zaplavovanom území, si musí investor zabezpečiť na vlastné náklady u oprávnenej organizácie vypracovanie hladinového režimu tokov s určením plôch, ohrozených 100 ročnou vodou, následne navrhovanú výstavbu situovať mimo zistené inundačné územie nad hladinu Q100 - ročnej veľkej vody, resp. stanoviť spôsob ochrany riešeného územia ; projektovú dokumentáciu protipovodňovej ochrany navrhovanej zástavby, ktorej súčasťou bude hydrotechnický výpočet so zistením hladiny pri Q100, je potrebné prerokovať a odsúhlasiť so správcom vodného toku
BI 08	Obytné územie - plochy existujúcich rodinných domov na pozemkoch s pôvodnou parceláciou	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - odstavenie a garážovanie vozidiel na vlastnom pozemku - max. výška objektov - 2 NP - pri rekonštrukcii, resp. nadstavbe a dostavbe, rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - max. zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb a spevnených plôch - 50% - rešpektovať biokoridor a OP potoka Kalník = 4,0m - v prípade realizácie stavebných zámerov v potenciálne zaplavovanom území, si musí investor zabezpečiť na vlastné náklady u oprávnenej organizácie vypracovanie hladinového režimu tokov s určením plôch, ohrozených 100 ročnou vodou, následne navrhovanú výstavbu situovať mimo zistené inundačné územie nad hladinu Q100 - ročnej veľkej vody, resp. stanoviť spôsob ochrany riešeného územia ; projektovú dokumentáciu protipovodňovej ochrany navrhovanej zástavby, ktorej súčasťou bude hydrotechnický výpočet so zistením hladiny pri Q100, je potrebné prerokovať a odsúhlasiť so správcom vodného toku
BI 09	Obytné územie - plochy existujúcich rodinných domov na pozemkoch s pôvodnou parceláciou	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - odstavenie a garážovanie vozidiel na vlastnom pozemku - max. výška objektov - 2 NP - max. zastavanosť pozemku vrátane doplnkových stavieb a spevnených plôch - 50% - pri rekonštrukcii, resp. nadstavbe a dostavbe, rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - rešpektovať biokoridor a OP potoka Kalník = 4,0m
BI 10	Obytné územie - plochy navrhovaných rodinných domov	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - odstavenie a garážovanie vozidiel riešiť na vlastnom pozemku - max .zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb

Územný plán obce HORNÝ KALNÍK

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Závazné regulatívy
		<ul style="list-style-type: none"> - max. výška stavby 2 NP - zachovať mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie - zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu - max. výška oplotenia od ulice - 1,40 m
BI 11	Obytné územie - plochy navrhovaných rodinných domov Záhumnie	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - umiestnenie akýchkoľvek stavieb je podmienené spracovaním UPN-Z, resp. UŠ na výškopise, vzhľadom na terénne danosti územia - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - odstavenie a garážovanie vozidiel riešiť na vlastnom pozemku - max .zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb - max. výška objektov - 2 NP - v rámci územia ponechať dostatočný dopravný priestor o min š=10,0 m, pre umiestnenie komunikácií a technickej infraštruktúry - zosúladiť tvarové a architektonické riešenie všetkých stavieb na pozemku rodinného domu - max. výška oplotenia od ulice - 1,20 m - dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie - ponechať dopravný prístup do poľnohospodárskej krajiny - rešpektovať plochu pre navrhovanú kioskovú trafostanicu
BI 12	Obytné územie - plochy navrhovaných rodinných domov Umlynčie	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia – obytná, bývanie v RD - doplnková funkcia - základná občianska vybavenosť a služby - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - odstavenie a garážovanie vozidiel riešiť na vlastnom pozemku - max .zastavanosť pozemku – 50%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb - max. výška stavby - 2 NP - dodržať jednotnú stavebnú čiaru, rodinné domy osadiť min. 6,0 m od hrany komunikácie - max. výška oplotenia od ulice - 1,20 m - rešpektovať navrhovaný interakčný prvok IP5
BI-V	Obytné územie - výhľad	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať vymedzenú plochu ako výhľadovú plochu pre rozvoj bývania - nepripustiť jeho znehodnotenie trasami technickej infraštruktúry
HA	Obytné územie - bytový dom	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať plochu existujúceho bytového domu - parkovanie a odstavenie vozidiel zabezpečiť v rámci vlastného pozemku - plochu doplniť vhodnou zeleňou - prípustná je prístavba a nadstavba podkrovia - max. výška stavby 3 NP
DP 01	Dopravná plocha - cesta III. triedy III/2148	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia - verejnoprospešná plocha nadradenej dopravnej trasy - iné funkcie sú neprípustné - rešpektovať vymedzenú plochu cesty III. triedy - rešpektovať koncepciu prekládky časti cesty v blízkosti OV01 - rešpektovať šírkové usporiadanie v súlade so stanovenou funkčnou triedou a kategóriou - mimo z. ú. rešpektovať OP - 20 m od osi vozovky, obojstranne
DP 02	Dopravná plocha parkovisko	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia - parkovanie a odstavenie vozidiel - rešpektovať vymedzenú verejnoprospešnú funkciu

Územný plán obce HORNÝ KALNÍK

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		<ul style="list-style-type: none"> – parkovaciu plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 6 park. miest
DP-R3	Dopravná plocha navrhovaná rýchlostná cesta R3	<ul style="list-style-type: none"> – hlavná funkcia - verejnoprospešná plocha nadradenej dopravnej trasy – iné funkcie sú neprípustné – rešpektovať vymedzenú plochu pre navrhovanú trasu rýchlostnej komunikácie – rešpektovať OP - 100 m od osi vozovky príľahlého jazdného pruhu, obojstranne
GL	Genofondová lokalita	<ul style="list-style-type: none"> – rešpektovať vymedzenú plochu genofondovej lokality – nie je prípustný zásah akokoľvek stavebnou alebo inou činnosťou
IP1, IP2, IP3, IP4, IP5,	Miestne interakčné prvky - navrhované	<ul style="list-style-type: none"> – rešpektovať plošné vymedzenie navrhovaných interakčných prvkov miestneho významu ako prvkov miestneho systému ekologickej stability územia – do územia nezasahovať žiadnou stavebnou činnosťou
LE	Lesné pozemky	<ul style="list-style-type: none"> – rešpektovať vymedzenú funkciu lesov a podmienky využitia lesov – rešpektovať OP lesov – rešpektovať Program starostlivosti o lesy – neprípustná je akákoľvek výstavba – rešpektovať trasy existujúcich lesných ciest
MBc1, MBc2, MBc3	Miestne biocentrá - navrhované	<ul style="list-style-type: none"> – rešpektovať plošné vymedzenia navrhovaných biocentrier miestneho významu – do územia nezasahovať žiadnou nevhodnou činnosťou
MBk1, MBk2, MBk3, MBk4, MBk5	Miestne biokoridory - navrhované	<ul style="list-style-type: none"> – rešpektovať navrhované miestne hydrické, terestrické a terestricko - hydrické biokoridory miestneho významu ako prvky územného systému ekologickej stability územia – do územia nezasahovať žiadnou nevhodnou činnosťou, ktorá by mohla spôsobiť poškodenie existujúcich prvkov (brehové porasty, líniová zeleň okolo poľných ciest, ap.) – zachovať oprávnenia, súvisiace s výkonom správy vodných tokov v zmysle platného znenia zákona o vodách
OV 01	Plochy občianskej vybavenosti - existujúce dom kultúry+OcÚ	<ul style="list-style-type: none"> – hlavná funkcia – občianska vybavenosť verejnoprospešná – iné funkcie sú neprípustné – neprípustné hlučné, nehygienické prevádzky a prevádzky náročné na dopravu – max. zastavanosť pozemku 70% – v rámci vlastného pozemku zabezpečiť odstavné plochy pre motorové vozidlá v zodpovedajúcej kapacite – pri budovaní parkoviska uplatňovať koncept tzv. zeleného parkoviska – zeleň v území zrevitalizovať a doplniť – areál doplniť ihriskom, prvkami drobnej architektúry
OV 02	Plochy občianskej vybavenosti - hasičská zbrojnica	<ul style="list-style-type: none"> – hlavná funkcia – občianska vybavenosť – iné funkcie sú neprípustné
PK 01	Poľnohospodárska krajina	<ul style="list-style-type: none"> – rešpektovať prvky tvoriace prirodzenú krajinnú štruktúru – rešpektovať obmedzenia, vyplývajúce z ochrany prírody a krajiny (genofondové plochy, prvky územného systému ekologickej stability - RBk) – rešpektovať všetky siete technickej infraštruktúry a ich ochranné pásma (navrhovaná rýchlostná cesta R3, siete VN, OP vodných tokov, ap.) – neprípustná je akákoľvek výstavba, okrem zariadení technickej infraštruktúry a ekostabilizačných úprav (zasakovacie pásy) – udržiavať prípadne obnoviť ekostabilizačné prvky tvorené nelesnou drevinovou vegetáciou, porasty popri poľných cestách a okolo vodných tokov, na hraniciach medzi honmi – účinne podporovať extenzívne lúčno-pasienkárске využívanie podhorských častí (najmä kosenie a prepásanie), odstraňovať nálety drevín, ponechávať významné solitéry v krajine – zachovať štruktúry ekotónu les/bezlesie ako dôležitého ekostabilizačného prvku v krajine – na trávnych porastoch s indikovanými potenciálnymi zosuvmi zachovať, prípadne vysadiť po vrstevnici viacúčelové vegetačné pásy, ktoré majú ekostabilizačnú funkciu – udržať mozaikovitý charakter využívania krajiny: striedanie plôšok maloblokovej pôdy, stromovej, krovinej a bylinnej vegetácie, trávnych porastov, sadov – zvyšovať diverzitu agrárnych ekosystémov rozčlenením veľkoblokovej ornej pôdy na mozaiku maloblokových poľí, medzí, vetrolamov, stromoradií, drevinnej vegetácie, trvalých trávnych porastov a mokradí

Územný plán obce HORNÝ KALNÍK

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
		<ul style="list-style-type: none"> - systematicky monitorovať a odstraňovať, nerozširovať nepôvodné a invázne druhy rastlín - zamedziť ďalšej fragmentácii brehových porastov (vypl'ovanie, vypaľovanie, presekávanie, zavážanie odpadmi), ktorá podporuje šírenie invázných druhov rastlín v území - rešpektovať trasy existujúcich poľných ciest, existujúcich a navrhovaných cyklistických, peších a multifunkčných rekreačných trás, náučných chodníkov - rešpektovať vodné toky aj s brehovými porastmi - rešpektovať plochy existujúcich sadov - krajinu obhospodarovať tak, aby sa v území zadržalo čo najviac vody - rešpektovať navrhovaný zasakovací pás PO01 - prípustné je umiestniť náučné chodníky, neuvažovať s miestami na piknik popri nich - v území je evidovaná odvezená skládka odpadov - potreba sanácie devastovanej plochy - v území je plocha starého lomu, ktorú je potrebné sanovať a renaturalizovať a doplniť ekostabilizačnou zeleňou - rešpektovať plochu existujúcej trafostanice
PK 02	Poľnohospodárska krajina	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať prvky tvoriace prirodzenú krajinnú štruktúru - rešpektovať obmedzenia, vyplývajúce z ochrany prírody a krajiny (prvky územného systému ekologickej stability) - rešpektovať všetky siete technickej infraštruktúry a ich ochranné pásma (siete VVN, VN, OP cintorína, OP vodných tokov, ap.) - neprípustná je akákoľvek výstavba, okrem zariadení technickej infraštruktúry - udržiavať prípadne obnoviť ekostabilizačné prvky tvorené nelesnou drevinovou vegetáciou, porasty popri poľných cestách a okolo vodných tokov, na hraniciach medzi honmi - účinne podporovať extenzívne lúčno-pasienkárске využívanie podhorských častí (najmä kosenie a prepásanie), odstraňovať nálety drevín, ponechávať významné solitéry v krajine - zachovať štruktúry ekotónu les/bezlesie ako dôležitého ekostabilizačného prvku v krajine - na trávnych porastoch s indikovanými potenciálnymi zosuvmi zachovať, prípadne vysadiť po vrstevnici viacúčelové vegetačné pásy, ktoré majú ekostabilizačnú funkciu - udržať mozaikovitý charakter využívania krajiny: striedanie plôšok maloblokovej pôdy, stromovej, krovinej a bylinnej vegetácie, trávnych porastov, sadov - zvyšovať diverzitu agrárnych ekosystémov rozčlenením veľkoblokovej ornej pôdy na mozaiku maloblokových polí, medzí, vetrolamov, stromoradií, drevinnej vegetácie, trvalých trávnych porastov a mokradí - systematicky monitorovať a odstraňovať, nerozširovať nepôvodné a invázne druhy rastlín - zamedziť ďalšej fragmentácii brehových porastov (vypl'ovanie, vypaľovanie, presekávanie, zavážanie odpadmi), ktorá podporuje šírenie invázných druhov rastlín v území - rešpektovať trasy existujúcich poľných ciest, existujúcich a navrhovaných cyklistických, peších a multifunkčných rekreačných trás, náučných chodníkov - rešpektovať vodné toky aj s brehovými porastmi - rešpektovať plochy navrhovaných sadov - krajinu obhospodarovať tak, aby sa v území zadržalo čo najviac vody - prípustné je umiestniť náučné chodníky, neuvažovať s miestami na piknik popri nich
PP	Pešie plochy a priestranstvá - navrhované	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať vymedzenú funkciu - v území uprednostňovať prioritu pešieho pohybu - dopravu redukovat' na obslužnú a zásobovanie - v území rešpektovať zastávku hromadnej dopravy - plochu dotvoriť zeleňou
PO 01	Protipovodňové opatrenie - zasakovací pás	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať navrhovanú plochu ako protipovodňové opatrenie na ochranu obytného územia - min. šírka pásu - 7,0 m
PO02	Protipovodňové opatrenie	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať navrhovanú plochu suchého poldra pre protipovodňové opatrenie na potoku Kalník - výstavbu a jej technické riešenie odsúhlasiť so správcom toku
RBk	Regionálny biokoridor	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať existujúci biokoridor regionálneho významu Trebostovo - Záborie
		<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať vymedzenú športovú funkciu

Územný plán obce HORNÝ KALNÍK

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
SP	Športové plochy s vybavenosťou a zeleňou - existujúce a navrhované	<ul style="list-style-type: none"> - ostatné funkcie sú neprípustné - v území je prípustné umiestniť objekt súvisiaci s hlavnou funkciou; v rámci objektu riešiť hygienické zázemie pre športový areál - max. zastavanosť - 60%, vrátane spevnených plôch - min. podiel zelene - 40 % - v rámci územia riešiť parkovacie plochy, parkovacia plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 6 park. miest - rešpektovať plochu pre navrhovanú zastávku hromadnej dopravy - rešpektovať plochu existujúcej trafostanice - v území vysadiť stanovištné príslušné druhy stromov, kríkov a rastlín
TI-N	Technická infraštruktúra - nadradená	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať vymedzený koridor existujúcej nadradenej trasy TI VVN 220 a 400 kV a jeho OP - rešpektovať navrhovaný koridor pre TI VVN 2x110 kV a jeho OP
VS01	Plochy výroby a služieb	<ul style="list-style-type: none"> - hlavná funkcia - výrobné služby a prevádzky, administratíva - malé výrobné areály, resp. areály služieb - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín a vysokými nárokmi na dopravu - max. zastavanosť územia - 70%, vrátane spevnených plôch - min. plochy zelene - 30% - max. výška stavieb - +10,0 m nad úrovňou rastlého terénu - v rámci územia je potrebné navrhnuť dostatočný počet parkovísk v súlade s STN - parkovacia plochu doplniť vhodnou zeleňou - stromy, 1 strom/ 6 park. miest
VS02	Plochy výroby a služieb	<ul style="list-style-type: none"> - základná funkcia výroba a administratíva súvisiaca so spracovaním ovocia (výrobňa lekvárov, sušiareň ovocia, pálenica) - ostatné funkcie sú neprípustné - neprípustné sú prevádzky s nadmernou produkciou hluku, škodlivín, na kapacitne náročnú dopravu - max. výška stavby - 1NP+podkrovie - v rámci územia vymedziť priestor pre odstavenie a parkovanie vozidiel - územie doplniť vhodnou zeleňou so sadovými úpravami
VT	Vodné toky vrátane sprievodnej zelene	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať všetky vodné toky v území ako hydricko -terestrické biokoridory miestneho významu - nezasahovať do nich žiadnou stavebnou, resp. inou nevhodnou činnosťou - v extraviláne zachovať prírodný charakter vodných tokov a sprievodnú zeleň - rešpektovať OP vodných tokov v území - 4,0 m od brehovej čiary
ZC	Zeleň cintorína + cintorín +dom smútku	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať vymedzenú funkciu cintorína - ostatné funkcie sú neprípustné - areál doplniť vhodnou zeleňou a lavičkami - v rámci areálu vybudovať dom smútku s kapacitou cca 50 stoličiek - max. výška stavby - + 8,0 m nad rastlým terénom
ZI	Zeleň izolačná - navrhovaná	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať plochu navrhovanej izolačnej zelene medzi VS01 a obytným územím BI07 a BI10 - na ploche vysadiť hustú zmiešanú drevitú vegetáciu, listnatú a ihličnatú, vysokú aj nízku - pri výsadbe zelene používať pôvodné druhy vegetácie
ZS 01 IP6	Zeleň sadov - existujúca	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať plochy poľnohospodárskej pôdy s odporúčaným využitím na produkčný ovocný sad - rešpektovať vymedzenú plochu ako navrhovaný miestny interakčný prvok v súlade s návrhom miestneho územného systému ekologickej stability - základná funkcia –produkčná, ekologická - neprípustná je výstavba akýchkoľvek stavieb - doplniť vhodné ovocné spoločenstvá - zavádzať tradičné (ekologické) formy hospodárenia - rešpektovať plochu pre navrhovanú kioskovú trafostanicu -

Územný plán obce HORNÝ KALNÍK

Označenie funkčnej plochy	Charakteristika funkčnej plochy	Záväzné regulatívy
ZS 02	Zeleň sadov - navrhovaná	<ul style="list-style-type: none"> - plochy poľnohospodárskej pôdy s odporúčaným využitím na produkčný ovocný sad - základná funkcia –produkčná, ekologická - neprípustná je výstavba akýchkoľvek stavieb - vysadiť vhodné ovocné spoločenstvá - zavádzať tradičné (ekologické) formy hospodárenia
ZU 01	Zmiešané územie s občianskou vybavenosťou a bývaním - na pozemkoch s pôvodnou parceláciou -navrhované	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať postupnú transformáciu územia na ťažiskový priestor časti obce - základná funkcia - občianska vybavenosť (obchod, reštaurácia, nevýrobné služby, drobná remeselná výroba a bývanie v samostatných objektoch, resp. v objektoch OV s možnosťou bývania - ostatné funkcie sú neprípustné - pri novostavbách a zmenách stavieb rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (uličná čiara, výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať drobnú mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - pri novostavbách a prestavbách zosúladiť vzhľad objektov tak, aby vytvárali centrotvornú architektúru pri rešpektovaní mierky územia - odstavenie a garážovanie vozidiel riešiť na vlastnom pozemku - max. zastavanosť pozemku – 60%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb - max. výška stavby 2 NP - nepripustiť prevádzky hlučné, nehygienické a náročné na dopravu a parkovanie - v území rešpektovať existujúcu komunikáciu - cestu III. triedy a ostatné miestne komunikácie, ako aj dopravné napojenie do obytného územia - v území sa nachádza archeologická lokalita - pri stavebnej činnosti je potrebné rešpektovať platný zákon o ochrane pamiatkového fondu.
ZU 02	Zmiešané územie s občianskou vybavenosťou a bývaním - na pozemkoch s pôvodnou parceláciou -navrhované	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať postupnú transformáciu územia na ťažiskový priestor časti obce - základná funkcia - občianska vybavenosť (obchod, reštaurácia, nevýrobné služby, drobná remeselná výroba) a bývanie v samostatných objektoch, resp. v objektoch OV s možnosťou bývania - ostatné funkcie sú neprípustné - pri novostavbách rešpektovať prevládajúci charakter okolitej zástavby (uličná čiara, výškové zónovanie, sklon, tvar a orientácia strechy), zachovať drobnú mierku stavieb a tvaroslovie regiónu - pri novostavbách zosúladiť vzhľad objektov tak, aby vytvárali centrotvornú architektúru pri rešpektovaní mierky územia - odstavenie a garážovanie vozidiel riešiť na vlastnom pozemku - max. zastavanosť pozemku –30%, vrátane spevnených plôch a doplnkových stavieb - max. výška stavby 2 NP - nepripustiť prevádzky hlučné, nehygienické a náročné na dopravu a parkovanie - v území rešpektovať existujúcu komunikáciu - cestu III. triedy a ostatné miestne komunikácie, ako aj dopravné napojenie do obytného územia - v území zachovať čo najviac živoatraschopných ovocných stromov
ZV	Zeleň verejná - navrhovaná	<ul style="list-style-type: none"> - rešpektovať vymedzenú plochu verejnej zelene ako plochy VPS - ostatné funkcie sú neprípustné - prípustné je umiestniť prvky drobnej architektúry - lavičky, altánok, infotabuľa ap. - rešpektovať biokoridor a OP potoka Kalník = 4,0 m od brehovej čiar

Poznámka:

Do výmery zelene môže byť v prípade bytových budov a budov pre občianske vybavenie, resp. výrobné prevádzky, zarátaná aj plocha vegetačnej strechy alebo vegetačnej fasády, a to nasledovne:

- 1) započítateľná plocha vegetačnej strechy = 2/3 jej skutočnej plochy,
- 2) započítateľná plocha ucelenej zelenej vegetačnej fasády = 1/2 jej skutočnej plochy.

C.3 Zásady a záväzné regulatívy umiestnenia občianskeho vybavenia

- a) zachovať súčasné plochy zariadení občianskej vybavenosti a naďalej ich v čo najväčšej možnej miere využívať na pôvodnú funkciu
- b) v rámci ťažiskových priestorov obce, v rámci funkčne zmiešaného územia, postupne umiestňovať centrotvornú vybavenosť, rešpektovať mierku okolitého prostredia a výškovú zonáciu
- c) prípustné je umiestnenie zariadení OV a služieb aj v rámci obytnej štruktúry ako zmenu využitia existujúcich objektov na bývanie, resp. novostavby
- d) sociálne zariadenia je možné umiestniť v rámci plôch, určených pre občiansku vybavenosť a bývanie,
- e) charakter objektov OV zamerať na potreby obyvateľov obce, ako aj na rozvoj cestovného ruchu
- f) pri umiestnení vybavenosti v obytnom a funkčne zmiešanom území rešpektovať výškové zónovanie a mierku okolitého prostredia,
- g) odstavné plochy pre motorové vozidlá riešiť v zodpovedajúcej kapacite na vlastných pozemkoch zariadení občianskej vybavenosti
- h) pri umiestnení objektov občianskej vybavenosti akceptovať podmienku nenarušenia pohody a kvality bývania v dotykovom obytnom území, napr. zásobovaním či samotnou prevádzkou
- i) v prípade umiestnenia aj funkcie drobnej občianskej vybavenosti v obytnom území akceptovať podmienku umiestnenia len prevádzok služieb nevýrobného charakteru a takých funkcií, ktoré nebudú mať negatívny vplyv na pohodu a kvalitu bývania a ktoré nebudú zdrojom akýchkoľvek škodlivých faktorov pracovného a životného prostredia
- j) v navrhovaných obytných územiach rezervovať plochy pre vybudovanie ihrísk so športovou vybavenosťou pre deti a mládež rôznych vekových kategórií
- k) dobudovať chýbajúcu športovú vybavenosť a vybavenosť v oblasti sociálnych a nevýrobných služieb a tiež v oblasti cestovného ruchu

C.4 Zásady a záväzné regulatívy umiestnenia výroby

- a) v rámci územia obce umiestniť výrobu len na to vymedzených plochách výkresom č.2 a č.3
- b) na plochách areálu malých výrobných služieb VS.01 umiestňovať prevádzky, ktoré nebudú mať negatívny vplyv na verejné zdravie, bez vykonávania činností s produkciou hluku, chemických látok a zmesí, ktoré by mohli negatívne pôsobiť na zdravie obyvateľov existujúcej obytnej zástavby
- c) v areáli malých výrobných služieb VS.01 nepripustiť veľkovýrobu, vzhľadom na ochranu obytného územia, aby nedochádzalo k zhoršovaniu podmienok bývania, životného prostredia a poškodzovaniu zdravia obyvateľov obce
- d) navrhované výrobné územia odčleniť od obytného územia vhodnou izolačnou zeleňou

C.5 Zásady a záväzné regulatívy pre umiestnenie verejného dopravného vybavenia územia

- a) rešpektovať komunikačnú kostru, navrhnutú v územnom pláne obce v súlade s výkresom č.4 Verejné dopravné vybavenie územia
- b) chrániť územie pre navrhované automobilové, pešie, cyklistické komunikácie
- c) pri riešení všetkých navrhovaných komunikácií, vrátane účelových je potrebné v území rešpektovať navrhované funkčné triedy a kategórie, miestne komunikácie navrhovať v súlade s príslušnými platnými STN a technickými predpismi
- d) mimo sídelného útvaru obce, ktorý je ohraničený dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce, dodržať cestné ochranné pásma v zmysle platného zákona o pozemných komunikáciách
- e) stavby neumiestňovať v OP cesty III/2148 a v území s prekročenou prípustnou hladinou hluku; v prípade prekročenia povolenej hladiny hluku je výstavba možná len za podmienky realizácie opatrení na elimináciu nepriaznivých účinkov z dopravy na náklady investora stavby
- f) pri výstavbe inžinierskych sietí, tieto viesť mimo cestný pozemok; v prípade, že toto nie je možné je potrebné preukázať nutnosť ich uloženia v telese cesty; vo výnimočných prípadoch, ak bude nutné umiestniť siete do spevnenej časti komunikácie, je potrebné zrealizovať konečnú povrchovú úpravu na celom dotknutom úseku, min. však v šírke jedného jazdného pruhu komunikácie, kde sa uskutoční zásah do krytu
- g) v prípade zásahu do telesa cesty III. triedy, resp. do cestného pomocného pozemku, predložiť ďalší stupeň (PD pre územné rozhodnutie, stavebné povolenie) na vyjadrenie správcovi cesty III. triedy
- h) znížiť nepriaznivé vplyvy dopravy na bývanie technickými opatreniami na jednotlivých obytných budovách protihlukové okná, zábradlia balkónov a pod., výsadbu izolačnej vegetácie (vzhľadom k tomu, že na cestu III. triedy v zastavanom území obce sú priamo napojené výjazdy zo susediacich pozemkov a teda nie je možné uvažovať so žiadaným budovaním protihlukových bariér)
- i) pri riešení vjazdov k objektom nesmie byť narušený odvodňovací systém cesty
- j) dopravné napojenie novonavrhovaných objektov a komunikácií je potrebné riešiť v súlade s platnými STN
- k) za účelom ochrany vodohospodárskych záujmov a v záujme zamedzenia migračných bariér, škôd a porúch na vodných tokoch, ako aj zabezpečenia riadnej údržby vodných tokov, v prípade návrhu nových

dopravných a technických riešení miestne komunikácie, resp. dopravné vybavenie akéhokoľvek druhu, ktoré budú križovať vodný tok navrhovať:

- k1) ako jednotnú zbernú komunikáciu pre ucelenú oblasť v súbehu s vodným tokom a následným (jedným spoločným) križovaním vodného toku, umiestneným vo vhodnom profile vodného toku,
- k2) ako dopravné a technické riešenie, ktoré bude prednostne využívať už vybudované mostné objekty,
- k3) križovanie s vodnými tokmi technicky riešiť v súlade s príslušnými platnými STN,
- k4) za účelom optimalizácie a regulácie nových mostných objektov križujúcich vodné toky, návrh umiestnenia je potrebné ešte pred zahájením spracovania podrobnejšej dokumentácie odsúhlasiť so správcom vodného toku.

C.5.1 Cestná automobilová doprava:

- a) rešpektovať návrh preloženia cesty III. triedy v úseku cca 100 bm v okolí domu kultúry a obecného úradu
- b) v zastavanom území obce, ohraničenom dopravnou značkou označujúcou začiatok a koniec obce, rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie cesty III. triedy v zmysle platných STN,
- c) mimo zastavaného územia obce rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie cesty III. triedy s jej OP, v zmysle platných STN,
- d) rešpektovať navrhovanú komunikačnú sieť funkčnej triedy C3, kategórie MO 8,50/50 (so šírkou dopravného priestoru min. 9,0 m medzi oplateniami, t.j. 2x2,5 m jazdný pruh, 2x2,0 m zelené pásy, resp. 2,0 zelený pás+2,0 chodník) a v stiesnených priestorových a sklonových podmienkach kategórie C3 MOU 6,00/30, resp. C3 MOU 4,5/30; jednosmerné komunikácie kategórie MOU 4,50/30, ukončené obratiskom
- e) vybudovať nové obslužné komunikácie v navrhovaných rozvojových lokalitách:
  - e1) Ulica K1 - obytné územie v lokalite Povrazy (BI 01) a Záhrady (BI 06) – v území:
    - e1.1) BI 01 samotnom, ako aj v blízkosti hranice s BI 03, ponechať dostatočný dopravný priestor pre obslužnú komunikáciu, min. š=10,0 m pre budúce sprístupnenie obytného územia vo výhľade (BI-V),
    - e1.2) BI 06 ponechať dostatočný dopravný priestor pre obslužnú komunikáciu, vedenú súbežne s potokom Kalník o min. š=10,0 m pri dodržaní platnej legislatívy,
  - e2) Ulice K2, K3 - obytné územie v lokalite Pred úvratia (BI 04) – sprístupniť novou obslužnou komunikáciou, trasa bude určená v podrobnejšom riešení ÚPN-Z, resp. UŠ,
  - e3) Ulica K4 - obytné územie v lokalite Záhrady (BI 01, BI 05, BI 06) – sprístupniť existujúcou obojsmernou obslužnou komunikáciou,
  - e4) Ulica K5 - obytné územie (BI 07) – sprístupniť novou obojsmernou obslužnou komunikáciou,
  - e5) Ulice K7, K9, K11 - obytné územie v lokalite Záhumnie (BI 11, BI 12) – sprístupniť obojsmernými obslužnými komunikáciami,
  - e6) Ulica K10 - výrobné územie (VS 02, spolu s ZS 02) - sprístupniť obslužnou komunikáciou.

C.5.2 Hromadná doprava:

- a) rešpektovať polohu súčasných a navrhovaných zastávok hromadnej dopravy,
- b) vybudovať samostatné zastavovacie pruhy, resp. niky pre autobusy tam, kde to šírkové parametre dovoľia.

C.5.3 Civilné letectvo:

- a) rešpektovať OP letiska Martin, určených rozhodnutím Leteckého úradu SR zn. 313/79/99 zo dňa 11.05.1999, z ktorých vyplýva výškové obmedzenie stavieb, zariadení, stavebných mechanizmov, porastov a pod., ktoré je stanovené ochranným pásmom kužeľovej plochy (sklon 4% - 1:25) s výškovým obmedzením cca 468 - 515 m n. m. Bpv a ochranným pásmom vzletového a približovacieho priestoru (sklon 2,5% - 1:40) s výškovým obmedzením 488 - 503 m n. m. Bpv. Nad tieto výšky je zakázané umiestňovať akékoľvek stavby a zariadenia bez predchádzajúceho súhlasu Dopravného úradu,
- b) Ďalšie obmedzenia sú stanovené vonkajším ornitologickým ochranným pásmom, v ktorom je:
  - b1) zakázané vykonávať činnosti a zriaďovať stavby a prevádzky, ktoré by mohli zvýšiť výskyt vtáctva v okolí letiska,
  - b2) obmedzenie zriaďovania poľnohospodárskych stavieb, napr. hydinární, kravínov, bažantníc stredísk zberu a spracovania hmotného odpadu, vodných plôch a ďalších stavieb s možnosťou vzniku nadmerného výskytu vtáctva,
- c) v zmysle ustanovení platného zákona o civilnom letectve, je potrebné požiadať Dopravný úrad SR o súhlas pri stavbách a zariadeniach:
  - c1) stavby a zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom,
  - c2) stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac, umiestnené na prírodných a umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu,

- c3) zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice,
- c4) zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje.

C.5.4 Statická doprava :

- a) plochy pre statickú dopravu navrhovať pri objektoch občianskej vybavenosti, rekreačných objektoch pri plochách športovísk a pri výrobných plochách v rámci vlastných pozemkov objektov; počet parkovacích miest navrhovať v súlade s platnou STN, v rámci plôch zabezpečiť parkovacie plochy aj pre bicykle,
- b) odstavenie a garážovanie vozidla zabezpečiť na vlastných pozemkoch RD a bytových domov,
- c) v rámci celého k. ú. obce pri budovaní nových parkovacích plôch a odstavných stání budovať „zelené parkoviská“ pri rešpektovaní národného dokumentu „Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy“, ktorú spracovalo MŽP, 01/2014 a jej aktualizácie z r.2018.

C.5.5 Pešia a cyklistická doprava:

- a) rešpektovať uznesenie vlády SR č.223/2013 o Národnej stratégii rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR,
- b) rešpektovať Cyklostratégiu ŽSK – „Budovanie cyklotrás na území Žilinského samosprávneho kraja“, 02/2014,
- c) rešpektovať navrhovanú vzájomne prepojenú sieť cyklistickej a pešej dopravy, ktorá zabezpečí možnosť plynulého a bezpečného pohybu chodcov a cyklistov,
- d) dobudovať cyklistické trasy do susediacich k. ú.,
- e) projektovú dokumentáciu cyklistickej infraštruktúry riešiť podľa platných Technických podmienok,
- f) v obytných súboroch, na parkoviskách pri verejných inštitúciách, pri objektoch občianskeho vybavenia, dopravných zariadeniach, športových zariadeniach, zariadeniach výroby zriaďovať zariadenia na odstavovanie a parkovanie bicyklov s ochranou pre bicykle, v súlade s platnou STN,
- g) vytvoriť sieť služieb pre cyklistov a systém starostlivosti o cyklistické trasy (oddychové miesta, infraštruktúra, informačné tabule..)
- h) rešpektovať značenú Turčiansku cyklomagistrálu - ev. č.032 (Vrútky-Turčianske Teplice), vedenú v trase cestyIII/2148
- i) nové cyklistické trasy, ak je to možné, umiestňovať mimo telies ciest III. triedy
- j) doplniť cyklistické trasy - v trase bývalej Magna Via z k.ú. Žabokrek, popri cintoríne s napojením na Turčiansku cyklomagistrálu
- k) bezpečnosť pohybu chodcov riešiť budovaním chodníkov, min. jednostranných
- l) po vybudovaní preložky cesty III. triedy, vybudovať rozptylový priestor (námestíčko) pred domom kultúry
- m) vybudovať jednostranný peší chodník popri celej ceste III/2148 vedúcej cez z. ú. obce
- n) v novonavrhovaných obytných zónach väčšieho rozsahu zriadiť minimálne jednostranné pešie chodníky o min. šírke 1,5 m
- o) vybudovať, resp. vyznačiť :
  - q1) poštovú cestu Magna Via, jej znovuoobnovenie - v spolupráci s ďalšími dotknutými obcami, ako náučného chodníka, resp. náučnej trasy (objekty poštovej prevádzky, hostince, infotabule, oddychové priestranstvá s lavičkami,...), by mohlo zatriaktivniť celý mikroregión
  - q2) chodník náučný resp.zdravia - *okolo potoka Kalník, prepájajúci obce Horný a Dolný Kalník*

C.6 Zásady a záväzné regulatívy umiestnenia verejného technického vybavenia územia:

- a) dodržať koncepciu navrhovaného riešenia v súlade s výkresom č.5-Verejné technické vybavenie
- b) rešpektovať trasy jestvujúcich sietí technickej infraštruktúry vyššieho významu (VVN)
- c) chrániť územné koridory a plochy pre vedenia a zariadenia vo výhľade po roku 2025 - 2x110 kV vedenie Košúty - Turčianske Teplice, vrátane OP - stožiare svojou max. výškou nesmú prerokročiť výšku existujúcich stožiarov
- d) územne chrániť koridory a plochy existujúcich a navrhovaných trás a zariadení inžinierskych sietí vrátane ich OP (trasy komunikácií, vodovodov, kanalizácie, elektrických a telekomunikačných vedení, plynovodov, plochy trafostaníc, čerpacích staníc odpadových vôd, prečerpávacích staníc pitnej vody a pod.)
- e) stavby a činnosti vykonávané v ochrannom pásme vonkajších elektrických vedení, resp. v jeho blízkosti sú podmienené súhlasným stanoviskom Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústavy, a.s. Bratislava, v zmysle platného zákona o energetike v znení neskorších predpisov,
- f) v zastavanom území obce v maximálnej miere prevádzať kabelizáciu jestvujúcich vzdušných VN a NN vedení uložením do zeme

- g) pri zariadeniach a sieťach technickej infraštruktúry uplatňovať minimálne ochranné pásma vyplývajúce z príslušných právnych predpisov
- h) trasy sietí technickej infraštruktúry prioritne viesť v plochách zelene, tak, aby bola v plochách zelene uprednostnená funkcia zelene
- i) pri výstavbe inžinierskych sietí, ich trasu viesť podľa možností mimo cestný pozemok s dodržaním OP
- j) všetky križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené v súlade s platnými STN ,
- k) pri súbehu viacerých vedení technickej infraštruktúry rešpektovať ustanovenia platných STN,
- l) rešpektovať platné znenie zákona o energetike,
- m) rešpektovať platné znenie zákona o vodách.

C.6.1 Vodné hospodárstvo

A) Zásobovanie pitnou vodou

- a) rešpektovať koncepciu zásobovania pitnou vodou v súlade s dokumentom „Program rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca“,
- b) riešené lokality budú zásobované pitnou vodou z verejného vodovodu,
- c) pri navrhovaní nových rozvodných vodovodných potrubí je potrebné ich situovať do verejných priestranstiev, resp. miestnych komunikácií, príp. zelených pásov,
- d) vodovodné potrubia navrhovať s možnosťou ich zokruhovania,
- e) rešpektovať spôsoby ochrany vodárenských zdrojov v zmysle platnej vyhlášky,
- f) rešpektovať pásma ochrany vodojemov, tlakových a čerpacích staníc (oplotenie),
- g) dodržať OP vodných stavieb v území,
- h) rešpektovať OP vodných tokov min. 4,0 m obojstranne od brehovej čiary.

B) Odkanalizovanie územia

- a) rešpektovať schválený dokument "Plán rozvoja vodovodov a kanalizácií v regióne Turca " (r.2002) ako aj spracovanú projektovú dokumentáciu rozšírenia gravitačnej splaškovej verejnej kanalizácie,
- b) splaškové odpadové vody z riešeného územia odvádzať, do vybudovania verejnej splaškovej kanalizácie, v súlade s ustanoveniami vodného zákona,
- c) po vybudovaní splaškovej kanalizácie splaškové vody odvieť do verejnej kanalizácie v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti a.s. s čistením na ČOV Vrútky,
- d) odvádzanie a čistenie odpadových vôd zo všetkých rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle platného zákona o vodách, ktorým sa stanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových a osobitných vôd, vrátane podmienok pre vypúšťanie vôd z povrchového odtoku,
- e) dažďové vody zo striech a spevnených plôch, resp. vody z povrchového odtoku, v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia) - prednostne využívať vsakovanie, akumuláciu do zberných nádrží s následným využitím dažďovej vody, resp. kontrolovaným vypúšťaním do recipientu po odznení prívalovej zrážky, v prípade potreby s prečistením na čistiacich zariadeniach,
- f) dažďové odpadové vody z územia nesmú byť odvádzané do verejnej kanalizácie v správe Turčianskej vodárenskej spoločnosti, a.s.,
- g) podporovať inovačné technológie a postupy zabezpečujúce vsakovanie dažďovej vody do územia,
- h) obmedziť vypúšťanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku do vodných tokov.

C) Požiarna voda

- a) zdrojom požiarnej vody je potok Kalník,
- b) v prípade požiaru je možné využiť požiarny vodojem (rezervoár) v susediacej obci Turčianske Jaseno.

C.6.2 Zásobovanie elektrickou energiou

- a) rešpektovať existujúce a navrhované nadzemné VVN rozvody vrátane ich ochranných pásiem,
- b) v OP vedení VVN neumiestňovať stavby, rekreačné a oddychové plochy,
- c) rešpektovať navrhované prekládky častí 22 kV vedení,
- d) rešpektovať plochy existujúcich a navrhovaných trafostaníc, navrhované trafostanice riešiť ako kioskové, výkonovo do 630 kVA,
- e) umiestnenie navrhovaných trafostaníc riešiť tak, aby NN vývody z jednotlivých trafostaníc nepresahovali dĺžku 350 m,
- f) rešpektovať navrhovanú sekundárnu sieť pre sústredenú výstavbu IBV 1 kV zemnými káblami,
- g) rešpektovať nové trasy verejného osvetlenia a miestneho rozhlasu do navrhovaných plôch,
- h) VN prípojky na trafostanice riešiť v z.ú. ako zemné káblové,
- i) vedenia NN riešiť v z.ú. ako zemné káblové so zokruhovaním, dodržať OP od zemného káblového vedenia v zmysle platného zákona o energetike,

- j) elektromerové rozvádzače plánovanej zástavby riešiť na verejne prístupnom mieste, napr. v oplotení
- k) verejné osvetlenie zrekonštruovať, rozvody preložiť do zeme ,
- l) rešpektovať OP existujúcich a navrhovaných VVN a VN vedení v zmysle platného zákona o energetike; v ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia a pod vedením je zakázané:
  - 11) zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky,
  - 12) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m ,
  - 13) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti do 2 m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou,
  - 14) uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky,
  - 15) vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku,
  - 16) vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy,
  - 17) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3 m vo vzdialenosti 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia,
  - 18) vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a príjazd k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) so šírkou 4 m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu.
  - 19) v blízkosti OP elektrických zariadení je osoba, ktorá zriaďuje stavby alebo vykonáva činnosť, ktorou sa môže priblížiť k elektrickým zariadeniam, povinná vopred oznámiť takúto činnosť prevádzkovateľovi prenosovej sústavy, prevádzkovateľovi distribučnej sústavy a vlastníčkovi priameho vedenia a dodržiavať nimi určené podmienky.

C.6. 3 Zásobovanie plynom

- a) rešpektovať navrhovaný systém zariadení a rozvodov zemného plynu v zmysle návrhu a v súlade s ÚPN – O - výkres č.5 – Verejné technické vybavenie územia,
- b) plynifikáciu navrhovaných území riešiť koncepčne v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi a na základe podmienok a vyjadrení prevádzkovateľa siete,
- c) dodržať ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov v zmysle platného zákona o energetike a na základe podmienok a vyjadrení prevádzkovateľa siete,
- d) zriaďovať stavby v ochrannom a bezpečnostnom pásme plynárenských zariadení a vykonávať činnosti v ochrannom pásme plynárenských zariadení možno len po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa siete a za podmienok ním určených v súlade s platným zákonom o energetike.

C.6. 4 Zásobovanie teplotom

- a) ponechať decentralizovaný spôsob vykurovania z domových a objektových kotolní s intenzívnejším využitím ekologických palív,
- b) budúce potreby tepelnej energie riešiť prednostne palivom zemný plyn v kombinácii so solárnou energiou a s využitím tepelných čerpadel (elektrická energia), prípadne využiť ako palivo biomasu.

C.6.5 Telekomunikačné a informačné služby

- a) rešpektovať trasy prípojných a distribučných trás telekomunikačných rozvodov, vrátane ochranného pásma, nachádzajúcich sa v k. ú. obce,
- b) nahradiť vzdušný telefonický rozvod káblvou telekomunikačnou sieťou, pre nové telekomunikačné rozvody použiť optické káblvé trasy,
- c) rešpektovať trasy diaľkových telekomunikačných káblov,
- d) rešpektovať miestny rozhlas a riešiť jeho rozšírenie do všetkých novonavrhovaných lokalít.

C.6.6 Verejné osvetlenie

- a) rešpektovať nové trasy verejného osvetlenia a miestneho rozhlasu do navrhovaných plôch,
- b) verejné osvetlenie navrhujeme zrekonštruovať, rozvody preložiť do zeme a existujúce svietidlá nahradiť LED svietidlami.

C.6.7 Požiadavky civilnej ochrany

- a) stavebnotechnické požiadavky na zariadenia civilnej ochrany, spôsob a rozsah ukrytia obyvateľstva, zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti, riešiť a zabezpečovať v zmysle platného znenia zákona o civilnej ochrane obyvateľstva o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany,
- b) v prípade umiestnenia nehnuteľnosti do:

- b1) územia v blízkosti vodných tokov s potenciálnym rizikom záplav - pre upresnenie rizika záplav je potrebné zabezpečiť u oprávnenej odbornej organizácie určenie plôch, ohrozených 50 a 100 ročnou vodou (hydrotechnický výpočet), vzhľadom na fakt, že pre územie v súčasnosti nie sú k dispozícii hranice územia ohrozeného 50, resp. 100 ročnou vodou; v prípade realizácie stavebných zámerov v potenciálne zaplavovanom území si musí investor zabezpečiť adekvátnu protipovodňovú ochranu navrhovanej zástavby na vlastné náklady, spolu s príslušnou projektovou dokumentáciou, ktorú bude potrebné vopred prerokovať a odsúhlasiť so správcom toku,
- b2) územia so stabilizovaným alebo potenciálne zosuvným územím, je výstavba podmienená inžiniersko-geologickým prieskumom,
- c) technický prostriedok pre varovanie obyvateľstva a vyrozumenie osôb (siréna) podľa platnej vyhlášky o podrobnostiach na zabezpečovanie technických prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany (v súčasnosti vyhláška MVSR č.388/2006 Z.z. v znení neskorších predpisov) - v obci nie je, jeho funkciu plní miestny rozhlas, ktorý je potrebné rešpektovať a riešiť jeho rozšírenie do všetkých novonavrhovaných lokalít.

C.6. 8 Ochrana pred povodňami

- a) v záujme zabezpečenia ochrany pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade s platným zákonom o ochrane pred povodňami,
- b) na zníženie rizika záplav v z. ú., vybudovať na potoku Kalník suchý polder (grafická časť - výkres č. 2, č.3),
- c) stavby osadzované v blízkosti vodných tokov osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov,
- d) protipovodňovú ochranu záujmového územia si musí stavebník - investor zabezpečiť na vlastné náklady, spolu s príslušnou dokumentáciou; protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov,
- e) vykonať opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov,
- f) lesné pozemky - vrátiť sa k jemnejším spôsobom obhospodarovania. Pri uhladzovaní haluziny je potrebné ju ukladať po vrstevniciach. Nepovoľovať budovanie ďalších lesných ciest, ktoré vedú k ďalšiemu poškodzovaniu biotopov eróziou a ťažbou v najviac neprístupných častiach. Tieto odľahlé časti lesov by mali zostať ako prvky, ktoré stabilizujú vodný režim v lese. Je nutné stanoviť percento svahovej dostupnosti nad ktoré by nebolo možné vôbec pristupovať k obnovným ťažbám, dôležité je neregulovať vodné toky v lesoch a nerúbať les v okolí vodných tokov,
- g) poľnohospodárska pôda - zamedziť orbám až na hranicu vodných tokov. Tu je nutné stanoviť šírku pásu od vodného toku, ktorý by ostával buď ako TTP, alebo brehový porast vodného toku. Nezastavovať zátopové územia, ktoré slúžia ako kapacitné nádrže, zachytávajúce prívalové vlny. Dôležité je taktiež neorať PP po spádnici a stanoviť uhol sklonu, kde nie je možné hospodáriť na PP inak ako pasienkovým hospodárstvom,
- h) zabezpečiť ochranu obytného územia pred záplavami na potokoch pravidelnou údržbou a čistením korýt vodných tokov,
- i) realizovať zasakovacie pásy slúžiace na stabilizáciu svahu po ľavej strane cesty v intraviláne (smerom od Martina) o minimálnej šírke 7m v smere vrstevnice, ktorých prvoradou funkciou je premena povrchového odtoku vody na podpovrchový ako prevencia a ochrana pred možným ohrozením obydli pod svahom v prípade náhlych prívalových dažďov. Plocha zasakovacieho pásu by mala byť pokrytá trvalou vegetáciou - trávny porast doplnený o kry a stromy a mal by z nej byť vylúčený pohyb ťažkých mechanizmov zhutňujúcich pôdu,
- j) na zníženie rizika záplav v z. ú. vybudovať na potoku Kalník suchý polder, v blízkosti k.ú Turčianske Jaseno,
- k) projektovú dokumentáciu navrhovaných protipovodňových opatrení - suchého poldra na vodnom toku Kalník vopred odsúhlasiť so správcom vodného toku.

C.7 Zásady a záväzné regulatívy zachovania kultúrohistorických hodnôt, pre ochranu prírody a tvorbu krajiny, pre ochranu a využívanie prírodných zdrojov, pre vytváranie a udržiavanie ekologickej stability vrátane plôch zelene

C.7.1 Zásady zachovania kultúrohistorických hodnôt

- a) pri územných a stavebných konaniach akejkolvek stavby, pri ktorej sa predpokladá zásah do terénu (zakladanie stavieb všetkého druhu, líniové podzemné vedenia, komunikácie, hrubé terénne úpravy, rekultivácie, ap.) je nevyhnutné, aby bol oslovený Krajský pamiatkový úrad Žilina, ktorého záväzné stanovisko bude podkladom pre vydanie územného rozhodnutia a stavebného povolenia. V opodstatnených prípadoch - predovšetkým na vyznačenom území archeologického potenciálu Krajský pamiatkový úrad Žilina stanoví požiadavku na zabezpečenie archeologického výskumu,

- b) pri zemných prácach v rámci stavebnej činnosti môže dôjsť k narušeniu doteraz neznámej archeologickej lokality a zisteniu ďalších archeologických nálezov. Z toho dôvodu je povinnosťou investora prípadný archeologický nález ohlásiť podľa platného zákona o ochrane pamiatkového fondu a platného zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku Krajskému pamiatkovému úradu,
- c) v prípade zistenia, resp. narušenia archeologických nálezov počas doby stavby musí nálezca alebo osoba zodpovedná za vykonávanie prác ihneď ohlásiť nález KPÚ; do doby obhliadky KPÚ je nálezca povinný vykonať všetky nevyhnutné opatrenia na záchran nálezov, najmä ho zabezpečiť proti poškodeniu, znehodnoteniu, zničeniu a odcudzeniu pokiaľ o ňom nerozhodne stavebný úrad po dohode s KPÚ; archeologický nález môže vyzdvihnúť a premiestniť z pôvodného miesta a z nálezových súvislostí len oprávnená osoba metódami archeologického výskumu,
- d) rešpektovať a zachovať pamätihodnosti, ktoré nie sú zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, ale majú pre obec miestnu historickú hodnotu a dokumentujú historický vývoj obce. Na ich ochranu navrhujeme vytvoriť Evidenciu pamätihodností obce. Do Evidencie pamätihodností obce navrhujeme zaradiť:
  - d1) historickú budovu hasičskej zbrojnice,
  - d2) drevenú zvonicu, ktorá bola premiestnená do Liptovského skanzenu v Pribyline; obec má záujem vybudovať jej repliku.

C.7.2 Zásady ochrany prírody a tvorby krajiny

- a) pri hospodárskej a rekreačnej činnosti rešpektovať platný zákon o ochrane prírody a krajiny,
- b) rešpektovať prvky ÚSES (ÚPN VÚC Žilinského kraja v znení ZaD) a prvky aktuálneho RÚSES okresu Martin:
  - b1) Biokoridor regionálneho významu územie RBk10 **Trebostovo - Záborie** (terestrický),
- c) rešpektovať navrhované prvky miestneho významu (MÚSES) v súlade s výkresom č.2 - Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia územia - katastrálne územie, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami, výkres ochrany prírody a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability,
  - c1) Navrhované biocentrá miestneho významu
    - c1.1) Biocentrum miestneho významu MBc1,
    - c1.2) Biocentrum miestneho významu MBc2,
    - c1.3) Biocentrum miestneho významu MBc3,
  - c2) Navrhované biokoridory
    - c2.1) Biokoridor miestneho významu MBk1 (terestricko-hydrický) - pravostranný prítok Kalníka,
    - c2.2) Biokoridor miestneho významu MBk2 (terestrický) - pozdĺž poľnej cesty,
    - c2.3) Biokoridor miestneho významu MBk3 (terestrický) - pozdĺž poľnej cesty,
    - c2.4) Biokoridor miestneho významu MBk3 (terestrický) - pozdĺž poľnej cesty,
    - c2.5) Biokoridor miestneho významu MBk1 (terestricko-hydrický)- Kalník,
  - c3) Navrhované interakčné prvky
    - c3.1) Interakčný prvok IP1: neobhospodarovaná svahovitá plocha so sporadickým výskytom krov neďaleko biocentra MBc1,
    - c3.2) Interakčný prvok IP2: silne podmäčaná plocha uprostred veľkého bloku ornej pôdy na juhovýchode k.ú.,
    - c3.3) Interakčný prvok IP3: svahovitý blok ornej pôdy, susedí s MBc2, MBk2 a MBk3,
    - c3.4) Interakčný prvok IP4: vlhká lúčka pod cintorinom,
    - c3.5) Interakčný prvok IP5: nachádza sa pri zastavanom území obce medzi MBk4 a MBk5,
- i) rešpektovať existujúce genofondové lokality (GL) :
  - i1) GL č.144 Kalnický háj ,
- j) zabezpečiť skladbu terrestrických biokoridorov vo voľnej krajine len prírodnými prvkami a vylúčiť všetky aktivity ohrozujúce prirodzený vývoj ,
- k) dotvoriť hydrické biokoridory vymedzením vsakovacích zatrávnovaných pásov pozdĺž porastov, zabezpečením kontinuálnych viacetážových porastov pozdĺž tokov, obmedzením stavebnej činnosti v priestore biokoridorov,
- l) dotvoriť zeleň v poľnohospodárskej krajine, výrobných areáloch,
- m) rekultivovať plochy, ktoré sú devastované drobnými skládkami odpadov.

C.8 Zásady a záväzné regulatívy starostlivosti o životné prostredie a krajinnno-ekologické opatrenia

C.8.1 Starostlivosť o životné prostredie

- a) Rešpektovať opatrenia vyplývajúce z národného dokumentu „Stratégia adaptácie Slovenskej republiky na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy“, a jej aktualizácie:

a1) Opatrenia voči zvýšenému počtu tropických dní a častejšiemu výskytu vín horúčav

- koncipovať urbanistickú štruktúru sídla tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu; vytvárať a podporovať vhodnú mikroklímu pre chodcov, cyklistov v meste,
- zabezpečiť a podporovať zamedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napr. vhodnou orientáciou stavby k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, využívaním svetlých farieb a odrazových povrchov na budovách,
- vytvárať trvalé resp. dočasné prvky tienenia na verejných priestranstvách a budovách,
- zabezpečiť ochladzovanie interiérov budov,
- zabezpečiť, aby dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra boli prispôsobené klimatickým podmienkam,
- zvyšovať podiel vegetácie a vodných prvkov v sídlach, osobitne v zastavaných centrách miest,
- zabezpečiť revitalizáciu, ochranu a starostlivosť o zeleň v sídlach,
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v sídle v prepojení do priľahlej krajiny; podporiť zriadenie sídelných lesoparkov,
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu, statickej a ekologickej stability drevín; prispôbiť výber drevín pre výsadbu klimatickým podmienkam, pri voľbe druhov uprednostňovať pôvodné a nealergénne druhy pred inváznymi,
- podporovať vertikálne zazelenenie a zvýšiť podiel zelených striech a fasád,
- zachovať a zvyšovať podiel vegetácie v okolí dopravných komunikácií,
- zabezpečiť starostlivosť, údržbu a budovanie vodných plôch,
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v zastavanom území aj mimo zastavaného územia obce.

a2) Opatrenia voči extrémnym poveternostným situáciám (búrky, víchrice, tornáda)

- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii, napr. ochranou a výsadbou vetrolamov a živých plotov,
- zabezpečiť a podporovať výsadbu spoločenstiev drevín a aplikáciu prenosných zábran v územiach mimo z. ú. sídiel pre zníženie intenzity víchríc a silných vetrov.

a3) Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha

- zabezpečiť udržateľné hospodárenie s vodou v sídlach,
- podporovať a zabezpečiť zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov,
- zabezpečiť a podporovať zvýšené využívanie infiltračnej kapacity územia diverzifikovaním štruktúry krajinskej pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov,
- minimalizovať podiel nepriepustných povrchov a nevytvárať nové nepriepustné plochy na antropogénne ovplyvnených pôdach v urbanizovanom území sídla,
- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody,
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržovanie a infiltráciu dažďových vôd v sídlach, osobitne v zastavaných centrách sídiel,
- zabezpečiť racionalizáciu využívania vody v budovách a využívanie odpadovej "sivej" vody,
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodných sieťach,
- v menších obciach podporovať výstavbu domových čistiarní odpadových vôd a koreňových čistiarní,
- zabezpečiť starostlivosť, údržbu, revitalizáciu a budovanie vodných plôch a mokradí.

a4) Opatrenia voči častejšiemu výskytu extrémnych úhrnov zrážok

- zabezpečiť protipovodňovú ochranu sídiel,
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu,
- zabezpečiť používanie a plánovanie priepustných povrchov, ktoré zabezpečia prirodzený odtok vody a jej vsakovanie do pôdy,
- zabezpečiť zadržiavanie strešnej vody, napr. strešnými alebo dažďovými záhradami,
- zabezpečiť budovanie dažďových záhrad, vsakovacích a retenčných zariadení, mikromokradí, depresných mokradí,
- diverzifikácia odvádzania dažďovej vody (do prírodných alebo umelých povrchových recipientov, do kanalizácie iba v nevyhnutnom prípade),
- zabezpečiť dostatočnú kapacitu prietoku kanalizačnej sústavy,
- zabezpečiť a podporovať opatrenia proti vodnej erózii a zosuvom pôdy,

b) na zlepšenie kvality ovzdušia je potrebné:

- b1) podporovať intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov,
- b2) rešpektovať všetky legislatívne predpisy v oblasti ochrany ovzdušia,

- b3) komunikácie na území obce riešiť so spevneným, bezprašným povrchom,
- b4) zabezpečiť kropenie ciest a vysušených depónií vyťaženého materiálu z hľadiska ochrany ovzdušia a vplyvu na zdravie obyvateľstva najmä v období zvlášť nepriaznivých podmienok (suchých a teplých dní). Zdravotné riziká sú pri emisiách tuhých znečisťujúcich látok do voľného ovzdušia v danej lokalite pri dodržaní technologických postupov krátkodobo prípustné,
- c) pre zabezpečenie ochrany povrchových a podzemných vôd je potrebné :
  - c1) rešpektovať ochranu vôd vyplývajúcu z platného zákona o vodách,
  - c2) vybudovať splaškovú kanalizáciu,
  - c3) voliť vhodné formy obhospodarovania poľnohospodárskych pozemkov – orba po vrstevnici a pod.,
  - c4) likvidovať všetky skládky komunálneho a stavebného odpadu v k.ú.,
  - c5) realizovať protihavarijné systémy na zabránenie úniku škodlivých látok, monitorovať kvalitu vôd v lokalitách prevádzok s látkami škodiacimi vodám,
  - c6) obmedziť plošné znečistenie t.j. vykonať opatrenia na znižovanie vodnej erózie na poľnohospodárskej pôde, obmedzovať hnojenia priemyselnými hnojivami a používanie pesticídov,
  - c7) sanovať plochy postihnuté preháňaním hospodárskych zvierat,
  - c8) požadovať, aby drobní chovatelia mali zriadené nepresakujúce hnojiská,
- d) zabezpečiť ochranu obytného územia pred záplavami na vodných tokoch v obci - vybudovanie suchého poldra na toku Kalník, v blízkosti k.ú. Turčianske Jaseno,
- e) zabezpečiť pravidelnú údržbu a čistenie koryt vodných tokov v obci,
- f) na území pobrežných pozemkov vodných tokov nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipuláciou s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí,
- g) nakladanie s odpadmi :
  - g1) rešpektovať platné zákony a vyhlášky o odpadoch ,
  - g2) pri nakladaní s odpadom rešpektovať aktuálne platný Program odpadového hospodárstva a Všeobecne záväzného nariadenia obce o odpadoch,
  - g3) dôsledne realizovať separovaný zber odpadov v obci s cieľom využiť druhotné suroviny a znížiť množstvo odpadu vyvázaného na skládky,
  - g4) v území je potrebné zabezpečiť, po nepovolených skládkach odpadov, sanáciu a rekultiváciu, pred výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum,
- h) rešpektovať navrhované plochy verejnej a izolačnej zelene,
- i) akceptovať hospodárenie v lesoch podľa schváleného Programu starostlivosti o lesy, aby sa predišlo poškodeniu lesných pozemkov v súvislosti s nevhodným spôsobom lesohospodárskej činnosti.

C.8.2 Odporúčané aktivity v krajine a navrhované krajinnoeologické opatrenia

Rešpektovať výstupy z krajinnoeologického plánu uvedené v nasledujúcich bodoch, pre čo najširšie uplatnenie uvedených opatrení je potrebné rešpektovať legislatívu platnú pre jednotlivé zložky krajiny a životné prostredie:

a) Opatrenia na ochranu ekologickej stability a biodiverzity:

- a1) vyčleniť plochy na strmších svahoch, pásoch popri poľných cestách a pod. na založenie nových ekostabilizačných prvkov: plošná alebo líniová výsadba drevín, neobhospodarované pásy medzi blokmi pôdy (remízky), zasakovacie pásy,
- a2) postupne premeniť drevinové zloženie vo fragmentoch lesa v prospech stabilnejších stanovištné vhodných druhov domácich listnatých drevín,
- a3) asanovať všetky nepovolené skládky odpadu alebo neošetrené hnojiská a zamedziť vzniku nových skládok,
- a4) podporiť rozvíjajúce sa aktivity ekologickeho hospodárenia v obci,
- a5) systematicky monitorovať a odstraňovať, nerozširovať nepôvodné a invázne druhy rastlín,
- a6) zamedziť fragmentácii brehových porastov (vypaľovanie, presekávanie, zavážanie odpadmi), ktorá podporuje šírenie invázných druhov rastlín v území,
- a7) neaplikovať pesticídy a insekticídy na plochách v bezprostrednom okolí mokradí a najmä navrhovaných biocentier,
- a8) navrhovať a realizovať opatrenia týkajúce sa druhovej ochrany živočíchov a rastlín, napr. pri projektovaní výstavby nových komunikácií, alebo rekonštrukcii už existujúcich do projektov zahrnúť opatrenia na znižovanie mortality živočíchov na cestách (pochody, nadchody, priepusty, oplotenia a pod.).

b) Opatrenia na ochranu prvkov RÚSES okresu Martin - RBk10 Trebstovo - Záborie

- b1) cielene udržiavať pestrú krajinnú štruktúru,
- b2) zmierniť bariérový efekt existujúcej aj navrhovanej dopravnej infraštruktúry realizáciou technických opatrení zabezpečujúce priechodnosť a funkčnosť biokoridorov (podchody, navádzacie zábrany, odstraňovanie bariér,
- b3) v priestore biokoridoru obmedziť výstavbu a oplocovanie pozemkov,
- b4) trvalo udržateľné obhospodarovanie, rovnomerné vypásanie pasienkov a kosenie lúk,
- b5) výsadba nelesnej drevinovej vegetácie pozdĺž vodných tokov, alejí v okolí poľných ciest, remízok v poliach,
- b6) odstraňovať invázne druhy.

c) Opatrenia na ochranu navrhovaných prvkov MÚSES:

c1) MBc1 a MBc2:

- c1.1) postupná premena drevinového zloženia v prospech stanovištne vhodných drevín – hlavné dreviny: buk lesný (*Fagus sylvatica*), dub zimný (*Quercus petraea* agg.), primiešané by mali byť tzv. cenné listnáče ako sú javory (*Acer* sp.), lipy (*Tilia* sp.), bresty (*Ulmus* sp.) a prípadne aj hrab obyčajný (*Carpinus betulus*). Ihličnaté dreviny by nemali byť zastúpené viac ako 10% (nemusia sa tu však vyskytovať vôbec), pričom smrek by mal byť z budúceho porastu vylúčený úplne. Vhodná je aj prímies tzv. pionierskych drevín, ako sú napr. jarabiny (*Sorbus* sp.), brezy (*Betula* sp.), topol osikový (*Populus tremula*) a vřba rakytová (*Salix caprea*). V procese obnovy je prípustné aj ich vyššie zastúpenie - napr. vo forme dočasného porastu,
- c1.2) s premenou drevinového zloženia začať včas v predstihu pred plánovanou obnovou porastu. Plánovanú obnovu realizovať hlúčikovite až skupinkovite, bez náhleho odstránenia veľkej plochy porastu. Odporúčame predĺžiť obnovnú dobu min, na 40 rokov,
- c1.3) V čo najväčšie miere využívať prirodzenú obnovu porastov (so zreteľom na potrebu premeny drevinového zloženia),
- c1.4) ponechať časť mŕtveho dreva v poraste – vrátane ihličnatej hmoty, ktorá sa už v danom štádiu nepredstavuje riziko šírenia škodlivého hmyzu (napr. sucháre),
- c1.5) dočasný porast prípravných drevín (jarabina, breza, osika, rakyta...) je v rámci obnovy prípustný, v budúcom poraste,
- c1.6) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

c2) MBc3:

- c2.1) na celej ploche vylúčiť akýkoľvek zásah s výnimkou nižšie uvedených opatrení. Aj časť ornej pôdy zahrnúť do biocentra ponechať bez obhospodarovania,
- c2.2) najmä v časti bez súvislého stromovitého porastu maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem inváznych a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...). Odporúčame tiež redšiu výsadbu stanovištne vhodných stromovitých drevín, buk lesný (*Fagus sylvatica*), dub zimný (*Quercus petraea* agg.), primiešané by mali byť tzv. cenné listnáče ako sú javory (*Acer* sp.), lipy (*Tilia* sp.), bresty (*Ulmus* sp.) a prípadne aj hrab obyčajný (*Carpinus betulus*). Ihličnaté dreviny by nemali byť zastúpené viac ako 10% (nemusia sa tu však vyskytovať vôbec), pričom smrek by mal byť z budúceho porastu vylúčený úplne. Vhodná je aj prímies tzv. pionierskych drevín, ako sú napr. jarabiny (*Sorbus* sp.), brezy (*Betula* sp.), topol osikový (*Populus tremula*) a vřba rakytová (*Salix caprea*),
- c2.3) vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie inváznych druhov,
- c2.4) v budúcnosti, ak dôjde k zapojeniu stromovej vrstvy na väčšej súvislej ploche a tieto dosiahnu hornú hranicu svojho fyziologického veku, je možné pristúpiť k citlivej obnove porastu avšak iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov,
- c2.5) neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné kvôli bezpečnosti a ochrane zdravia,
- c2.6) ak sa v biocentre alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- c2.7) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.

c3) MBk1:

- c3.1) najmä v časti bez súvislého stromovitého porastu maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem inváznych a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...). Odporúčame tiež

- líniovú výsadbu stanovištne vhodných stromovitých drevín, ako napr. jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), dub letný (*Quercus robur*), brest väzový (*Ulmus laevis*), javor poľný (*Acer campestre*) po oboch stranách potôčka,
- c3.2) vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- c3.3) prípadnú obnovu porastu realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- c3.4) neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- c3.5) vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite,
- c3.6) ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- c3.7) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- c3.8) neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10m od biokoridoru.,
- c3.9) rešpektovať oprávnenie správcu vodného toku, súvisiace s výkonom správy vodného toku v zmysle platného zákona o vodách.
- c4) MBk2:
- c4.1) ponechať neobhospodarovaný pás (resp. pás so špeciálnym režimom menežmentu – vid' nižšie) v šírke cca 3 – 5 m po oboch stranách poľnej cesty, v miestach, kde nie je žiadna poľná cesta ponechať pás široký cca 8 – 10 m,
- c4.2) v tomto páse vysadiť líniu stromov (v úseku s poľnou cestou po oboch stranách cesty), ideálne vysádzať poloodrastky až odrastky s neporušeným koreňovým balom v cieľovom rozstupe dospelých stromov 5 – 10 m. Vysádzať iba stanovištne vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby (*Quercus* sp.), lipy (*Tilia* sp.), javory (*Acer* sp.), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), bresty (*Ulmus* sp.). Primiešané by mali byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia (*Cerasius avium*), jarabiny (*Sorbus* sp.), prípadne hruška planá (*Pyrus pyraeaster*). Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú (*Pinus silvestris*), táto by však nemala mať zastúpenie max. 10%. Vysádzať možno aj domáce pôvodné druhy krov,
- c4.3) vysadené stromy najmä v prvých 5 rokoch po výsadbe chrániť proti burine (vyžívanie, zašľapávanie), počas dlhších suchých období zabezpečiť ich zalievanie,
- c4.4) maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžívanie, ušľapávanie...),
- c4.5) pás biokoridoru ponechať bez rozorávania či iného rozrušovania pôdy (s výnimkou výsadby drevín), na doteraz oraných častiach odporúčame výsev zmesi tráv a bylín charakteristických pre prirodzené lúčne spoločenstvá. V prvých 5 – 10 rokoch zabezpečiť kosenie 1 – 2 krát ročne – pri kosení ochraňovať vysadené alebo naletené dreviny. Neskôr nechať bez menežmentu (s výnimkou invázných druhov),
- c4.6) vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- c4.7) prípadnú obnovu porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola významnejšie prerušená kontinuita línie drevín, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- c4.8) neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- c4.9) vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite,
- c4.10) ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobu neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- c4.11) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- c4.12) neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10m od biokoridoru.

c5) MBk3 a MBk4:

- c5.1) ponechať neobhospodarovaný pás (resp. pás so špeciálnym režimom menežmentu – vid' nižšie) v šírke cca 3 m po oboch stranách poľnej cesty (v hornej časti širšie),
- c5.2) neodstraňovať už naletené dreviny,
- c5.3) v častiach bez už existujúcich drevín vysadiť líniu stromov po oboch stranách cesty, ideálne vysádzať poloodrastky až odrastky s neporušeným koreňovým balom v cieľovom rozostupe dospelých stromov 5 – 10 m. Vysádzať iba stanovištne vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby (*Quercus* sp.), lipy (*Tilia* sp.), javory (*Acer* sp.), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), bresty (*Ulmus* sp.). Primiešané by mali byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia (*Cerasius avium*), jarabiny (*Sorbus* sp.), prípadne hruška planá (*Pyrus pyraeaster*). Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú (*Pinus silvestris*), táto by však nemala mať zastúpenie max. 10%. Vysádzať možno aj domáce pôvodné druhy krov,
- c5.4) vysadené stromy najmä v prvých 5 rokoch po výsadbe chrániť proti burine (vyžínanie, zašľapávanie), počas dlhších suchých období zabezpečiť ich zalievanie,
- c5.5) maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...),
- c5.6) pás biokoridoru ponechať bez rozorávania či iného rozrušovania pôdy (s výnimkou výsadby drevín). V prvých 5 – 10 rokoch zabezpečiť kosenie 1 – 2 krát ročne – pri kosení ochraňovať vysadené alebo naletené dreviny. Neskôr nechať bez menežmentu (s výnimkou invázných druhov),
- c5.7) vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- c5.8) prípadnú obnovu porastu v budúcnosti realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola významnejšie prerušená kontinuita línie drevín, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- c5.9) neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- c5.10) vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite,
- c5.11) ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobou neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- c5.12) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- c5.13) neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10m (v zastavanom území obce min. do 5m) od biokoridoru,
- c5.14) rešpektovať oprávnenie správcu vodného toku, súvisiace s výkonom správy vodného toku v zmysle platného zákona o vodách (v súčasnosti zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách - §48 a §49).

c6) MBk5:

- c6.1) najmä v časti bez súvislého stromovitého porastu maximálne podporiť prirodzený nálet akýchkoľvek drevín okrem invázných a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...). Odporúčame tiež líniovou výsadbu stanovištne vhodných stromovitých drevín, ako napr. jelša lepkavá, jaseň štíhly, dub letný, brest väzový, javor poľný po oboch stranách potôčka,
- c6.2) vylúčiť akýkoľvek plošný výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie invázných druhov,
- c6.3) prípadnú obnovu porastu realizovať iba prostredníctvom citlivého účelového výrubu jednotlivých stromov až skupiniek stromov tak, aby nebola prerušená kontinuita brehového porastu, a aby sa v ňom nepretržite vyskytoval dostatok starých stromov,
- c6.4) neodstraňovať mŕtve drevo, ak to nie je nevyhnutné z hľadiska ochrany pred povodňami (napr. stromy spadnuté do koryta rieky) alebo kvôli bezpečnosti,
- c6.5) vylúčiť také zásahy na ploche biokoridoru alebo v jeho bezprostrednom okolí, ktoré by významne menili vodný režim na lokalite,
- c6.6) revitalizovať regulované úseky koryta,
- c6.7) ak sa v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti vyskytnú invázne druhy (vrátane agáta bieleho), tieto intenzívne odstraňovať. Potláčanie takýchto druhov realizovať prioritne

- mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- c6.8) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky,
- c6.9) neumiestňovať stavby alebo iné trvalé bariéry v biokoridore alebo jeho bezprostrednej blízkosti - min. do vzdialenosti 10m (v zastavanom území obce min. do 5m) od biokoridoru.
- c7) IP1:
- c7.1) vylúčiť akýkoľvek výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku, udržiavania ochranných pásiem produktovodov a energovodov alebo odstraňovanie inváznych druhov,
- c7.2) podporiť prirodzený nálet drevín okrem inváznych a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...),
- c7.3) v častiach bez výskytu drevín odporúčame riedku výsadbu stromov, ideálne vysádzať poloodrastky až odrastky s neporušeným koreňovým balom, v minimálnom spone 10 × 10 m. Vysádzať iba stanovištne vhodné pôvodné druhy drevín ako sú: duby, lipy, javory, jaseň štíhly, bresty. Primiešané môžu byť aj plodonosné dreviny: čerešňa vtáčia, jarabiny, prípadne hruška planá. Z ihličnanov je možné využiť najmä borovicu lesnú, táto by však nemala mať zastúpenie max. 10%,
- c7.4) plochu obhospodarovať extenzívnym prepásaním udržiavajúcim rozvoľnený výskyt drevín, príp. ponechať bez akéhokoľvek menežmentu na prirodzenú sukcesiu s podporou stanovištne vhodných pôvodných drevín a prípadným potláčaním nevhodných a inváznych drevín,
- c7.5) v prípade výskytu inváznych druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- c7.6) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- c8) IP2:
- c8.1) vylúčiť obhospodarovanie – rozorávanie či iné narušenie pôdneho povrchu,
- c8.2) vylúčiť akékoľvek zásahy narušajúce vodný režim či urýchľujúce odtok vody,
- c8.3) podporiť prirodzený nálet drevín okrem inváznych a nepôvodných druhov – v prípade výskytu mladých jedincov drevín stromovitých druhov, tieto v prvých fázach vývoja podporovať mechanickým potláčaním bylinnej konkurencie v ich tesnom okolí (vyžínanie, ušľapávanie...),
- c8.4) neskôr vylúčiť akýkoľvek výrub drevín, vrátane krovín, ak sa nejedná o výrub drevín nevyhnutný z hľadiska ochrany zdravia alebo majetku alebo odstraňovanie inváznych druhov,
- c8.5) v prípade výskytu inváznych druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- c8.6) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- c9) IP3:
- c9.1) postupná premena na extenzívne obhospodarovanú poloprirodzenú lúku – pravidelné kosenie 2 krát ročne, prísev trávnych a bylenných druhov typických pre prirodzené vlhké lúky,
- c9.2) vylúčiť hnojenie či aplikáciu pesticídov,
- c9.3) vylúčiť akékoľvek zásahy narušajúce vodný režim či urýchľujúce odtok vody,
- c9.4) odstraňovať náletové dreviny,
- c9.5) v prípade výskytu inváznych druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- c9.6) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- c10) IP4:
- c10.1) postupná premena na extenzívne obhospodarovanú poloprirodzenú lúku – výsev trávnych a bylenných druhov typických pre prirodzené lúky, pravidelné kosenie 2 krát ročne,
- c10.2) vylúčiť hnojenie či aplikáciu pesticídov,
- c10.3) v prípade výskytu inváznych druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- c10.4) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- c11) IP5:
- c11.1) udržiavať v stave extenzívne obhospodarovanej poloprirodzenej lúky alebo pasienku. Možný prísev trávnych a bylenných druhov typických pre prirodzené lúky,
- c11.2) pravidelné kosenie 2 krát ročne, prepásanú časť možno udržiavať aj pasiením (extenzívnym),
- c11.3) vylúčiť hnojenie či aplikáciu pesticídov,

- c11.4) v prípade výskytu invázných druhov tieto eliminovať, prioritne mechanickými alebo fyzikálnymi spôsobmi – chemické metódy použiť iba v prípade dlhodobo neúspešnej aplikácie iných spôsobov a zároveň výrazného šírenia invázneho druhu do okolia,
- c11.5) brániť tvorbe skládok odpadu a odstraňovať prípadné vzniknuté skládky.
- c12) IP6:
- c12.1) neznižovať výmeru, nepremieňať na iné kultúry,
- c12.2) využívať extenzívnym spôsobom.
- d) Opatrenia na ochranu vodných tokov:**
- d1) chrániť štruktúru porastov v blízkosti toku, ktoré zadržiavajú prudké dažde, spomaľujú odtok a vsakovanie vody a zamedzujú eróziu,
- d2) revitalizovať napriamené a regulované koryto vodných tokov vo voľnej krajine,
- d3) zachovať prirodzené meandrovanie tokov a dostatočnej šírky ochranných zón pre pohyb koryta,
- d4) zamedziť vypúšťaniu odpadových vôd z poľnohospodárskej výroby do vodných tokov,
- d5) nezasahovať ťažkou mechanizáciou a bezprostredné okolie vodných plôch, pretože mokrade sú veľmi citlivé na vplyvy erózie a znečisťovanie, umiestňovať lesné cesty mimo vodných tokov vrátane brehových porastov,
- d6) obmedziť až vylúčiť výrub porastov drevín v blízkosti tokov, ktoré spomaľujú odtok a vsakovanie vody a zamedzujú eróziu, udržiavať pestrú vekovú skladbu,
- d7) tam, kde brehový porast chýba, výsadbou založiť nový,
- d8) podporovanie vytvárania mokradí (zvýšenie inundačnej a retenčnej kapacity horných a stredných tokov),
- d9) obmedziť vytváranie nepriepustných plôch v urbanizovanom priestore, preferovať možnosti vsakovania a zachytávania dažďových vôd a ich využívanie na úžitkové účely.
- e) Opatrenia na ochranu poľnohospodárskej pôdy:**
- e1) zachovať a vysadiť pásy medzí, remízok a vetrolamov, ktoré chránia pôdu pred nadmerným vysúšaním a odnosom vrchnej časti pôdneho horizontu, zároveň sú stanovišťom pre prirodzených predátorov živiacich sa škodcami na kultúrnych plodinách,
- e2) zachovať maloblokovú ornú pôdu a bylinné medze medzi poličkami s výskytom krovín a solitérnych stromov,
- e3) podporiť hospodárenie v starých ovocných sadoch a výsadbu nových,
- e4) zabezpečiť rovnomerné vypásanie pasienkov a kosenie lúk,
- e5) zabráňovať poškodzovaniu pôdy a mačiny pasienkov pri stádlení a nesprávne robenom košarovaní, ako aj pri pasení zvierat na vzdialenejších pasienkoch,
- e6) obnovovať nadmerne ruderalizované a degradované pasienky prísevom stanovištne pôvodných semien tráv, nepreferovať výsev komerčných ďatelino-trávných miešaniek,
- e7) dlhodobo nevyužívané lúky, ktorým hrozí zarastanie drevinami aspoň raz za rok v jesennom období prekosiť alebo mulčovať, aplikovať mulčovanie len v nutných prípadoch, pretože vedie k zmenám v obsahu najmä dusíka, a následnému prenikaniu burinových a invázných druhov,
- e8) na trávnych porastoch s indikovanými potenciálnymi zosuvmi zachovať, prípadne vysadiť po vrstevnici viacúčelové vegetačné pásy, ktoré majú ekostabilizačnú funkciu,
- e9) na reliéfe so svahovými deformáciami realizovať protierózne opatrenia, najmä: vrstevnicová agrotechnika, pôdoochranná agrotechnika (minimalizačná agrotechnika, mulčovanie, bezorbové obrábanie pôdy), protierózne osevné postupy, vsakovacie pásy (trávnaté či zalesnené), odvodňovacie priekopy, terasovanie,
- e10) podporovať ekologické poľnohospodárstvo,
- e11) znížiť výmeru jednotlivých blokov ornej pôdy a rozčleniť ich remízkami a líniovou výsadbou drevín.
- f) Opatrenia na zvýšenie ekologickej stability lesnej krajiny:**
- f1) v rámci pestovných opatrení ako aj obnovných zásahov cielene približovať drevinové zloženie prirodzenému zloženiu,
- f2) využívať maloplošné formy hospodárenia s dlhodobým cieľom prechodu na výberkový hospodársky spôsob,
- f3) v prípade, že je v obnovovanom materskom poraste alebo jeho bezprostrednom okolí dostatočné zastúpenie drevín obnovného alebo cieľového drevinového zloženia vždy uprednostňovať prirodzenú obnovu lesa na úkor umelej obnovy,
- f4) ponechávať dostatočné množstvo starých stromov a stojace i ležiace mŕtve drevo v porastoch,
- f5) uprednostňovať také technológie a ťažbovo-obnovné postupy, ktoré čo najmenej narušujú a zhutňujú pôdny povrch a nevytvárajú nové erózne ryhy spôsobujúce zrýchlený odtok vody z územia a degradáciu okolitých stanovišť,
- f6) vylúčiť akékoľvek používanie pesticídov a plošnú aplikáciu minerálnych hnojív v lesných porastoch.

g) Opatrenia na zlepšenie pôsobenia štruktúry vnímanej krajiny:

- g1) vytvárať v navrhovaných obytných, rekreačných a výrobných plochách uličnú alebo areálovú zeleň so živými plotmi, trávnikmi a drevinovou vegetáciou,
- g2) neaplikovať holorubný spôsob ťažby ani veľkoplošné formy podrastového hospodárskeho spôsobu v lesných porastoch,
- g3) v sídelnej vegetácii zachovávať mozaiku rôznovekých drevín, s dôrazom na zachovanie starých stromov (najhodnotnejších pre biodiverzitu),
- g4) rozvíjať ekologické poľnohospodárstvo, podporiť extenzívne využívanie TTP,
- g5) opticky izolovať nevzhľadné poľnohospodárske a výrobnotechnické areály a iné rušivo pôsobiace technické prvky (napr. skládky stavebného odpady a pod.) v krajine výsadbou stromov a krov po ich obvode.

h) Opatrenia na skvalitnenie rekreačných služieb:

- h1) vytvoriť podmienky pre propagáciu tradičných a nedeštruktívnych foriem využívania krajiny: ovocné sady, sušenie ovocia, výroba muštov, pasenie dobytka, oviec, včelárstvo, prezentácia ľudových remesiel,
- h2) podporiť aktívne formy rekreácie v obci (agroturizmus, ekoturizmus, birdwatching, gastroturizmus a pod.),
- h3) vytvoriť podmienky pre aktívnu formu rekreácie v obci (napríklad: vybudovanie náučného chodníka, turistickej a cyklistickej trasy,)
- h4) podporiť výrobu informačných materiálov o rekreačných aktivitách v obci (napríklad: výrobu dokumentačného filmu o obci, informačných letákov a iné).

i) Opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva:

- h1) zabezpečiť odkanalizovanie obce
- h2) zamedziť znečisťovaniu a znehodnocovaniu prírodných zdrojov, ktoré súvisia s ľudským zdravím,
- h3) zamedziť vzniku nelegálnych skládok komunálneho odpadu,
- h4) vytvárať podmienky pre kompostovanie,
- h5) minimalizovať negatívne vplyvy výrobných prevádzok na životné prostredie vysadením izolačnej zelene.

j) Opatrenia na ochranu kultúrno-historických zdrojov:

- j1) zvýšiť povedomie obyvateľstva o kultúrnom dedičstve regiónu,
- j2) obnoviť a doplniť prvky, znaky a symboly kultúrno-historickej hodnoty krajiny, vrátane prvkov regionálnej architektúry,
- j3) podporiť zdokumentovanie pamätihodností obce,
- j4) prehodnotiť využívanie moderných prvkov parkových výsadiieb a neprirodzene sfarbených exotických drevín, namiesto nich uprednostniť prirodzene a nerušivo pôsobiace druhy a prvky.

C.9 Vymedzenie zastavaného územia obce:

Za zastavané územie považovať plochy z. ú. obce vymedzené k 1.1.1990, rozšírené o súčasne zastavané územie a o navrhované plochy v súlade s riešením v grafickej časti vo výkrese č. 2 - Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a VPS v mierke 1:10 000, resp. vo výkrese č.3 - Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia s vyznačenou záväznou časťou riešenia a VPS v mierke 1:2 000.

C.10 Vymedzenie ochranných pásiem a chránených území podľa osobitných predpisov

V katastrálnom území je potrebné rešpektovať ochranné a bezpečnostné pásma, ktorých vymedzenie vyplýva zo všeobecne platných predpisov a schválených dokumentov:

C.10.1 Ochranné a bezpečnostné pásma líniového a plošného charakteru

a) Ochranné pásma sú vymedzené v súlade s platnými zákonmi, vyhláškami a nariadeniami :

Názov ochranného pásma	
VN-vzdušné vedenie – 22 kV (od krajného vodiča)	10 m
VVN-vzdušné vedenie – 110 kV (od krajného vodiča)	20 m
VVN-vzdušné vedenie – 220 kV (od krajného vodiča)	20 m
VVN-vzdušné vedenie - 400 kV (od krajného vodiča)	25 m
VN-trafostanica 22/0,4 kV (od konštrukcie) - kiosková	1 m
VN-kábelové vedenie (podzemné)	1 m
Vodovody,kanalizácia do DN 500 (OP na každú stranu)	1,5 m
Vodovody,kanalizácia nad DN 500 (OP na každú stranu)	2,5 m

Názov ochranného pásma	
Podzemné telekomunik. vedenia (OP na každú stranu)	1,5 m
Ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov	podľa platnej legislatívy, viď nižšie
Ochranné pásmo R3 Martin - Horná Štubňa - vo výhľade (od osi krajného jazdného pruhu obojstranne)	100 m
Cesty III. triedy – mimo sídelného útvaru obce, od osi	20 m
Ochranné pásma letiska Martin	Výkres č.2
Ochranné pásmo cintorína	podľa platnej legislatívy, viď nižšie
Vodné toky – od brehovej čiary obojstranne	4 m
Ochranné pásmo lesných pozemkov	50 m

b) Ochranné pásma plynovodov

Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti plynovodu alebo iného plynárenského zariadenia, vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologického plynárenského zariadenia meranou kolmo na túto os alebo na hranu. Táto vzdialenosť je na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu iného plynárenského zariadenia:

- b1) 4 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm,
- b2) 1 m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavanom území obce s prevádzkovaným tlakom nižším ako 0,4 MPa,
- b3) 8 m pre technologické objekty,
- b4) vlastníci pozemkov, nachádzajúcich sa v lesných priesekoch, cez ktoré sú vedené plynárenské zariadenia s prevádzkovým tlakom nad 0,4 MPa, sú povinní umožniť prevádzkovateľovi siete zachovať voľné pásy v šírke 2 m na obe strany od osi plynovodu distribučnej siete.

c) Bezpečnostné pásma plynovodov

Bezpečnostné pásma sú určené na zamedzenie alebo na zmiernenie účinkov prípadných porúch alebo havárií plynárenských zariadení alebo odberných plynových zariadení a na ochranu života a zdravia osôb a majetku. Bezpečnostné pásmo je priestor vymedzený vodorovnou vzdialenosťou od osi plynovodu alebo od pôdorysu technologického plynárenského zariadenia meranou kolmo na túto os alebo na hranu. Táto vzdialenosť je na každú stranu od osi plynovodu alebo od pôdorysu iného plynárenského zariadenia:

- c1) 10 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa prevádzkovaných na voľnom priestranstve a na nezastavanom území,
- c2) pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa, ak sa nimi rozvádza plyn v súvislej zástavbe, prevádzkovateľ distribučnej siete určí bezpečnostné pásma v súlade s technickými požiadavkami.

d) Ochranné pásma vodných tokov:

- d1) rešpektovať ochranné pásmo, ktoré je potrebné nechať bez trvalého oplotenia min. 4 m od brehovej čiary vodných tokov obojstranne,
- d2) v ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami, škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí,
- d3) taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity
- d4) pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky súlade s platným zákonom o vodách (v súčasnosti §49 zákona o vodách č.364/2004 Z. z.); pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie sú pri drobných vodných tokoch pozemky min. 5 m od brehovej čiary (pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma),
- d5) neumiestňovať stavby na pobrežné pozemky vodných tokov, rešpektovať vyjadrenie správcu vodného toku,
- d6) akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti tokov a ich ochranného pásma odsúhlasí so správcom toku.

e) Ochranné pásmo cintorína:

- e1) obec si môže vo VZN určiť šírku ochranného pásma, pravidlá povoľovania a umiestňovania budov a stavieb so zreteľom na pietny charakter pohrebiska a môže ustanoviť činnosti, ktoré budú v ochrannom pásme počas pohrebu zakázané (*novela zákona č.131/2010 o pohrebníctve, 2019*).

C.10.2 Chránené územia podľa osobitných predpisov

V k. ú. Horný Kalník sa nenachádzajú.

C.10.3 Plochy vyžadujúce si zvýšenú ochranu

- rešpektovať vymedzené plochy vyžadujúce si zvýšenú ochranu - riziká stavebného využitia územia:
  - a) evidované svahové deformácie - potenciálne (viď výkres č.2) vyžadujúce zvýšenú ochranu v súlade s platnými vyhláškami - vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom potenciálnych a stabilizovaných zosuvov je potrebné posúdiť a overiť inžinierskogeologickým prieskumom, územia s výskytom aktívnych svahových deformácií nie sú vhodné pre stavebné účely,
  - b) katastrálne územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika. Celé súčasné a navrhované zastavané územie spadá do stredného radónového rizika. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa platného zákona o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a platnej vyhlášky, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarenia z prírodného žiarenia,
  - c) 2 evidované odvezené skládky odpadov podľa údajov ŠGÚDŠ Bratislava. (viď výkres č.2) - pred akoukoľvek výstavbou na území bývalých skládok je potrebné zabezpečiť inžinierskogeologický prieskum.

C.11 Plochy pre verejnoprospešné stavby, pre vykonanie delenia a sceľovania pozemkov, pre asanáciu a pre chránené časti krajiny

- a) Plochy pre verejnoprospešné stavby:
Rešpektovať plochy, vymedzené pre verejnoprospešné stavby, v zmysle navrhovaného riešenia ÚPN-O Horný Kalník - výkres č.2 Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia v M 1:10 000, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami a výkres č.3 Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využívania územia v M 1 : 2 000, s vyznačenou záväznou časťou riešenia a verejnoprospešnými stavbami.
- b) Plochy pre vykonanie delenia a sceľovania pozemkov:
Navrhovaná koncepcia riešenia si vyžaduje projekt a teda vykonanie delenia a sceľovania pozemkov na návrhových plochách v lokalitách:
  - 1) obytná zóna – BI 02
  - 2) obytná zóna - BI 04
- c) Plochy pre asanáciu:
Navrhovaná koncepcia riešenia si nevyžaduje vykonanie plošnej asanácie.
- d) Chránené časti krajiny:
Plochy pre chránené časti krajiny sú uvedené v bode C.7.2 tejto záväznej časti.

C.12 Určenie, pre ktoré časti obce je potrebné obstarat' a schváliť územný plán zóny

Podrobnejšie riešenie územia na úrovni územného plánu zóny je potrebné pred začatím výstavby obstarat' pre nasledujúce vymedzené lokality:

- 1) obytná zóna – BI 02
- 2) obytná zóna - BI 04

Vo všetkých vymedzených lokalitách je možné, podľa platného zákona o územnom plánovaní a stavebnom poriadku, nahradiť územný plán zóny urbanistickou štúdiou, ktorej súčasťou bude riešenie dopravy, sietí technickej infraštruktúry a stanovenie priestorových odporúčaní.

Podrobné riešenie ostatných verejných priestranstiev a verejnej zelene, ktoré sú uvedené v bode C.2.1 tejto záväznej časti, je potrebné upresniť urbanistickými štúdiami.

C.13 Zoznam verejnoprospešných stavieb

Za verejnoprospešné stavby (VPS) sa podľa platných právnych predpisov považujú:

VPS graficky vyjadriteľné :

- a) obecný úrad (dom kultúry)
- b) cintorín
- c) dom smútku - návrh
- d) hasičská zbrojnica
- e) športový areál
- f) verejné priestranstvo
- g) detské ihrisko
- h) mostný objekt

- i) plochy verejnej zelene s príslušným technickým vybavením (drobná architektúra, spevnené oddychové plochy)
- j) protipovodňové opatrenie (polder, zasakovacie pásy)
- k) plochy verejných parkovísk

Ostatné VPS :

- plochy všetkých líniových vedení a objektov technickej infraštruktúry (elektrické vedenia, trafostanice, plynovody, vodovody, kanalizácie, čerpace stanice, telekomunikačné vedenia a stožiare, diaľkové káble, a pod.) vrátane ich ochranných pásiem
- verejné automobilové, cyklistické a pešie komunikácie, vrátane mostných objektov
- plochy zastávok hromadnej dopravy, vrátane zastávkových pruhov
- plochy a stavby protipovodňovej ochrany

C.14 Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb

Schéma záväzných častí riešenia a verejnoprospešných stavieb je grafickou prílohou tejto textovej a tabuľkovej časti.

